

เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรม
ของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

นายอัครินทร์ แสนศรี

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

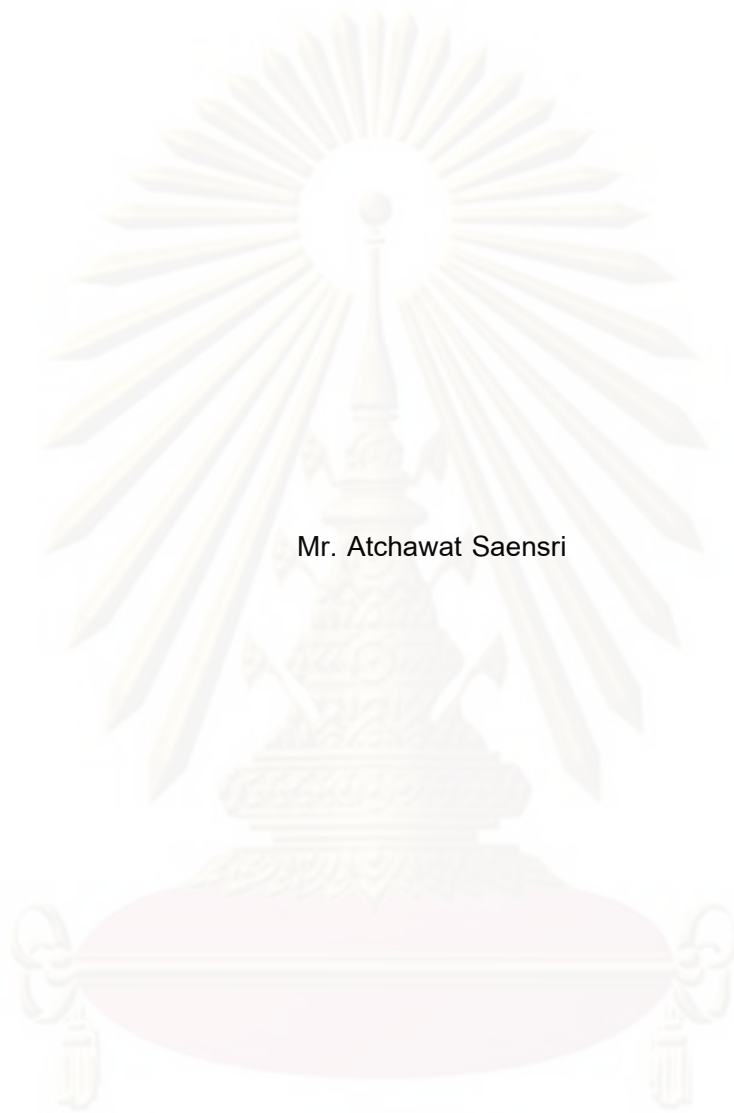
สาขาวิชาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION NETWORKS AND CULTURAL ADAPTATION
OF EXCHANGE STUDENTS

Mr. Atchawat Saensri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรม

ของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

โดย

นายอชวัตร แสนศรี

สาขาวิชา

วาทวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒนานุกูล

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุกต เบญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒนานุกูล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุจิระ ไรจน์ประภายนต์)

ศูนย์วิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อชวัตร แสนศรี : เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน. (COMMUNICATION NETWORKS AND CULTURAL ADAPTATION OF EXCHANGE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.เมตตา วิวัฒนานุกูล, 106 หน้า.

งานวิจัยเรื่อง "เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล ซึ่งมีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน และแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ มีการสำรวจด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน ในต่างประเทศจำนวน 27 คน เพื่อนของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนจำนวน 81 คน เจ้าหน้าที่และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศจำนวน 4 คน ผลการวิจัยพบว่า

1.ลักษณะ การปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยเน้นการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทย โดยเฉพาะการเรียนรู้สำเนียงและภาษาของคนท้องถิ่น ส่วนขั้นตอนการปรับตัว นิสิตใช้เวลาในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ นิสิตส่วนใหญ่มีความรู้สึกตื่นเต้นกับสิ่งแวดล้อมใหม่ และขั้นตอนความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม อยู่ในช่วง 1 - 2 สัปดาห์ การเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมจะเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4 สัปดาห์ ส่วนด้านปัญหาและอุปสรรคการปรับตัว พบไม่มากนัก ที่พบบ้างส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ศัพท์และสำเนียงท้องถิ่น และอคติต่อประเทศเจ้าบ้านก่อนเดินทางไปศึกษา

2.ด้านเครือข่ายการสื่อสาร พบว่า บทบาทของเครือข่ายสื่อสารทั้งไทยและต่างชาติในการช่วยเหลือ นิสิตอยู่ในระดับสูง โดย นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน มีการสื่อสารกับคนไทยด้วยกันมากที่สุด ซึ่งมีบทบาทช่วยเหลือทางจิตใจและความรู้สึก (affective support) ส่วนบทบาทการช่วยเหลือด้านการเรียนและการทำงาน (instrumental support) นั้น นิสิตมีการติดต่อสื่อสารกับคนต่างชาติที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกันมากที่สุด ทั้งนี้ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตอยู่ในระดับกลาง เช่นเดียวกับบุคลิกภาพเชิงบวกของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้พบว่าบุคลิกภาพเชิงบวก มีผลต่อการปรับตัวของนิสิต สำหรับปัจจัยระดับบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตได้แก่แรงจูงใจของตัวนิสิตเองที่มีความคาดหวังในการต้องการที่จะเรียนรู้การใช้ชีวิตในต่างประเทศ ส่วนปัจจัยระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวได้แก่เครือข่ายการสื่อสารที่เป็นคนไทย

3.แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้แก่ ความพยายามในการทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา ความพยายามเรียนรู้ภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้น ๆ ความพยายามในการติดต่อสื่อสารกับคนท้องถิ่นมากขึ้น และความพยายามในการสังเกตพฤติกรรมของคนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อเรียนรู้วิธีการปรับตัว

ภาควิชา วทววิทยาและสื่อสารการแสดง
สาขาวิชา วทววิทยา
ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนิสิต.....อชวัตร แสนศรี
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5184764128 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEYWORDS : EXCHANGE STUDENTS / COMMUNICATION NETWORKS / COMMUNICATION / CULTURAL ADAPTATION / INTERCULTURAL COMMUNICATION

ATCHAWAT SAENSRI : COMMUNICATION NETWORKS AND CULTURAL ADAPTATION OF EXCHANGE STUDENTS.

THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. METTA VIVATANANUKUL, 106 pp.

The purposes of this research are to study the nature of cultural adaptation of exchange students, their adaptation problems and obstacles, their communication network, and factors, both personal and interpersonal, which affect their cultural adaptation, including guidelines for facilitating cultural adaptation of exchange students. The research is conducted by both qualitative and quantitative methods: by questionnaires and in-depth interview. The samples are 27 exchange students, 81 exchange students' friends, and 4 Thai and foreign instructors and concerned staffs. The results are as follow:

1.Cultural Adaptation Process: most students tend to learn to adapt themselves to the host countries, especially to understand their accents and language, but still keep their Thainess. At each adaptation stage, it takes the following time: 1-2 weeks during honeymoon or discovery and self-alignment stage, and 4 weeks for cultural learning. Most students do not have cultural adaptation problems. Only some students find difficulties in understanding host-country accents and vocabularies while some have bias against some host countries before their departure.

2.Communication Networks: Communication network, both Thai and foreign, play a high-support role for exchange students. Most students communicate with Thai or have Thai network which plays an affective- support role, while for instrumental support, exchange students communicate mostly with their foreign classmates. Self-motivation, especially needs to learn new experience abroad, is found to be a personal factor facilitating exchange students' cultural adaptation. Interpersonal communication skill of exchange students is at fair level in average, same as their positive or supporting characteristics and their English proficiency. It is also found that their supporting characteristics and their adaptability are related. Self-motivation, especially needs to learn new experience abroad, is found to be a personal factor, while their Thai communication network is found to be an interpersonal factor facilitating exchange students' cultural adaptation.

3. Adaptation guidelines: The following guidelines are found to help exchange students' cultural adaptation: understand host countries' culture , eager to learn their language, communicate more frequently with local people, and try to observe local people's regular behaviors for the better adjustment.

Department : Speech communication and Performing Arts

Student's Signature Atchavani Saensri

Field of Study : Speech communication

Advisor's Signature Metta Vivatananukul

Academic Year : 2009

กิตติกรรมประกาศ

ส่วนของกิตติกรรมประกาศในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นส่วนที่ผู้เขียนมีความต้องการอยากเขียนมากที่สุด และเป็นงานเขียนอย่างมีความสุขมากที่สุด วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์แบบได้บุคคลแรกที่ผู้วิจัยต้องการขอขอบพระคุณก็คือ รศ.เมตตา วิวัฒน์านุกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้การดูแลและเอาใจใส่ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

รศ.อวยพร พานิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ครูคนแรกที่ผู้วิจัยได้พบในรั้วจามจุรีแห่งนี้ ครูที่เต็มเปี่ยมด้วยความเมตตา และเป็นห่วงเป็นใยในตัวลูกศิษย์คนนี้เสมอมา ตั้งแต่แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษา

ผศ.ดร.รุจิระ ไรจนประภายนต์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันสำคัญยิ่งมาสอบให้กับลูกศิษย์คนนี้ พร้อมทั้งให้ข้อคิด แนวทางและมุมมองใหม่ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ สาขาวิชาวิทยา ภาควิชาวิชาวิทยาและสื่อสาร การแสดงทุกท่าน รวมถึงเจ้าหน้าที่คณะนิเทศศาสตร์ หลักสูตรภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องข้อมูลแก่ผู้วิจัย รวมถึงน้องๆ กลุ่มตัวอย่าง นิสิตโครงการแลกเปลี่ยน คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยตอบแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ของผู้วิจัย ที่สนับสนุนเรื่องการเรียน และมอบแต่สิ่งดีๆ ให้กับลูกทั้งชีวิต ขอขอบคุณสำหรับกำลังใจจากน้องชายทั้งสองของผู้วิจัย น้องอาร์ม และน้องอาร์ท ที่อยู่เคียงข้างกันเสมอมา แม้เราไม่ค่อยได้พบกันแต่ความรู้สึกต่างๆ ก็สัมผัสได้ นั่นคือความรักและความผูกพันของครอบครัวเรา

ขอบคุณกัลยาณมิตรของผู้วิจัย ทั้งจาก อุบลวิทยาคม สอนดุสิต ศิลปากร เกษตรศาสตร์ สำหรับมิตรภาพ ความรู้สึกดีๆ ทั้งร่างกาย และแรงใจในการติดตามถามไถ่ที่มีให้กัน เพื่อนร่วมรุ่น วาวิทยารุ่นที่ 11 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน โดยเฉพาะ พัตเตอร์ ที่คอยไต่ถามและกระตุ้นเตือนผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช สำหรับมิตรภาพอันยาวนาน ไม่ว่าจะ เป็น หญิง อัง และฉัตร ที่อยู่เคียงข้างกันเสมอมา ขอขอบคุณครับ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามนำวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเรื่องเครือข่ายการสื่อสาร.....	6
2.2 แนวคิดเรื่องการบริหารตัวทางวัฒนธรรม.....	13
2.3 แนวคิดเรื่องความสามารถในการสื่อสาร.....	21
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรม.....	22
2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยน.....	24
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	29
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	29
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29

บทที่	หน้า
3.3 การศึกษานำร่อง.....	30
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ.....	32
4 ผลการวิจัย.....	35
4.1 ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม.....	35
4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	59
4.3 ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม.....	68
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	74
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	88
5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย.....	89
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก.....	95
ภาคผนวก ข.....	103
ภาคผนวก ค.....	105
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ข้อมูลแสดงลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง.....36
2	แสดงข้อมูลประเทศที่ไปศึกษาและระยะเวลาที่ทำการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน.....37
3	แสดงลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....38
4	แสดงขั้นตอนและระยะเวลาในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....39
5	แสดงความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....41
6	แสดงภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....42
7	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องการเรียนและการทำงาน.....44
8	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก.....45
9	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป.....46
10	แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน.....47
11	แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติ.....48
12	แสดงแสดงบุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....49
13	แสดงแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....50
14	แสดงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....50
15	แสดงคะแนนทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ.....51
16	แสดงการประเมินบุคลิกภาพของนิสิตจากการประเมินของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....52
17	แสดงการบุคลิกภาพเชิงบวกในด้านต่างๆ.....54
18	แสดงการบุคลิกภาพเชิงลบในด้านต่างๆ.....55
19	แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง.....55

ตารางที่	หน้า
20	แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต.....56
21	แสดงภาพรวมปัจจัยระดับบุคคลและระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการ แลกเปลี่ยน.....57
22	แสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....59
23	แสดงการประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตจากการประเมินของ เพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....69
24	แสดงทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลในด้านต่างๆ.....70
25	แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมิน ของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง.....70
26	แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต.....72
27	แสดงลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....75
28	แสดงภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการ แลกเปลี่ยน.....76
29	แสดงแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....77
30	แสดงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....78
31	แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน.....79
32	แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติ.....80
33	แสดงบุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน.....81
34	แสดงภาพรวมปัจจัยระดับบุคคลและระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการ แลกเปลี่ยน.....82
35	แสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....83
36	แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับ ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง.....84
37	แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมิน ของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง.....86
38	แสดงภาพรวมด้านการประเมินบุคลิกภาพและการประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคล ของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน.....87

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) และแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2551 - 2565) มุ่งเน้นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมและพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพและมีศักยภาพในการแข่งขันระดับสากล สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

การที่คนไทยจะมีศักยภาพเช่นนั้นได้ จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีกระบวนการในการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตและการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้คนในภูมิภาคและนานาชาติ ในฐานะของพลเมืองในโลกยุคใหม่ (Global Citizen) ขณะเดียวกัน นิสิตนักศึกษาต้องได้รับการพัฒนาและเรียนรู้รอบด้านเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีความสุข ดังนั้น การรู้จักสถานภาพของตนเองในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยท่ามกลางพลเมืองโลกย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการก้าวสู่ความเป็นผู้นำในโลกยุคใหม่ มีศักยภาพมากพอในการแข่งขัน สามารถนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทันสมัย ทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศได้ (สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศได้เริ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเจ้าบ้าน (Home institutions) และมหาวิทยาลัยเจ้าภาพ (Host institutions) โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรระหว่างสถาบัน เป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพและความเป็นสากลของอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีนโยบายสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศ เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเป็นสากลในระบบอุดมศึกษาไทยและจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สนับสนุนการดำเนินงานตามข้อตกลงทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากร

2. ส่งเสริมให้การแลกเปลี่ยนดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบของการพัฒนาการเรียน การสอน และการวิจัยร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

3. ส่งเสริมให้นักศึกษาและบุคลากรไทยมีสมรรถนะสากล และเกิดการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยในระดับสากล

4. ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

จากนโยบายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงทำให้เกิดโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษาไทยกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศขึ้นมา โดยข้อมูลจากสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานอุดมศึกษาต่างประเทศ ได้แสดงข้อมูลความร่วมมือในต่างประเทศ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ระหว่างปี 2546 ถึง 2548 นั้นมีจำนวนนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษารัฐและเอกชน เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ จำนวนถึง 889 คน และมีแนวโน้มที่จะมากขึ้นเรื่อยๆจากการทำสัญญาในการแลกเปลี่ยนนักศึกษา

ในส่วนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต คือ สำนักงานวิรัชกิจ ซึ่งทำหน้าที่ในการคัดเลือกนิสิตที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เพื่อเข้าร่วมโครงการนิสิตแลกเปลี่ยน ในต่างประเทศ

1. เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีซึ่งไม่ใช่ปีสุดท้าย และชั้นปีสุดท้าย หรือนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งไม่ได้ศึกษาในหลักสูตร 1 ปี

2. มีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) 3.00 ขึ้นไปในระดับปริญญาตรี และ 3.25 ขึ้นไปในระดับบัณฑิตศึกษา

3. มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น หรือภาษาที่ใช้ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นนิสิตแลกเปลี่ยนดีเพียงพอที่จะร่วมเรียนในชั้นได้

4. เป็นผู้มีความประพฤติดี

โดยระยะเวลาในการไปศึกษาในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศคู่สัญญา คือ 1 ภาคการศึกษา หรือ 1 ปีการศึกษา โดยนิสิตที่ได้รับการคัดเลือกจะได้ยกเว้นค่าเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยคู่สัญญา โดยไปทำการศึกษาและนำผลการเรียนมาเทียบโอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากข้อมูลข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงการที่ประเทศไทยต้องการพัฒนาก้าวไปสู่การเป็นสากลได้นั้น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในต่างประเทศนั้นถือว่าเป็นอีกกลไกหนึ่งที่ต้องเป็นแรงขับเคลื่อนให้ ประเทศเกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วได้

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับ เครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ในบริบทต่างๆ โดยมุ่งหวังเพื่อที่จะให้ความรู้จากงานวิจัยสามารถเป็นข้อมูลในการพัฒนา เพื่อประโยชน์สูงสุดของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในรุ่นถัดไป

1.2 คำถามนำวิจัย

1. ลักษณะปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนเป็นอย่างไร
2. เครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนอย่างไร
3. แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน
2. เพื่อศึกษาเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล ที่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน
3. เพื่อศึกษาแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน หลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตหลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนที่มหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย จำนวน 23 คน มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์ จำนวน 3 คน มหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดา จำนวน 1 คน รวมทั้งทั้งหมด 27 คน กลุ่มเพื่อนนิสิตซึ่งเป็นเพื่อนของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ โดยนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ 1 คน ต่อจำนวนเพื่อน 3 คน รวมหมด 81 คน รวมถึงอาจารย์และเจ้าหน้าที่หลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการฯ จำนวน 4 คน

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

การปรับตัวทางวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน ในการที่สามารถเรียนรู้ ปรับตัวเพื่อเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นการเรียนรู้วิถีคิด วิถี และวิธีแสดงพฤติกรรม ในแบบแผนใหม่เพื่อเข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ซึ่งในที่นี้เน้นที่การปรับตัวของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนเท่านั้น

MOU (Memorandum of Understanding) หมายถึง บันทึกความร่วมมือ เป็นบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างมหาวิทยาลัยโดยบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นว่า 2 มหาวิทยาลัย ได้เจรจาเงื่อนไขกันก่อน และเมื่อเห็นชอบร่วมกันแล้วจึงนามในบันทึกนั้น

นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน หมายถึง นิสิตหลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในประเทศออสเตรเลีย สิงคโปร์ และแคนาดา

ปัญหาและอุปสรรคการสื่อสาร หมายถึง อุปสรรคการสื่อสารในต่างวัฒนธรรม มี 3 ด้าน ได้แก่ อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive Domain) อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Affective Domain) และอุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavioral Domain)

ปัจจัยเหตุที่จะก่อให้เกิดการปรับตัว หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของคนแปลกถิ่น ซึ่งปัจจัยสาเหตุนั้นจะพิจารณาได้เป็น 3 ระดับ คือ

-ปัจจัยระดับระบบ ได้แก่ บรรยากาศภายในประเทศจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการปรับตัว ลักษณะวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้าน สถาบันที่เกี่ยวข้องกับนิสิต ทัศนคติต่อคนแปลกถิ่นของประเทศเจ้าบ้าน และความสามารถทางการสื่อสารเพื่อช่วยในการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม

-ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motivation orientation) ความคาดหวัง (Individual Expectation)

-ปัจจัยระดับระหว่างบุคคล ได้แก่ เครือข่ายทางสังคมที่นิสิตติดต่อกับมีบทบาทสำคัญ 3 ประการ คือ ช่วยเหลือทางด้านจิตใจและความรู้สึก (Affective Support) ช่วยเหลือด้านการงาน (Instrumental Support) และช่วยเหลือทางการให้ข้อมูล (Informational Support)

เครือข่ายการสื่อสาร หมายถึง เครือข่ายทางสังคมที่นิสิตติดต่อกับ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาในประเทศเจ้าบ้าน หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับนักเรียนต่างชาติ เพื่อนคนไทยและเพื่อนต่างชาติ ทั้งที่อยู่ร่วมโครงการ และมีการติดต่อสื่อสารกับนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในช่วงที่ทำการศึกษา ฯลฯ

คนต่างชาติ หมายถึง คนต่างชาติที่มีสัญชาติอื่นๆ ที่ไม่ใช่สัญชาติไทย เป็นคนท้องถิ่นในประเทศที่นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน คือ ประเทศออสเตรเลีย สิงคโปร์ และแคนาดา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ในเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยนี้จะเป็นองค์ความรู้ในเรื่องเครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

2. ในเชิงปฏิบัติ

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สนใจเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน รวมถึงนิสิตคณะอื่น ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในโรงเรียน หรือ มหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่มีการจัดโครงการแลกเปลี่ยนในต่างประเทศและมีความสนใจเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาให้มีการฝึกอบรมทางวัฒนธรรมเพื่อให้นิสิต นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในปีถัดไปเกิดการเตรียมความพร้อม มีความรู้ความเข้าใจ พร้อมทั้งสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน” มุ่งศึกษาในเรื่องเครือข่ายการสื่อสาร และปัจจัยในการปรับตัวทางวัฒนธรรม ของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนคำถามวิจัย ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ในประเด็นต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องเครือข่ายการสื่อสาร
2. แนวคิดเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรม
3. แนวคิดเรื่องความสามารถในการสื่อสาร
4. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรม
5. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องเครือข่ายการสื่อสาร (Communication Network)

การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้ “การสื่อสาร” มาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงบุคคลในกลุ่มเข้าด้วยกัน ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์เครือข่ายการสื่อสารก็คือ ต้องการระบุถึงโครงสร้างของการสื่อสาร เพื่อให้เข้าใจถึงภาพรวมของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม โดยมีผู้ให้ความหมายของ “เครือข่ายการสื่อสาร” ไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

วินิจ เกตุขำ (2522: 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เครือข่ายการสื่อสาร หมายถึง แบบแผนการติดต่อเกี่ยวข้อง และประสานกันภายในกลุ่ม โดยสมาชิกภายในกลุ่มจะมีการรับการถ่ายทอดเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

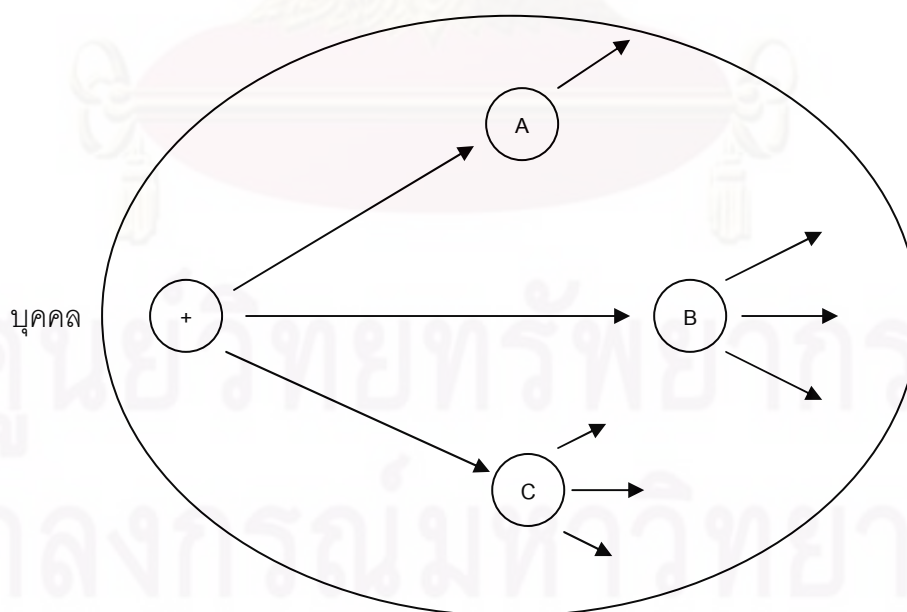
โรเจอร์ (Roger, 1986: 203) กล่าวว่า เครือข่ายการสื่อสารเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเชื่อมโยงกันโดยรูปแบบการไหลของข่าวสาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

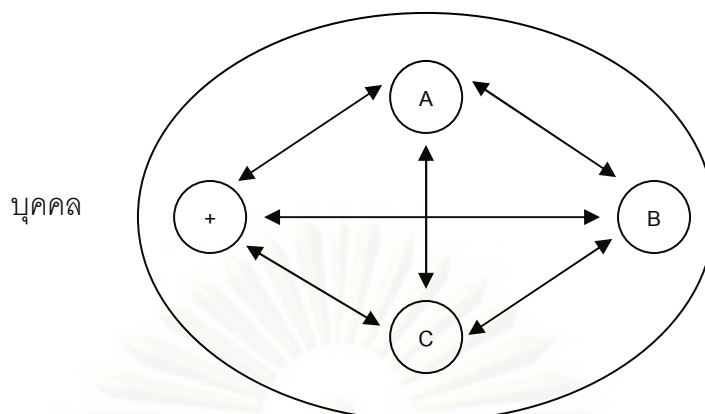
นอกจากนี้ โรเจอร์และคินเคดส์ (Roger และ Kincaid, 1981:42) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์เครือข่ายการสื่อสาร ว่าเป็น วิธีการศึกษาเพื่อระบุถึงโครงสร้างการสื่อสารในระบบ โดยการวิเคราะห์การไหลของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์

นอกจากนั้นแล้วมีนิยามเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสาร คือ ระบบการแพร่กระจายข้อมูลหรือการติดต่อสัมพันธ์กันในบรรดาสมาชิกของกลุ่ม โดยระบบการแพร่กระจายข้อมูลจะมี 2 ลักษณะ คือ

- (1) เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแบบกระจาย (Radial personal network) คือ การที่บุคคลหนึ่งมีการติดต่อสัมพันธ์กับหลายๆคน แต่ในกลุ่มที่เขาติดต่อจะไม่ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกันเลย ส่วนใหญ่บุคคลที่ติดต่อกันจะมีความผูกพันกันแบบผิวเผิน (Weak tie) เช่น เป็นเพียงคนรู้จัก หรือผู้ร่วมงาน เป็นต้น
- (2) เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแบบซ้อนติดกัน (Interlocking personal network) คือ การที่บุคคลหนึ่งมีการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นๆ อีกหลายคน โดยกลุ่มคนในเครือข่ายจะมีการติดต่อสัมพันธ์ถึงกันหมด และความสัมพันธ์จะเป็นแบบแน่นแฟ้น (Strong tie) เช่น เพื่อนสนิท หรือญาติ โดยแต่ละคนจะมีลักษณะที่เหมือนกันหรือคล้ายกันมาก เครือข่ายความสัมพันธ์ทั้ง 2 แบบ สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแบบกระจาย

เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแบบเกี่ยวข้อติดกัน

ในเครือข่ายการสื่อสารจะมีลักษณะของความผูกพันระหว่างบุคคล 3 ลักษณะ คือ

- (1) ความผูกพันแบบสนิทสนมแน่นแฟ้น (Strong tie)
- (2) ความผูกพันแบบผิวเผิน (Weak tie)
- (3) ไม่มีความผูกพัน (Absent)

โดยระดับของความผูกพันจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ

- (1) ผลรวมของจำนวนเวลาที่มีการติดต่อสัมพันธ์กัน
- (2) ความเข้มข้นของอารมณ์ ความรู้สึกคุ้นเคยในการติดต่อสัมพันธ์กัน
- (3) ความคุ้นเคยสนิทสนมไว้วางใจ เชื่อใจซึ่งกันและกันของผู้สื่อสาร
- (4) การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของผู้สื่อสาร

จากลักษณะของการวิเคราะห์เครือข่ายการสื่อสาร ที่ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วิเคราะห์ ดังนั้นสถานภาพของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มก็ต้องสัมพันธ์กับการสื่อสารระหว่างบุคคล ยังมีสถานภาพสูง เช่น เป็นหัวหน้า การสื่อสารมักจะออกมาในรูปการเสนอความคิดเห็น และรับเอาความคิดเห็นจากสมาชิกอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสาร และสถานภาพของสมาชิก อาจแยกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ (วินิจ เกตุขำ : 2522)

1. การสื่อสารมักมีแนวโน้มไปสู่บุคคลที่มีสถานภาพในสังคมสูงในกลุ่ม เช่น หัวหน้า หรือ ประธานกลุ่มจะมีการสื่อสารกับคนอื่นในกลุ่มมากกว่าลูกน้องหรือสมาชิก เพราะอย่างน้อยหัวหน้า จะต้องคอยติดต่อประสานงาน รับฟังสมาชิกในกลุ่ม

2. การสื่อสารจะมีแนวโน้มไปสู่บุคคลที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน มากกว่าแตกต่างกัน เช่น กลุ่มที่มีคนหลายฐานะ ต่างวัยวุฒิ คุณวุฒิกันมากๆ จะมีการสื่อสารน้อยกว่าในกลุ่มที่มีฐานะ วัยวุฒิ คุณวุฒิ เท่าเทียมกัน

3. การสื่อสารจะไม่ค่อยเกิดขึ้นในกลุ่มที่บุคคลที่มีสถานภาพเหลื่อมล้ำ ต่ำสูงกว่ากันหรือสถานภาพไม่เป็นที่บังชัดเจน

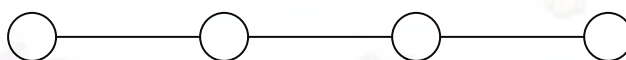
ในเรื่องของเครือข่ายการสื่อสาร ฮาร์ลด์ เจ. เรย์วิทซ์ (Harold J. Leavitt) ได้ทดลองทำการวิจัย โดยใช้แบบของการสื่อสารหลายแบบ พบว่า การสื่อสารจัดแยกออกได้เป็น 2 แบบ คือ แบบที่มีศูนย์กลางกับแบบกระจายอำนาจ

1. การสื่อสารแบบมีศูนย์กลาง (Centralized Communication) เป็นการสื่อสารที่มีใครคนใดคนหนึ่งเป็นศูนย์กลางหรือทางผ่าน โดยที่สมาชิกคนอื่นๆ ไม่มีการติดต่อกันโดยตรง แต่ต้องผ่านคนกลาง

2. การสื่อสารแบบกระจายอำนาจ (Decentralized Communication) เป็นการสื่อสารที่สมาชิกในกลุ่มติดต่อกันโดยอิสระ ไม่มีใครตัดสินใจคนเดียว แต่ร่วมกันคิดร่วมกันแก้ปัญหา เป็นวิธีที่ใช้ได้ตรงกับกระบวนการกลุ่มมาก เพราะทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ผลที่ออกมาจะได้ทั้งผลผลิต (Product) และกระบวนการ (Process) ของกลุ่ม หมายถึง การสื่อสาร แบบนี้คำนึงถึงการเอาใจใส่ ผู้ทำงาน สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ขวัญและกำลังใจของกลุ่มด้วย

1. การสื่อสารแบบมีศูนย์กลาง(Centralized Communication)

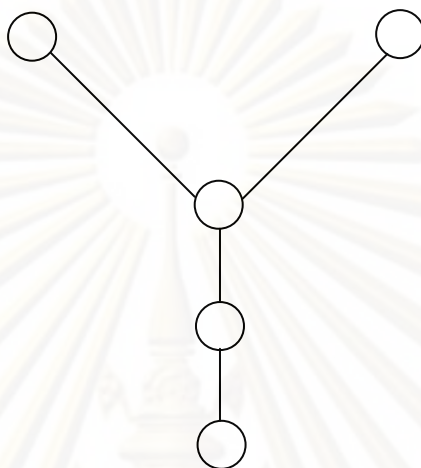
1.1 เครือข่ายการสื่อสารแบบลูกโซ่ (Chain Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสารที่สมาชิกแต่ละคนไปยังสมาชิกคนอื่นที่อยู่ถัดไปเท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดในแง่การประสานงานและการติดต่อระหว่างสมาชิกในกลุ่ม บางครั้งจึงเป็นความยากลำบากที่กลุ่มจะทำงานให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการ การขาดความเป็นอิสระในการติดต่อสื่อสารเพราะสมาชิกจะติดต่อกับบุคคลอื่นได้เพียง 1 คนหรือ 2 คน ที่ต่อจากเขาเท่านั้นจึงทำให้ความพอใจของสมาชิกในกลุ่มค่อนข้างต่ำ

เครือข่ายการสื่อสารแบบลูกโซ่

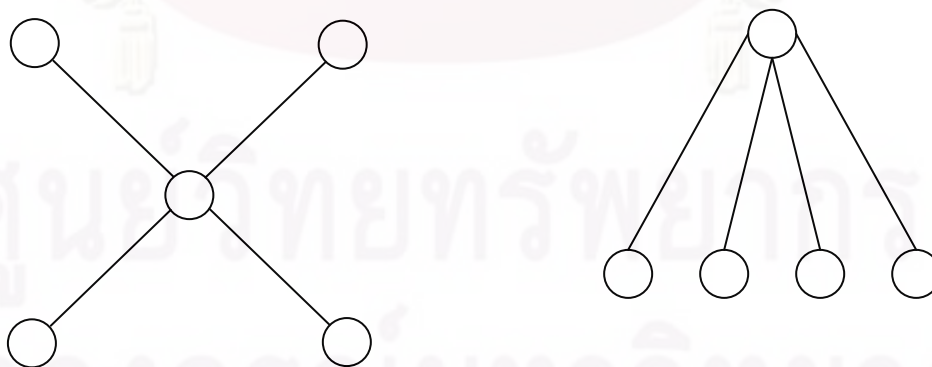
1.2 เครือข่ายการสื่อสารแบบตัววาย (Y Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสาร ที่มีสมาชิกที่อยู่ตรงกลางเพียง 2 คน จะทำหน้าที่ประสานงานและส่งข้อมูลที่ได้รับจากสมาชิกคนอื่นๆ ที่อยู่รอบนอก การสื่อสารแบบนี้มีความเหมาะสมกว่าแบบลูกโซ่ในแง่ที่ทำให้งานสำเร็จได้ดีกว่า เพราะข้อมูลสามารถผ่านทิศทางต่างๆ ได้มากกว่า แทนที่จะอาศัยคนที่อยู่ถัดไปเท่านั้น โดยปกติบุคคลที่อยู่ตรงกลางสักคนหรือ 2 คนเท่านั้นที่มีความพอใจต่อรูปแบบการสื่อสารแบบนี้ แต่ส่วนที่

เหลือของกลุ่มหรือผู้ที่อยู่รอบนอกมีความพอใจต่ำ รูปแบบของเครือข่ายการสื่อสารแบบตัววายนี้ มักจะเกิดขึ้นในกลุ่มที่มีสมาชิกเพียง 1 คนหรือ 2 คนเท่านั้น ที่เต็มใจจะรับทำงานและรับผิดชอบ ต่อผลสำเร็จของงาน ในขณะที่ส่วนที่เหลือของกลุ่มไม่ยอมรับผิดชอบ

เครือข่ายการสื่อสารแบบตัววาย

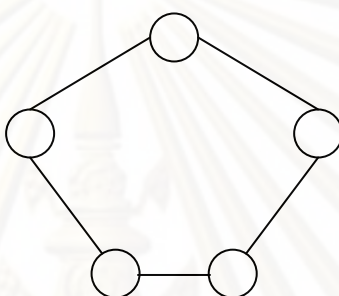
1.3 เครือข่ายการสื่อสารแบบวงล้อ (Wheel Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสาร ที่มีสมาชิกคนหนึ่งเป็นผู้รับข่าวจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งแล้วส่งข่าวนั้น ไปยังสมาชิกคนอื่นๆ บุคคลที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มจะเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริงและเป็นผู้นำของกลุ่ม เพราะเป็นผู้เดียวที่รับผิดชอบผลสำเร็จของงาน

เครือข่ายการสื่อสารแบบวงล้อ

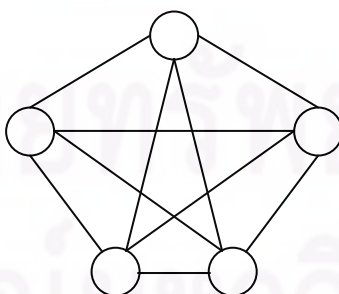
2. การสื่อสารแบบกระจายอำนาจ (Decentralized Network)

2.1 เครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลม (Circle Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสารที่มีสมาชิกในกลุ่มทุกคนสามารถติดต่อกับสมาชิกที่อยู่ถัดจากคนทั้งสองข้าง สถานะของทุกคนมีความเท่าเทียมกันและทุกคนมีความพอใจ อย่างไรก็ตามปัญหาเรื่องความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นเพราะจะหาคนรับผิดชอบไม่ได้เพราะแต่ละคนมีฐานะเท่าเทียมกัน จะหาใครมาเป็นศูนย์รวมของกลุ่มไม่ได้

เครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลม

2.2 เครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง (All Channel Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสารที่สมาชิกทุกคนสามารถติดต่อกับสมาชิกคนอื่นได้โดยตรงไม่ต้องผ่านสมาชิกคนอื่น ๆ ทั้งในการรับข่าวและส่งข่าว อาจถือได้ว่าเป็นเครือข่ายการติดต่อที่สมบูรณ์ที่สุดเพราะไม่มีขีดจำกัด การสื่อสารของสมาชิก โดยเครือข่ายนี้จะเปิดโอกาสให้มีปฏิกริยาย้อนกลับสูงที่สุด

เครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง

Shaw (อ้างถึงใน ยุกพล เบ็ญจรงค์กิจ, 2534) ทำการสรุปผลการวิจัยในเรื่องของเครือข่ายการสื่อสารไว้ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. เครือข่ายแบบรวมอำนาจสู่ศูนย์กลาง จะก่อให้เกิดผู้นำเพียงผู้เดียวและเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าแบบกระจายอำนาจ เพราะคนกลางในโครงสร้างจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามากกว่าสมาชิกคนอื่นๆ ทำให้เขาเป็นผู้ควบคุมความสำเร็จในการทำงานของกลุ่ม เพราะเขาอยู่ในตำแหน่งตัวเชื่อมการสื่อสารที่สำคัญ

2. โครงสร้างการสื่อสารแบบกระจายอำนาจ มีประสิทธิภาพมากกว่าในการแก้ปัญหา มากกว่าที่สลับซับซ้อนแต่โครงสร้างการสื่อสารแบบรวมอำนาจ มีประสิทธิภาพมากกว่าในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงานง่ายๆ ใช้ข้อมูลข่าวสารจำนวนน้อยในงานที่ต้องการข้อมูลเพียงประการเดียว เครือข่ายแบบรวมอำนาจจะทำงานโดยก่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อย และสำเร็จเร็วกว่าแบบขยายอำนาจ เพราะการติดต่อสื่อสารแบบนี้เป็นการติดต่อทางเดียวที่ถูกครอบงำ โดยผู้นำเพียงคนเดียวความเป็นระเบียบถูกกำหนดขึ้น เพื่อไม่ให้มีข่าวสารมาก ส่วนการติดต่อสื่อสารแบบวงกลมสมาชิกของกลุ่มจะติดต่อกับบุคคล 2 คนได้ พวกเขาจึงใช้เวลามากกว่า แต่ในงานที่ต้องใช้ข้อมูลร่วมกัน และต้องมีการปฏิบัติด้วยนั้น โครงสร้างการสื่อสารแบบกระจายอำนาจจะทำงานได้รวดเร็วและมีข้อผิดพลาดน้อยกว่าแบบรวมอำนาจ

3. สภาวะข่าวสารท่วมท้นมักจะเกิดขึ้นในเครือข่ายการสื่อสารแบบรวมอำนาจ เพราะข่าวสารและการตัดสินใจจะไปรวมอยู่ที่จุดศูนย์กลางของเครือข่าย ทำให้ผู้นำของโครงสร้าง การสื่อสารแบบนี้อยู่ในสภาวะข่าวสารแบบท่วมท้นได้ ส่วนเครือข่ายการสื่อสารแบบกระจายอำนาจนั้นทุกคนต้องใช้ข้อมูลร่วมกัน ต้องเป็นผู้ตัดสินใจ และเป็นผู้นำ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะมีใครเกิดสภาวะข่าวสารท่วมท้นได้

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างของการติดต่อสื่อสารสามารถมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของคนรวมทั้งยังมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มในด้านความรวดเร็ว ความถูกต้อง และการปรับตัวอีกด้วย

นอกเหนือจากรูปแบบของการไหลของข่าวสารภายในกลุ่มแล้ว ยังมีเรื่องของความแตกต่างของบทบาทของบุคคลในเครือข่ายการสื่อสาร ที่เป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์เครือข่ายการสื่อสาร โดย มองจ์ (Monge) อ้างถึงใน เซเวน วินด์ฮอล (Sven Windahl, 1992: 77) ได้แบ่งบทบาทของคนในกลุ่ม ดังต่อไปนี้

- Membership role คือ กลุ่มบุคคลเป็นสมาชิกในกลุ่มและพวกของเครือข่าย
- Laision role คือ บัณฑิตบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง
- Star role คือ บัณฑิตบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคนอื่นๆเป็นจำนวนมาก
- Isolate role คือ บัณฑิตบุคคลที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นๆน้อยมากจะไม่เผยแพร่ต่อ
- Boundary-spanning role คือ บัณฑิตบุคคลที่ติดต่อระหว่างกลุ่มตัวเองกับกลุ่มภายนอกสังคม เพื่อนำสิ่งต่างๆภายนอกสังคมเข้ามาเผยแพร่ในสังคมของตน

ในการติดต่อสื่อสารแต่ละครั้ง นอกจากความผูกพันในแบบต่างๆ ข้างต้นแล้ว หากเราทราบคุณลักษณะของคู่สื่อสารว่าเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา สถานภาพทางสังคม ความชอบ ฯลฯ ก็จะทำให้เราทราบว่า “ใครจะถ่ายทอดข่าวสารไปยังใครและในการถ่ายทอดข่าวสารนั้นจะมีประสิทธิภาพเพียงไร” โดยการสื่อสารจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งมีประสิทธิภาพ และเป็นไปด้วยความราบรื่น เมื่อผู้ร่วมสื่อสารมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

โดยผู้วิจัยจะได้ใช้แนวคิดเรื่องเครือข่ายการสื่อสารมาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาเครือข่ายการสื่อสารของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนเป็นอย่างไร และมีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนหรือไม่ต่อไป

2.แนวคิดเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรม (Intercultural Adaptation)

ดาร์วิน (Darwin) เป็นผู้ริเริ่มใช้คำว่าปรับตัวหรือ "Adaptation" และกำหนดคำนี้ไว้ในทฤษฎีวิวัฒนาการโดยความเชื่อที่ว่า สิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโลกที่เต็มไปด้วยภัยอันตรายได้เท่านั้นที่ดำรงชีวิตอยู่ได้ การปรับตัวในแง่จิตวิทยาเป็นการปรับตัวที่เป็นไปตามสภาพความต้องการของร่างกาย แต่การปรับตัวในแง่จิตวิทยาซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Adjustment" ซึ่งหมายถึง การปรับตัวที่เป็นไปตามสภาพความต้องการของจิตใจ

ดังนั้นการปรับตัวจึงหมายถึง การแก้ปัญหาเพื่อให้ชีวิตมีความสุข ถ้าแก้ปัญหาสำเร็จก็มีความสุข คือปรับตัวได้ หากแก้ปัญหาไม่สำเร็จมีความสุขทุกข์ คือปรับตัวไม่ได้ คนที่ปรับตัวได้จึงมีสุขภาพจิตดี ส่วนคนที่ปรับตัวไม่ได้จึงมีปัญหาสุขภาพจิต หรือสุขภาพจิตไม่ดี นั่นเอง ปัญหาที่ทำให้ต้องปรับตัวอยู่เสมอคือความเครียดที่เกิดขึ้น โดยความทุกข์ หรือสุขนั้น เปรียบได้กับความรู้สึกบวกและลบ เมื่อปรับตัวได้มีความสุข ก็เกิดความรู้สึกบวก แต่หากปรับตัวไม่ได้ เกิดความทุกข์ ก็เกิดความรู้สึกลบ

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว

นักจิตวิทยาได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาการปรับตัวในด้านพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวให้เป็นไปตามแรงผลักดัน 2 ประการ (ทิวา มั่งน้อย, 2535) คือ

1. แรงผลักดันภายนอก หมายถึงข้อเรียกร้องที่เกิดจากสภาพแวดล้อม และสังคมซึ่งเกิดจากการที่มนุษย์ต้องอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม และการที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกัน และต้องผูกพันกับผู้อื่น ฉะนั้น คนเราต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม ซึ่งความต้องการหรือข้อเรียกร้องจากสังคมเป็นแรงผลักดันที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อบุคคล และต่อวิธีการในการปรับตัวของเขา เพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องซึ่งอาจจะเป็นการปรับตัวที่ทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวก็ได้

2. แรงผลักดันภายใน หรือแรงกระตุ้นที่เกิดจากสภาพทางสรีระภายในร่างกายและจากประสบการณ์ทางสังคมที่ได้เรียนรู้ในอดีต เป็นความต้องการภายในของแต่ละบุคคลเอง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพทางสรีระของบุคคล อันได้แก่ความต้องการอาหาร น้ำ และความอบอุ่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกสบาย และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากสภาวะทางจิต ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางสังคมในชีวิตที่ผ่านมา

การที่บุคคลต้องเผชิญกับแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอกนั้น จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ หากเป็นความรู้สึกทางบวกบุคคลก็ไม่จำเป็นต้องปรับตัว และหากเป็นความรู้สึกทางลบแล้วนั้นบุคคลต้องปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ นั่นก็คือการปรับตัว ดังนั้นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดสภาวะทางจิตใจนี้ อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท (ลักษณะ สิริวัฒน์, 2544)

1. ความคับข้องใจ (Frustration) ความคับข้องใจหมายถึง สภาพของจิตใจหรือความรู้สึกที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากความปรารถนาที่บุคคลมุ่งหวัง หรือสิ่งที่บุคคลปรารถนาถูกขัดขวาง ทำให้ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ตนปรารถนาได้ โดยทั่วไปบุคคลทุกคนไม่สามารถตอบสนองความปรารถนาหรือความต้องการของตนเองได้ทุกประการ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนจะต้องเผชิญกับอุปสรรคนานัปการ อุปสรรคต่าง ๆ นี้ บางอย่างอาจจะเกี่ยวข้องกับบุคคลโดยตรง แต่บางอย่างอาจจะเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ระเบียบ ประเพณี หรือแม้แต่ศาสนา ในบางครั้งอุปสรรคบางอย่าง เราสามารถผ่านพ้นหรือเอาชนะได้ง่าย แต่อุปสรรคบางอย่างกลับมีอิทธิพลและขัดขวางความต้องการหรือความพยายามของเราได้ โดยที่ความคับข้องใจจะมีทั้งระดับที่รุนแรงและไม่รุนแรง แต่เมื่อใดที่เกิดความคับข้องใจแล้ว โดยมากจะเป็นตัวคุกคามต่ออารมณ์ จิตใจ ร่างกาย สวัสดิภาพ หรือแม้กระทั่งชีวิตของบุคคล สาเหตุของความคับข้องใจจำแนกได้ 2 ประการ คือ

1.1 สาเหตุส่วนบุคคล ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น ความบกพร่องทางร่างกาย เชาวณปัญญาต่ำ การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะอยู่ในจิตใจของบุคคลแต่ละคน ซึ่งทำให้บุคคลไม่สามารถสนองความต้องการของตนได้ และอาจทำให้เกิดความคับข้องใจอย่างรุนแรงได้

1.2 สาเหตุของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สถานที่ทำงาน ที่อยู่อาศัย อุบัติภัยต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังพบสาเหตุที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ ความคับข้องใจเนื่องมาจากความขาดแคลน เช่น ขาดแคลนปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต ขาดความรักความอบอุ่น ขาดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความคับข้องใจเนื่องมาจากการสูญเสีย ได้แก่ การสูญเสียบุคคลที่เรารัก วัตถุสิ่งของที่มีค่า อิศรภาพ การสูญเสียความรัก ความคับข้องใจเนื่องมาจากความล้มเหลว ไม่สมหวัง หรือไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งความคับข้องใจในลักษณะนี้ต้องการการยอมรับอย่างมาก หากบุคคลไม่ยอมรับ และเข้าใจสภาวะการณดังกล่าว จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกท้อแท้ หมดหวังและสิ้นหวังในที่สุด ความคับข้องใจอันเกิดจากความรู้สึกว่าตนไร้ความหมาย ไม่มีคุณค่า อันเป็นผลเนื่องมาจากการไม่ประสบความสำเร็จ

2. ความขัดแย้งในใจ (Conflicts) ความขัดแย้งในใจ หมายถึง สภาวะการณที่ทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งในใจตนเอง เมื่อต้องเผชิญต่อสภาวะการณนั้น ๆ โดยบุคคลนั้นเกิดความลำบากใจหนักใจ หรืออึดอัดใจในการตัดสินใจในการตกลงใจที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสภาวะการณที่เขาเผชิญอยู่ โดยสิ่งต่างๆ ในสภาวะการณนั้นๆ บุคคลอาจจะชอบมากเท่าๆ กัน หรือชอบน้อยมากทั้งหมดหรือไม่ชอบทั้งหมด ความขัดแย้งในใจเกิดขึ้นได้ 3 รูปแบบ คือ

2.1 ความขัดแย้งแบบนิมาน-นิมาน (Approach-Approach Conflict) คือ การที่อินทรีย์มีสิ่งทีพึงประสงค์สองอย่างในเวลาเดียวกัน เป็นความขัดแย้ง เนื่องจากชอบของสองสิ่งเท่า ๆ กัน แต่ต้องเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งความขัดแย้งแบบนี้เป็นความขัดแย้งที่ไม่รุนแรงนัก เพราะสิ่งทีต้องเลือกให้ผลบวกทั้งคู่ จึงทำให้การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบนี้ทำได้ไม่ยากนัก

2.2 ความขัดแย้งแบบนิเสธ-นิเสธ (Avoidance-Avoidance Conflict) คือ การที่อินทรีย์ได้รับสิ่งทีนำมาเสนอไม่พึงประสงค์ทั้งสองอย่าง และอินทรีย์ต้องเลือกเอาเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เป็นความขัดแย้งเนื่องจากต้องตัดสินใจเลือกจากสิ่งทีไม่ชอบหรือไม่อยากได้ทั้งสองอย่าง

2.3 ความขัดแย้งแบบนิมาน-นิเสธ (Approach-Avoidance Conflict) คือ การที่อินทรีย์จะต้องเลือกจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ชอบและไม่ชอบพร้อมกันในเวลาเดียวกัน เป็นความขัดแย้งเนื่องจากตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเลือกเอาของสิ่งนั้นไว้หรือทิ้งไป เพราะมีความชอบและไม่ชอบเท่าเทียมกัน เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า ความขัดแย้งทั้ง 3 แบบจะเกิดขึ้นเสมอในชีวิตประจำวัน โดย

จะเกิดจากความต้องการส่วนบุคคลและความต้องการของสังคมขัดกัน การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราไม่ประสงค์จะเกี่ยวข้องกับด้วย การที่จะต้องเผชิญกับความจริง การหลีกเลี่ยงจากความจริง หรือการไม่กล้าเผชิญความจริง ความซื่อสัตย์และการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนและความปรารถนาทางเพศและข้อห้ามข้อจำกัดเกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศ (ลักษณะ สิริวัฒน์, 2544)

3. ความกดดัน (Pressure) ความกดดัน หมายถึง สภาพการณ์บางประการที่ผลักดันหรือเรื้อรังหรือบังคับให้บุคคลจำต้องกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความกดดันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการปรับตัวของแต่ละบุคคล ความกดดันนี้เกิดได้ทั้งจากตนเอง และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งสองส่วนมีผลต่อกันและกัน ความกดดันที่มีสาเหตุจากตนเองจะเกี่ยวข้องกับระดับความมุ่งหวัง และอุดมคติของบุคคลนั้น ความกดดันที่รุนแรงอาจเกิดจากการตั้งระดับความมุ่งหวังไว้สูงเกินไป ส่วนความกดดันที่มีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวบุคคล อันเป็นความกดดันที่ทุกคนต้องเผชิญในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ความกดดันเนื่องจากการแข่งขัน ความกดดันเนื่องจากความซับซ้อนและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความกดดันเนื่องจากครอบครัวและสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

ปัญหาการปรับตัวของบุคคล

ปัญหาการปรับตัวในสถานศึกษาของบุคคลอาจวัดได้จากการพิจารณาการพัฒนาด้านตนเองอย่างเต็มที่ของบุคคล จากการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจากการพิจารณาการปรับตัวของบุคคลในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การปรับตัวทางด้านการเรียน ทางครอบครัว ทางอารมณ์ และสังคม (สุภาพรรณ โคตรจรัส, 2525)

Williamson (1939 อ้างถึงในสุภาพรรณ โคตรจรัส, 2524) ได้พิจารณาแยกแยะปัญหาการปรับตัวของบุคคลในแง่ของการปรับตัวต่อสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไว้ 5 ประการคือ

1. ปัญหาทางบุคลิกภาพ ซึ่งรวมถึงปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน ปัญหาครอบครัว ตลอดจนปัญหาการปรับตัวทางสังคม
2. ปัญหาทางการศึกษา รวมถึงปัญหาการเลือกวิชาเรียน นิสัยทางการเรียน ปัญหาการอ่าน ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจในการเรียนต่ำ
3. ปัญหาทางอาชีพ รวมถึงความลังเลใจในการเลือกอาชีพ เลือกอาชีพได้ไม่เหมาะสมกับตัวเอง มีความขัดแย้งระหว่างความสนใจกับความสามรถในอาชีพนั้น
4. ปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึงการขาดแคลนทุนทรัพย์ ต้องหาทุนเรียนเอง
5. ปัญหาสุขภาพ เช่น ปัญหาการปรับตัวต่อสุขภาพ และความบกพร่องทางร่างกายต่าง ๆ

ในการศึกษาเรื่องการปรับตัวของนิสิตนักศึกษา นั้น มีผู้สนใจศึกษาเป็นจำนวนมากโดยใช้แบบสำรวจปัญหาการปรับตัวของ Mooney (Mooney Problem Check List) ซึ่ง Mooney (2524 อ้างถึงในสุภาพรณ โคตรจรัส) ได้สร้างแบบสำรวจปัญหาการปรับตัวขึ้นเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา สามารถสำรวจปัญหาได้พร้อมกันเป็นจำนวนมาก ช่วยในด้านการแนะแนวในชั้นเรียน และเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของเยาวชนด้วยแบบสำรวจของ Mooney ที่ใช้สำรวจปัญหาการปรับตัวของนิสิตนักศึกษาจะสำรวจทั้งหมด 11 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและพัฒนากายทางร่างกาย ด้านการเงิน สภาพความเป็นอยู่และการทำงาน ด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว ด้านการปรับตัวทางเพศ ด้านบ้านและครอบครัว ด้านศีลธรรมจรรยาและศาสนา ด้านการปรับตัวทางการเรียนในมหาวิทยาลัย ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน

การปรับตัวทางวัฒนธรรม (Intercultural Adaptation)

Ting-Toomey (1999) กล่าวว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรม (Intercultural Adaptation) นั้นสามารถพิจารณาได้ 2 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยเหตุที่จะก่อให้เกิดการปรับตัว (Antecedent Factors) และ 2. ปัจจัยผลที่เกิดจากการปรับตัว (Outcome Factors)

1. ปัจจัยเหตุที่จะก่อให้เกิดการปรับตัว (Antecedent Factors)

คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของคนแปลกถิ่น ซึ่งปัจจัยสาเหตุนั้นจะพิจารณาได้เป็น 3 ระดับ คือ 1. ปัจจัยระดับระบบ (System-Level Factors) 2. ปัจจัยระดับบุคคล (Individual-Level Factors) และ 3. ปัจจัยระดับระหว่างบุคคล (Interpersonal-Level Factors)

1) ปัจจัยระดับระบบ (System-Level Factors) คือ ปัจจัยของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในวัฒนธรรมเจ้าบ้านที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้แปลกถิ่น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน ดังนี้

- สภาพสังคมและเศรษฐกิจ (Socioeconomic Conditions) ในประเทศที่มีสภาพสังคมเศรษฐกิจที่รุ่งเรือง บรรยากาศภายในประเทศจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวได้ง่ายกว่าประเทศที่สภาพสังคมเศรษฐกิจเสื่อมโทรม เพราะประเทศในแบบหลังนี้คนต่างชาติจะถูกมองว่าเข้าไปแย่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัดของประเทศนั้น

- ลักษณะการต้องปฏิบัติตามในเชิงวัฒนธรรม (Cultural Assimilation) คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติหรือลักษณะวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้านที่มีต่อผู้ที่มาอยู่ใหม่ ในสังคมที่มีลักษณะต้องให้ผู้มาอยู่ใหม่ปรับตัว (Assimilations Society) วัฒนธรรมของกลุ่มชนเจ้าบ้านจะเข้มแข็งมาก ในขณะที่สังคมแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) สังคมจะยอมรับถึงความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเปิดโอกาสให้มีการติดต่อกันระหว่างวัฒนธรรมอีกด้วย

- สถาบันท้องถิ่น (Local Institutions) คือ สถาบันที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับนิสิต เช่น

มหาวิทยาลัย ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้แปลกถิ่นเป็นอย่างมาก

- ความหมายของคนแปลกถิ่น (Host Culture's Meaning Definition Concerning the Role of Strangers) คนแปลกถิ่นในแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความแตกต่างกัน บางวัฒนธรรมมองว่าคนแปลกถิ่นเป็นผู้บุกรุก ก็จะเกิดอคติไม่ยอมรับคนต่างจากวัฒนธรรม เป็นต้น

- ระยะห่างทางวัฒนธรรม (Cultural Distance) คือ ระดับการปรับตัวทางจิตวิทยาของผู้แปลกถิ่นที่จะเชื่อมความแตกต่างทางวัฒนธรรมตนเองและความแตกต่างทางวัฒนธรรมเจ้าบ้านให้เข้ากันได้ โดยอาศัยการใช้ความสามารถทางการสื่อสารเพื่อช่วยในการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม

2) ปัจจัยระดับบุคคล (Individual-Level Factors) มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาทั้งสิ้น 4 ประเด็น ดังนี้

- แรงจูงใจ (Motivation Orientation) คือ แรงจูงใจที่จะย้ายออกจากวัฒนธรรมของตนเองเพื่อที่จะเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่

- ความคาดหวัง (Individual Expectation) คือ ความคาดหวังถึงเหตุการณ์จะเกิดขึ้น และผลเหตุการณ์นั้น ซึ่งความคาดหวังที่จะช่วยให้เกิดการปรับตัวก็คือ ความคาดหวังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงและความคาดหวังในเชิงบวก หรือมองโลกในแง่ดี

- ลักษณะทางบุคลิกภาพ (Personality Attributes) คนที่มีลักษณะอดทนต่อความกำกวม (Tolerance for Ambiguity) ยอมรับสถานการณ์ต่างๆที่ยังไม่สามารถเข้าใจได้ แจ่มแจ้งได้ มีความยืดหยุ่น มีแรงขับเคลื่อนและความมุ่งมั่นในใจ (Internal Locus of Control) จะเป็นลักษณะที่ช่วยส่งเสริมการปรับตัวได้

3) ปัจจัยระดับระหว่างบุคคล (Interpersonal-Level Factors) มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาทั้งสิ้น 2 ประเด็น ดังนี้

- เครือข่ายที่ติดต่อด้วย (Contact Network) เครือข่ายทางสังคมที่นิสิตติดต่อด้วยมีบทบาทสำคัญ 3 ประการ คือ ช่วยเหลือทางด้านจิตใจและความรู้สึก (Affective Support) ช่วยเหลือด้านการงาน (Instrumental Support) และช่วยเหลือทางการให้ข้อมูล (Informational Support)

- ทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล (Adaptive Interpersonal Skills) คือ ทักษะที่จะจัดการกับความเครียดภายในใจ ทักษะที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2. ปัจจัยผลที่เกิดจากการปรับตัว (Outcome Factors)

ผลของการเปลี่ยนแปลงระหว่างวัฒนธรรมนั้นเป็นขั้นตอนที่ซ้อนทับกันอยู่กับขบวนการในการปรับตัว เพราะขบวนการในการปรับตัวเป็นขบวนการที่เป็นพลวัต ผู้แปลกถิ่นจะต้องพบกับความเครียด มีความสับสนในอัตลักษณ์ (Identity Confusion) และมีการสูญหายของอัตลักษณ์ (Identity Loss) เครือข่ายต่างๆที่ผู้แปลกถิ่นติดต่อด້วยจะเข้ามาบีบพาทในการลดความเครียดที่ผู้แปลกถิ่นจะต้องเผชิญ ผู้แปลกถิ่นควรที่จะเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ตนรู้สึกว่าจะสำเร็จ และสามารถที่จะรักษาความเป็นตัวตนของตัวเองไว้ได้ นอกจากนี้ผู้แปลกถิ่นยังต้องเรียนรู้ที่จะขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมใหม่

นอกจากนี้ผู้แปลกถิ่นบางคนอาจจะปรับตัวมาถึงขั้นมองโลกในมุมมองของวัฒนธรรมที่ 3 (Third Culture Perspective) คือ มองถึงข้อดีและข้อเสียของวัฒนธรรมตัวเองและวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ดีความและประเพณีพฤติกรรมต่างๆ จากแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว

เมื่อเราก้าวเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ความสามารถในการปรับตัวได้มากหรือน้อย ในแง่ของด้านพื้นฐาน ลักษณะส่วนบุคคล สิ่งที่ดีตัวและเตรียมตัวไว้ล่วงหน้า จะทำให้เกิดจากความแตกต่าง ดังนี้

บุคลิกนิสัย

ถ้าหากเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี สามารถเข้ากับคนได้ง่าย มีความช่างสังเกต ชอบเรียนรู้ เปิดกว้างและยืดหยุ่น ก็จะประสบปัญหาในการปรับตัวและตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมได้น้อยลง หรือประสบถ้าประสบความรุนแรงก็จะน้อยลง ในทางตรงข้ามหากบุคคลนั้นเป็นคนที่นิสัยมองโลกในแง่ร้าย เข้ากับคนยาก ไม่รู้จักยืดหยุ่น บุคคลนั้นก็ประสบกับปัญหาการปรับตัวอย่างรุนแรง เพราะเมื่อพบกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม คนที่มีมองโลกในแง่ร้าย จะรู้สึกแยะ ระวัง และวิตกกังวลมากกว่าคนที่มองโลกในดี

ทักษะการสื่อสารหรือทักษะการใช้ภาษา

การที่มีทักษะในการสื่อสารที่ดีและสามารถใช้ภาษาเจ้าของวัฒนธรรมที่เข้าไปอยู่ ย่อมสามารถช่วยลดปัญหาความไม่เข้าใจกับเจ้าของภาษาได้ อีกทั้งช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ง่ายขึ้น

ภูมิหลัง

หากบุคคลมีโอกาสติดต่อกับต่างชาติบ่อยๆ มีความคุ้นเคย หรือศึกษาวัฒนธรรมอื่นๆ มาก่อนจะช่วยลดความตระหนกทางวัฒนธรรมได้ เพราะการที่เราสื่อสารกับชาวต่างชาติหรือต่างวัฒนธรรมบ่อยๆ ความประหม่าจะลดน้อยลง

ในการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่จึงต้องอาศัยการปรับตัว และในการปรับตัวของผู้ที่เข้าไปอยู่ในสังคมใหม่ ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมของตนนั้น มักจะเกิดปัญหาต่างๆ ทั้งเรื่องราวความวิตกกังวล ความเครียด ความเหงา ความไม่แน่ใจในการสื่อสารกับคนในวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งจะเรียกว่า “ความตระหนกทางวัฒนธรรม” (Culture Shock)

ความตระหนกในวัฒนธรรม

Culture Shock เป็นศัพท์ที่นักมานุษยวิทยา ชื่อ Kalvero Oberg ได้นิยามว่าเป็นความรู้สึกตระหนกทางวัฒนธรรมที่มักเกิดขึ้นโดยฉับพลัน ในบางครั้งเกิดขึ้นหลักเข้าไปอยู่สักพัก เป็นความรู้สึกกังวลใจ เป็นผลมาจากการเสียสัญลักษณ์บางอย่างที่คุ้นเคยในการติดต่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งความตระหนกทางวัฒนธรรมนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อคนหนึ่งคนต้องพบกับอุปสรรคของสิ่งเร้าให้เกิดการรับรู้ใหม่ ซึ่งยากที่จะตีความได้เนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมได้เปลี่ยนไป นอกจากนี้ความตระหนกทางวัฒนธรรมเป็นผลจากสิ่งที่เรา “คาดคิด” ในวัฒนธรรมหนึ่งๆ ไม่ตรงกับสิ่งที่พบเห็นจริงๆ

อาการของความตระหนกทางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความตระหนก ช่วงเวลา ความยืดหยุ่นของแต่ละคน อาการทางร่างกายที่พบมักจะเป็นเรื่องความวิตกเกี่ยวกับความสะอาดของ อาหาร ที่นอน จานชาม สุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิต ส่วนอาหารทางจิตใจ ได้แก่ การนอนไม่หลับ ความเหนื่อยอ่อน ความโดดเดี่ยว ความรู้สึกไม่มีพวก สิ้นหวัง ความหงุดหงิด เสียใจ และความโกรธ ซึ่งผลกระทบของความตระหนกทางวัฒนธรรม ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวต่างวัฒนธรรมนั้นเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นผู้อพยพ หรือนักท่องเที่ยว และมีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารต่างวัฒนธรรม เช่น เกิดการสิ้นหวังกับการเรียนรู้ และปรับตัวสู่วัฒนธรรมใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุทำให้ถูกตีความจากคนในวัฒนธรรมที่เข้าไปอยู่ได้ว่าต้องการเป็นศัตรู หรือสร้างความขัดแย้งกับพวกเขา

ในคนที่มีการเจ็บป่วยจากความตระหนกมากต้องการที่จะกลับบ้านเกิด กลับสู่วัฒนธรรมเดิมทันที ในขณะที่คนที่มีอาการเพียงเล็กน้อย และสามารถปรับตัวได้ในระยะเวลา 4-5 เดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเดิมและวัฒนธรรมใหม่ โดยในบางคนอาจมีความอดทนมากและมีทักษะในการถ่ายทอดเป็นพฤติกรรมและทัศนคติในการเรียนรู้ดีจนสามารถพิจารณาความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือสถานการณ์ทางสังคมได้ดี ก็จะช่วยพัฒนาในการ

สื่อสารระหว่างบุคคลในต่างวัฒนธรรมได้

3. แนวคิดเรื่องความสามารถในการสื่อสาร

Swansburi (2000) ได้ทบทวนการศึกษาในอดีตและได้ประเมินนิยามของ ความสามารถในการสื่อสาร ของกลุ่มนักวิชาการชาวตะวันตกว่า ความสามารถในการสื่อสาร (Communication Competence) หมายถึงการที่บุคคลสามารถเลือกรูปแบบ กลยุทธ์การสื่อสารเหมาะกับบริบทสื่อสารในสถานการณ์นั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

โดยมีแนวคิดของ Spitzberg & Cupach (1984) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการสื่อสาร (Communication competence) ว่าเป็นเป็นความสามารถในการเลือกใช้พฤติกรรมในการสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าความสามารถในการสื่อสารระดับบุคคลจึงประกอบด้วย

1. ความสามารถในการสื่อสาร เกิดขึ้นจากผู้ส่งสารเองที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการสื่อสาร

2. ความสามารถในการสื่อสาร เกิดขึ้นจากปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการควบคุมของผู้ส่งสาร เช่นผู้รับสาร สภาพแวดล้อม หรือความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

นางลักษณ์ ศรีอัษฎาพร เจริญงาม (2541) กล่าวว่า องค์ประกอบขั้นพื้นฐานที่สุดสำหรับ ความสามารถในการสื่อสาร คือ ความรู้เกี่ยวกับการใช้รูปแบบวิธีการสื่อสารในสถานการณ์หนึ่งได้อย่างเหมาะสม (Appropriateness) และทักษะที่จะนำเอาความรู้ดังกล่าวไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness)

Westmyer, DiCioccio & Rubin (1988) ได้ศึกษาในเรื่องความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องความเหมาะสมและประสิทธิผลของช่องทางการสื่อสาร พบว่าความสามารถในการสื่อสาร จะขึ้นอยู่กับทางเลือกช่องทางการสื่อสารซึ่งจะมีผลต่อการจูงใจผู้มีปฏิสัมพันธ์ โดยช่องทางที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมที่สุดมี 6 ช่องทาง ตามลำดับดังนี้ แบบเผชิญหน้า (face to face) โทรศัพท์ จดหมายเสียง (voice mail) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) จดหมาย และแฟกซ์

Wiseman, Richard L. (2003) ได้กล่าวว่าความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ

1. ความรู้ มีข้อมูลเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติต่อกันและกันในต่างวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. แรงบันดาลใจ มีอารมณ์ในด้านบวกที่เอื้อประโยชน์ต่อการรับวัฒนธรรมใหม่ และเกิดความรู้อีกส่วน

3. ทักษะ พฤติกรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติต่อกันและกัน อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

เมตตา วิวัฒนานุกูล (2548) กล่าวถึง ปัญหาของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากคนละวัฒนธรรมก็คือ การที่คนมาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันย่อมทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารได้ คือผู้ที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน ในบางครั้งก็อาจมีการเข้าใจผิดหรือมีความเข้าใจไม่ตรงกัน นอกจากนี้ยังสามารถสรุปอุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive Domain)

1.1 การไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้กัน รวมถึงไม่รู้จักเลือกใช้ระดับภาษาที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น คนอเมริกันพูดภาษาไทยไม่ได้เมื่อมาอยู่เมืองไทย คนไทยพูดภาษาอังกฤษไม่ได้เมื่อไปทำงานต่างประเทศ คนไข้ไม่เข้าใจศัพท์ทางแพทย์ที่คุณหมอใช้ นักพัฒนาสังคมสงเคราะห์ไม่สามารถสื่อสารกับชาวเขา คนออสเตรเลียพูดภาษาอังกฤษด้วยสำเนียงท้องถิ่นทำให้สื่อสารกับคนไทยไม่เข้าใจ ฯลฯ ซึ่งภาษาในที่นี้หมายถึงทั้งวัจนภาษา คือ คำพูด ข้อความ และอวัจนภาษาต่างๆ หรือสิ่งที่สามารถสื่อความหมายซึ่งไม่ใช่คำพูด นอกจากนี้ภาษาในที่นี้ยังแบ่งเป็นหลายระดับ ตัวอย่างเช่น

ภาษากลาง/มาตรฐาน	VS.	ภาษาท้องถิ่น/ภาษาเฉพาะกลุ่ม
ภาษาทางการ	VS.	ภาษาชาวบ้าน
ภาษาพูด	VS.	ภาษาเขียน

ขณะที่นักทฤษฎีไม่จำเป็นต้องรู้ภาษาอย่างลึกซึ้ง แต่นักพัฒนาจะต้องรู้กฎระเบียบของการใช้ภาษาต่าง ๆ ในสังคมเพื่อสามารถอยู่ร่วมและสร้างการยอมรับกับชาวบ้านได้

ความยากลำบากอีกประการหนึ่ง คือ การเรียนรู้ภาษาของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ปัญหาที่พบบ่อยก็คือ การไม่รู้ “ความหมายแฝง” ของคำ และสัญลักษณ์ต่างๆ ปัญหาการแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ หรือได้นัยตรงกับที่เจ้าของวัฒนธรรมต้องการสื่อความหมาย และปัญหาการเลือกใช้ระดับภาษาที่เหมาะสม เช่น อาจใช้คำแสดงในการพูดคุยอย่างเป็นทางการ หรือใช้คำพูดอย่างเป็นพิธีการในบรรยากาศแบบเป็นกันเอง เป็นต้น

1.2 การขาดความรู้วัฒนธรรมนั้นๆ ปัญหานี้ยังสามารถแบ่งแยกได้หลายระดับ เช่น

- ไม่รู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้นเพียงผิวเผิน

- รู้วัฒนธรรมนั้นแบบกว้างๆ (General Culture) แต่รู้แบบจริงๆ กลางๆ เช่น คนต่างชาติ

มักรู้แต่ว่า “การไหว้” เป็นกิริยาแสดงการทักทายและเคารพ แต่ไม่รู้ถึงความซับซ้อนของการแสดงกิริยานี้ ฉะนั้นคนต่างชาติจึงมักไหว้คนไทยทุกคนในทุกๆ โอกาสและสถานการณ์ เช่น ไหว้คนที่เด็ก

กว่า ให้อำนาจของ ให้อำนาจพนักงานห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

- รู้วัฒนธรรมหลัก (Cultural Basis) แต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Socio-Cultural Basis) ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและท้องถิ่นรวมถึงวัฒนธรรมย่อย (Sub-Cultural) ภายในสังคม

- รู้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากหนังสือหรือคู่มือต่างๆ มักใช้ประสบการณ์ “เฉพาะ” ของตนเองในการถ่ายทอดของวัฒนธรรมและบุคคลในวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งมักมีลักษณะคลุมกว้างหรือแคบจนเกินไป รวมถึงเป็นการใช้มุมมองจากบุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่เจ้าของวัฒนธรรม

1.3 ความแตกต่างทางการรับรู้ และวิถีคิด

แต่ละวัฒนธรรมมีวิถีคิดและการรับรู้แตกต่างกัน โดยเฉพาะมีวิถีในการจัดหมวดหมู่และจัดประเภทสิ่งต่างๆ ที่เห็นแตกต่างกัน มีการมองแบบเป็นองค์รวมหรือมองแบบแยกส่วน เช่น บางวัฒนธรรมมองแขนทั้งแขนเป็นส่วนเดียวกันทั้งหมด เป็นต้น

2. อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Affective Domain)

2.1 การรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ อาทิ

- การรับรู้แบบแช่แข็ง (Freezing) หรือการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิถีคิดหรือวิถีมองบุคคลหรือเหตุการณ์ แม้ว่าเวลาหรือสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนไป เช่น คิดว่าชาวจีนแผ่นดินใหญ่ล้ำสมัยพม่าเป็นศัตรูของไทย

- การคิดหรือมองแบบเหมารวม (Stereotype) โดยเฉพาะการคิดหรือมองในเชิงลบ เช่น คนดำไม่มีการศึกษา สาวเหนือใจง่าย คนใต้ใจดำ คนอิตาลีมือไว เป็นต้น

- การรับรู้แบบขาวหรือดำ (Black & White) เช่น มองว่าคนในสังคมหนึ่งไม่ดีหมดก็เลยหมด เป็นต้น

- การด่วนสรุป (Jumping) หรือแนวโน้มในการตัดสินคนหรือการกระทำตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร เช่น การดูว่าบุคคลน่าเชื่อถือหรือน่าคบหรือไม่ โดยดูโหวงเฮ้งหรือบุคลิกลักษณะภายนอก หรือการสรุปว่าบุคคลนั้นไม่เชื่อมั่นในสิ่งที่พูดโดยดูจากเสียงที่สั่นเครือเมื่อแรกพูด

2.2 ทัศนคติที่เป็นอุปสรรค ได้แก่

- อคติ หรือความโน้มเอียง (Bias/Prejudice) ไม่ว่าจะแนวโน้มในการโน้มเอียงเข้าหาคนที่มีลักษณะเหมือนกับเรา หรือโน้มเอียงเข้าหากลุ่มสมาชิกสังคมเดียวกับเราและต่อต้านคนนอกกลุ่ม (Out group)

- การเอาวัฒนธรรมของตนเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) ในการประเมินบุคคลอื่น ซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้สึกที่เหนือกว่าบุคคลอื่น

2.3 การขาดอารมณ์ ความรู้สึกที่เกื้อหนุน

ในการยอมรับความแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ รวมทั้งการช่วยสนับสนุนให้คนที่มาจากต่างวัฒนธรรมลดความตระหนกทางวัฒนธรรมและสามารถปรับตัวในวัฒนธรรมใหม่ได้อย่างมีความสุขนั้น ต้องอาศัยความรู้สึกและการแสดงออกต่างๆ ในทางบวกจากเจ้าของวัฒนธรรม รวมทั้งการแสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างเป็นมิตรต่อกันและกัน เพื่อให้การสื่อสารต่างวัฒนธรรมเป็นไปอย่างราบรื่น อาทิ การแสดงถึงความรัก ความใส่ใจ (Mindfulness) ความไวรู้สึกรู้สีก (Sensitivity) และการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) เป็นต้น

3. อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavioral Domain)

ลักษณะพฤติกรรมบางอย่างถือเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบุคคล ตัวอย่างเช่น

- การไม่ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่างๆ รอบตัว
- การหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกถิ่น หรือคนที่มีความแตกต่างจากตนเอง
- การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในวัฒนธรรมใหม่
- การยึดติดกับความคิดความเชื่อ และกรอบที่เคยประพฤติปฏิบัติ ขาดการยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
- การไม่เคารพวัฒนธรรมอื่น หรือแม้แต่พยายามละเมิดกฎทางวัฒนธรรม ประเพณีอื่น
- การประเมินค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปในทางลบ
- การขาดทักษะในการใช้ภาษาและการสื่อสาร เป็นต้น

5. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยน

โครงการแลกเปลี่ยน นับเป็นโครงการที่เสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนิสิตในการใช้ชีวิตในต่างแดน รวมทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ให้นิสิตได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษาอย่างแท้จริง

สำหรับโครงการแลกเปลี่ยนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะแบ่งออกเป็นในระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ โดยในระดับมหาวิทยาลัยจะมีหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยนนิสิตคือ สำนักงานวิรัชกิจ ซึ่งทำหน้าที่ในเจรจากับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศในการทำ MOU (Memorandum of Understanding) หรือบันทึกความร่วมมือ ซึ่งเป็นบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างมหาวิทยาลัยในการแลกเปลี่ยนนิสิต โดยสำนักงานวิรัชกิจจะทำการคัดเลือกนิสิตทุกคนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สนใจเข้าร่วมโครงการนิสิตแลกเปลี่ยน ในต่างประเทศ

และในส่วนของคนละต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเอง ที่ได้ทำบันทึกความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษาร่วมกัน โดยทางคณะจะเป็นผู้ทำการคัดเลือกนิสิตในคณะที่สนใจเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเอง

โดยนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีซึ่งไม่ใช่ปีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีสุดท้าย หรือนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งไม่ได้ศึกษาในหลักสูตร 1 ปี
2. มีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) 3.00 ขึ้นไปในระดับปริญญาตรี และ 3.25 ขึ้นไปในระดับบัณฑิตศึกษา
3. มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น หรือภาษาที่ใช้ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นนิสิตแลกเปลี่ยนดีเพียงพอที่จะร่วมเรียนในชั้นได้
4. เป็นผู้มีความประพฤติดี

โดยระยะเวลาในการไปศึกษาในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศคู่สัญญา คือ 1 ภาคการศึกษา หรือ 1 ปีการศึกษา โดยนิสิตที่ได้รับการคัดเลือกจะได้ยกเว้นค่าเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยคู่สัญญา โดยนิสิตจะชำระเฉพาะค่าเล่าเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเมื่อนิสิตไปทำการศึกษาในรายวิชาที่ลงทะเบียนในมหาวิทยาลัยคู่สัญญาในต่างประเทศก็จะสามารถนำผลการศึกษามาเทียบโอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Kantima Kunjara (1982) ศึกษาเรื่อง “Communication Patterns of Thai Students in the Process of Acculturation” พบว่ารูปแบบการสื่อสารของนักเรียนไทยประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทำการศึกษาในเชิงการสื่อสาร นั้นแสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อม มีผลให้เกิดการปรับตัวในการสื่อสาร กล่าวคือ เมื่อผู้แปลกถิ่นได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างในแง่มุมต่างๆของวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ก็จะทำให้ผู้แปลกถิ่น หรือนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการปรับตัวด้านพฤติกรรมให้เหมาะสมได้ โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 4 ด้านคือ 1. ปัจจัยด้านความคล่องในการใช้ภาษาเจ้าบ้าน (Language fluency) 2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation motivation) 3. ปัจจัยด้านโอกาสในการแสดงปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน (Interaction potential) 4. ปัจจัยด้านช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชน (Media availability)

Barthelemy (1995) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ ระหว่างบรรยากาศที่อยู่อาศัยและ การปรับตัวของนักศึกษา” พบว่าปัจจัยด้านสัมพันธภาพของกลุ่ม และด้านความช่วยเหลือจากผู้ ใกล้ชิด มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัว โดยนักศึกษาเพศหญิงสัมพันธภาพของกลุ่มเป็นผลดีต่อการ ปรับตัวทางด้านการเรียนและอารมณ์ ส่วนนักศึกษาชาย นั้นปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากผู้ใกล้ชิด เป็นผลดีต่อการปรับตัวด้านเรียน

Susan E. Cross (1995) ศึกษาเรื่อง Self-Construals, Coping, and Stress in Cross-Cultural Adaptation ซึ่งศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการวิเคราะห์ตนเอง และรับรอง ความสำคัญของการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตามความคาดเดาพบว่า นักเรียนเอเชีย ตะวันออกที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นปีแรกจะให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ตนกับบุคคลอื่น มากกว่านักเรียนชาวอเมริกัน การค้นพบดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากการเลือกแบบที่ตนจะเป็นของ นักเรียนจากประเทศเอเชียตะวันออก นักเรียนนานาชาติที่เลือกที่จะไปศึกษาในสหรัฐอเมริกาถูก พบว่าจะมีความเป็นตัวของตัวเองมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในประเทศ ระดับความแตกต่างของการ วิเคราะห์ตนเองจากความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในนักเรียน 2 กลุ่มแสดงถึงความแตกต่างในการรับรู้ ที่แต่ละบุคคลมีต่อกลุ่ม นักเรียนอเมริกันนั้นจะคิดถึงประโยชน์ของตนก่อนประโยชน์ของหมู่คณะ ขณะที่นักเรียนเอเชียตะวันออกกระตุ้นตนเองให้เป็นที่ไว้วางใจ ไม่เป็นภาระของกลุ่ม เพื่อจะไปให้ ถึงเป้าหมายของหมู่คณะ

Wiwat Rojjanaprayon (1997) ศึกษาเรื่อง “Communication Patterns of Thai People in a Non-Thai Context” พบว่าแบบแผนการสื่อสารของคนไทยในบริบทต่างประเทศนั้น มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1.รูปแบบการสื่อสารแบบอ้อมค้อม (Indirectness) คือ คนไทยไม่ ยอมพูดความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองออกมา วิธีการพูดของคนไทยนั้นมักใช้คำพูดเป็นนัยๆ มากกว่าจะพูดตรงๆ ทำให้ความสำคัญของอวัจนภาษาเข้ามามีบทบาทในการตีความหมายมาก ขึ้น การเรียนรู้และทำความเข้าใจอวัจนภาษาจึงจะช่วยให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ถูกต้อง เพราะ บางครั้งในคำตอบว่า “ไม่” ของคนไทย กลับหมายถึง “ใช่” พูดอย่างหนึ่งแต่ความหมายอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ต้องอาศัยการตีความอวัจนภาษาเข้ามาช่วยตีความอีกครั้ง 2.รูปแบบการสื่อสารปรับเปลี่ยน ตลอดเวลาตามบริบท (Contextuality) คือ วิธีการพูดจะขยับปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ปรับเปลี่ยนบุคลิกและอัตลักษณ์ของตนเองไปตามบริบทการสื่อสาร ซึ่งชาวต่างชาติ คือ กลุ่ม ตัวอย่างซึ่งเป็นชาวอเมริกันจะไม่สามารถสื่อสารในรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์นี้ได้

เหมือนคนไทย 3.รูปแบบการสื่อสารมีลักษณะประนีประนอม เนื่องมาจากคุณลักษณะความนุ่มนวลแบบสตรี (Femininity) กล่าวคือ การสื่อสารแบบไม่หักหาญน้ำใจผู้ฟัง มีความประนีประนอม โดยรู้จักเอาตัวรอดในสถานการณ์เฉพาะหน้า และมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าเพื่อลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น

ธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ (1998) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักเรียนแลกเปลี่ยนชาวต่างชาติ โครงการ เอ เอฟ” พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการปรับตัวของนักเรียนต่างชาติในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลในการสร้างความสัมพันธ์ ช่วยลดความกังวลใจ หรือเป็นที่ระบายอารมณ์ให้เกิดความเพลิดเพลินใจ ส่วนบทบาทของสื่อบุคคลในการปรับตัวทางวัฒนธรรมนั้น ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการปรับตัว โดยเฉพาะข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเองได้หรือข้อมูลที่เป็นความสนใจส่วนบุคคล หรือแหล่งข้อมูลในการปรับตัว เช่น ผู้สอนภาษาไทย ที่ให้คำปรึกษา เป็นผู้ปลอบประโลม

วรากร เพ็ญศรีนุจร (2005) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยในโครงการเวิร์ค แอนด์ ทราเวล ยู เอส เอ” พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยในโครงการฯ คือ บุคลิกและลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัวและประสบการณ์ของนักศึกษา ความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมการทำงานของสังคมอเมริกัน สภาพและลักษณะการทำงานของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ลักษณะการรวมกลุ่มของนักศึกษา กฎระเบียบและนโยบายของโครงการฯ ลักษณะการจัดห้องพัก ส่วนเรื่องการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยพบว่า การสื่อสารส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารระดับบุคคลระหว่างนักศึกษาไทยด้วยกันเองในบริบทการใช้ชีวิตประจำวัน ในขณะที่บริบทการทำงานมีการสื่อสารกับชาวต่างชาติมากขึ้นตามลักษณะงาน ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบในการสื่อสารของนักศึกษาไทยในวัฒนธรรมใหม่มีไม่มากนัก ได้แก่ ภาษาที่ใช้ในบริบทการทำงาน ความคิดเห็นไม่ตรงกันกับเพื่อนร่วมงานชาวต่างชาติ ความคาดหวังก่อนเข้าร่วมโครงการฯสูงกว่าสภาพความเป็นจริง และทัศนคติในทางลบต่อเพื่อนร่วมงานบางเชื้อชาติ แต่ก็พบว่าการนิยมเกาะกลุ่มกันระหว่างคนไทยด้วยกันและการไม่เปิดตัวเข้าหาเพื่อนต่างชาติใหม่ๆ อาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ

สุรศักดิ์ บุญอาจ (2009) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการเวิร์ค แอนด์ ฮอลิเดย์ วิซ่า ไทย-ออสเตรเลีย” พบว่ารูปแบบ

ลักษณะการสื่อสาร และการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการนั้นมีการสื่อสารระดับบุคคลระหว่างคนไทยด้วยกันในหัวข้อเกี่ยวกับงาน เรื่องส่วนตัวทั่วไป และเรื่องการใช้ชีวิตในต่างประเทศ โดยใช้สื่อและช่องทางทุกอย่างในการสื่อสารแบบพบหน้ากันมากที่สุด รองลงมาคือ การสื่อสารกับคนออสเตรเลีย และน้อยที่สุด คือ การสื่อสารกับคนต่างชาติอื่นๆ ส่วนโอกาสการสื่อสารกับคนออสเตรเลียมากน้อยตามลักษณะงาน ความถี่ในการสื่อสารกับหัวหน้างานคนไทย คนออสเตรเลียและคนต่างชาติอื่นๆ มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีการเปิดรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ส่วนการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของหน่วยงานต่างๆของรัฐมีน้อยมาก ส่วนปัญหาและอุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรม จากผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามพบว่าภาพรวมของความสามารถในการสื่อสารทั้ง 3 มิติ คือ มิติด้านความรู้และความเข้าใจ มิติด้านทัศนคติและความรู้สึก และมิติด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับปานกลางถึงดี สำหรับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบปัญหาและอุปสรรคของคนไทยในมิติต่างๆ ได้แก่ การขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ การให้คุณค่าในเรื่องที่ต่างกันในเรื่องการประหยัดน้ำ การมองแบบเหมารวมของคนออสเตรเลียต่อผู้หญิงไทย ปัญหาเรื่องอคติต่อคนเอเชียของคนออสเตรเลียบางกลุ่ม การนิยมจับกลุ่มคนไทยด้วยกัน การประเมินค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปในเชิงลบ และการหลีกเลี่ยงที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ นอกจากนี้องค์ประกอบที่มีส่วนช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ก) แรงจูงใจที่อาจช่วยการเรียนรู้วัฒนธรรม ข) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ค) ลักษณะงานกับโอกาสการสื่อสารกับคนออสเตรเลีย ง) ความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมในมิติทั้ง 3 ด้าน นอกจากนี้พบว่าคนไทยที่มีเพื่อนสนิทสัญชาติออสเตรเลียกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยมีแนวโน้มสัมพันธ์กัน ส่วนรูปแบบการปรับตัวที่ใช้ ได้แก่ การปรับตัวด้วยการมีบุคลิกลักษณะนิสัยเชิงบวก การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อช่วยเหลือในการให้ข้อมูล การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อม และการเรียนรู้จากคนรักที่เป็นชาวต่างชาติ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเป็นกรอบแนวคิดที่จะใช้ในการศึกษาเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน” และในบทต่อไปจะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research) มีการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire) รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นจะใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง คือ การใช้โครงคำถามร่วมกัน แต่รายละเอียดของคำถามจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประเด็นความน่าสนใจของแต่ละบุคคล โดยมีทั้งวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face to Face) การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการสัมภาษณ์ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการสำรวจด้วยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. กลุ่มนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบทั้งหมด โดยเป็นนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน รวมทั้งหมด 27 คน โดยแบ่งเป็น มหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย จำนวน 23 คน มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์ จำนวน 3 คน และมหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดา จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 27 คน

2. กลุ่มเพื่อนนิสิตซึ่งเป็นเพื่อนของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ โดยเลือกจากวิธีการใช้ Snow Ball Sampling Technique โดยนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ 1 คน ต่อจำนวนเพื่อน 3 คน รวมทั้งหมด 81 คน

กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มนิสิตที่เข้าร่วมโครงการโดยมีการกำหนดแบ่งเป็นประเทศที่นิสิตเข้าโครงการแลกเปลี่ยน ต่อ จำนวนนิสิตในประเทศนั้นที่ถูกสัมภาษณ์ เจาะลึกใน อัตราส่วน 3:1 ดังนั้น อัตราส่วนข้างต้นสามารถแบ่งการสัมภาษณ์เจาะลึกตามประเทศได้ดังนี้

- นิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในประเทศออสเตรเลีย 8 คน
- นิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในประเทศสิงคโปร์ 1 คน
- นิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในประเทศแคนาดา 1 คน
- รวมจำนวนนิสิตที่สัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 10 คน

2. กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้แก่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่หลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยน จำนวนทั้งหมด 4 คน

3.3 การศึกษานำร่อง (Pilot study)

ผู้วิจัยจะทำการศึกษานำร่องเฉพาะกลุ่ม (Pilot study) โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างบางส่วนก่อนโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เจาะลึกที่ทำขึ้นมาก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ในการพัฒนาแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เจาะลึกฉบับสมบูรณ์ต่อไป

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม โดยการนำเอากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการ เพื่อนำมาตอบปัญหานำวิจัยที่ได้ตั้งเอาไว้ทั้ง 3 ข้อ แบบสอบถามนี้มี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 ชุดสำหรับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน และชุดสำหรับเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ชุดที่ 1 ชุดสำหรับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้นปี ประเทศที่ไปศึกษา ระยะเวลาที่ทำการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน และคะแนนทดสอบภาษาอังกฤษ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้แก่ การปรับตัวของนิสิตในระหว่างทำการศึกษาในต่างประเทศเป็นแบบใดมากที่สุด ในแต่ละขั้นตอนใช้เวลานานเท่าใด ในระหว่างการศึกษานิสิตมีปัญหาการปรับตัวและการสื่อสารในเรื่องการเรียน การสอน การเข้ากลุ่ม และการพูดคุยอย่างไร รวมถึงแบบประเมินความสามารถ

ในการปรับตัวของนิสิตในเรื่องการสื่อความหมาย การรวมกลุ่มกับคนท้องถิ่น ความพึงพอใจและความสุขในการเรียน การใช้ชีวิตในประเทศที่ไปศึกษา และความสามารถในการปรับตัวโดยรวม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้แก่ บุคคลที่สื่อสาร เรื่องที่สื่อสารและความถี่ที่สื่อสารเป็นอย่างไร นิสิตติดต่อกับใครมากที่สุดในช่วงเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน และบุคคลที่เป็นแรงจูงใจทำให้นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้แก่ นิสิตมีความพยายามในการลดความวิตกกังวลในการสื่อสารกับคนท้องถิ่น เพื่อนต่างชาติ พยายามทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา พยายามเรียนรู้ในภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้นๆเพิ่มมากขึ้น ติดต่อกับคนท้องถิ่นมากขึ้น พยายามทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมที่ผู้อื่นปฏิบัติต่างจากนิสิต พยายามถามเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องต่างๆกับคนท้องถิ่น และพยายามสังเกตพฤติกรรมที่คนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อรู้วิธีการปรับตัวหรือไม่

ส่วนที่ 5 การประเมินผลและข้อเสนอแนะต่อนิสิตที่จะเข้าร่วมโครงการในอนาคต เพื่อช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะให้กับทางคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตที่จะเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ชุดที่ 2 ชุดสำหรับเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การประเมินบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ส่วนที่ 2 การประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคล

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการนำเอากรอบแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อที่จะสามารถนำตอบปัญหานำวิจัยที่ตั้งเอาไว้ทั้ง 3 ข้อ แบบสัมภาษณ์นี้มี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ชุดสำหรับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ชุดที่ 2 ชุดสำหรับตัวแทนเครือข่ายหรือบุคคลที่มีส่วนสำคัญสำหรับการปรับตัว คือ เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่นิสิตเคยไปศึกษา ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยน

ชุดที่ 1 ชุดสำหรับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

เป็นการเลือกโดยเป็นตัวแทนของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 10 คน โดยเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีการใช้คำถามร่วมกัน โดยจะมีการเพิ่มรายละเอียดของคำถามตามประเด็นที่น่าสนใจในแต่ละบุคคล โดยตัวอย่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างมีดังนี้

- ความรู้สึกในการเข้าร่วมโครงการเปลี่ยน
- ความรู้สึกตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมในประเทศที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน
- การปรับตัวในระหว่างที่ทำการศึกษา
- การเรียนการสอนในประเทศที่นิสิตไปทำการศึกษา
- ปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม
- การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน
- การทำกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัยที่ไปศึกษา
- ข้อเสนอแนะให้กับนิสิตที่จะเข้าร่วมในโครงการแลกเปลี่ยนรุ่นต่อไป

ชุดที่ 2 สำหรับตัวแทนเครือข่ายหรือบุคคลที่มีส่วนสำคัญสำหรับการปรับตัว เป็นชุดการสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามแบบเดียวกันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งใช้ในการสัมภาษณ์ อาจารย์เจ้าหน้าที่ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ แยกเป็น จุฬาลงกรณ์ 2 คน และมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ 2 คน แนวคำถามดังนี้

- ความถี่ในการติดต่อสื่อสารกับนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน
 - ช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน
 - หัวข้อในการติดต่อสื่อสารกับนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน
 - ปัญหาที่นิสิตโครงการแลกเปลี่ยนนำมาปรึกษา และความสามารถในการช่วยแก้ไขปัญหา
- ปัญหานั้น
- การจัดฝึกอบรมให้นิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method) มีการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ และค่าเฉลี่ย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การกำหนดค่าต่างๆในแบบสอบถามชุดที่ 1 ข้อมูลของแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวของนิสิตในเรื่องการสื่อความหมาย การรวมกลุ่มกับคนที่ต้องถิ่น ความพึงพอใจและความสุขในการเรียน การใช้ชีวิตในประเทศที่ไปศึกษา และความสามารถในการปรับตัวโดยรวม ด้วยการที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนเพื่อประเมินตนเอง 4 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าต่างๆ ไว้ดังนี้

ระดับ 1- 2 คะแนน	แสดงระดับการปรับตัวได้น้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน
ระดับ 3- 4 คะแนน	แสดงระดับการปรับตัวได้น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ระดับ 5- 6 คะแนน	แสดงระดับการปรับตัวได้ปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
ระดับ 7- 8 คะแนน	แสดงระดับการปรับตัวได้มาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับ 9- 10 คะแนน	แสดงระดับการปรับตัวได้มากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน

ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้แก่ บุคคลที่สื่อสาร เรื่องที่สื่อสารและความถี่ที่สื่อสารเป็นอย่างไร มีการสอบถามระดับความถี่ในการสื่อสารเพื่อแสดงระดับต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าต่างๆ ไว้ดังนี้

ระดับน้อยมาก	ไม่เคยเลย	เท่ากับ 1 คะแนน
ระดับน้อย	น้อยกว่า 30 นาที/วัน	เท่ากับ 2 คะแนน
ระดับพอสมควร	30 นาที - 2 ชั่วโมง/วัน	เท่ากับ 3 คะแนน
ระดับบ่อย	มากกว่า 2 ชั่วโมง - 4 ชั่วโมง/วัน	เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับบ่อยมาก	มากกว่า 4 ชั่วโมง - 6 ชั่วโมง/วัน	เท่ากับ 5 คะแนน

1.2 การกำหนดค่าในแบบสอบถามชุดที่ 2 ข้อมูลการประเมินบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน และการประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าต่างๆ ไว้ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	แสดงถึงความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	แสดงถึงความคิดเห็นในระดับน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
เฉยๆ	แสดงถึงความคิดเห็นในระดับปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
เห็นด้วย	แสดงถึงความคิดเห็นในระดับมาก	เท่ากับ 4 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	แสดงถึงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน

โดยในส่วนของข้อมูลที่มีค่าเป็นระดับคะแนน 1-5 คะแนน ในแบบสอบถามชุดที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยได้มีกำหนดค่าเพื่อวัดเป็นค่าระดับสูง กลาง และต่ำ ดังนี้

ค่าคะแนน	0.00-1.66	ระดับต่ำ
ค่าคะแนน	1.67-3.33	ระดับกลาง
ค่าคะแนน	3.34-5.00	ระดับสูง

2. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบบรรยาย (Descriptive) แยกประเด็นที่น่าสนใจเป็นหมวดหมู่ และนำมาวิเคราะห์เสริมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้สามารถตอบปัญหานำวิจัยได้ครอบคลุมที่สุด

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำผลการวิจัยไปเปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาความเหมือนและความต่างของผลการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน” เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ มีการสำรวจด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire) นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 27 คน ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลแสดงลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลแสดงเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลแสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 10 คน อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยนทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 4 คน ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ส่วนที่ 2 เครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ส่วนที่ 3 แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ตอนที่ 3 ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire) เพื่อนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 81 คน

ส่วนที่ 1 การประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ตอนที่ 1 ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire) นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 27 คน ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน จำนวนรวมทั้งสิ้น 27 คน สามารถแสดงผลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง (N = 27)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1	3.70
หญิง	26	96.30
รวม	27	100.00
อายุ		
20 ปี	1	3.70
21 ปี	2	7.41
22 ปี	9	33.33
23 ปี	9	33.33
24 ปี	4	14.81
25 ปี	2	7.41
รวม	27	100.00
ระดับชั้นปี		
ปี 3	1	3.70
ปี 4	11	40.74
จบการศึกษาแล้ว	15	55.56
รวม	27	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนเพศชาย จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70) และเพศหญิง จำนวน 26 คน (ร้อยละ 96.30)

กลุ่มตัวอย่างอายุ 22 ปี และ 23 ปี มีมากที่สุดจำนวน 9 คน (ร้อยละ 33.33) รองลงมาคือ อายุ 24 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 14.81) และน้อยที่สุด คือ อายุ 20 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว จำนวน 15 คน (ร้อยละ 55.56) รองลงมา คือ ระดับชั้นปี 4 จำนวน 11 คน (ร้อยละ 40.74) และน้อยที่สุด คือ ระดับชั้นปี 3 จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

ข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับประเทศที่ไปศึกษา รวมถึงระยะเวลาที่ทำการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลประเทศที่ไปศึกษาและระยะเวลาที่ทำการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลของประเทศ และระยะเวลาในโครงการแลกเปลี่ยน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเทศที่ไปศึกษา		
ออสเตรเลีย	23	85.19
สิงคโปร์	3	11.11
แคนาดา	1	3.70
รวม	27	100.00
ระยะเวลาที่ศึกษา		
1 ภาคการศึกษา	25	92.59
1 ปีการศึกษา	2	7.41
รวม	27	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลประเทศที่ไปศึกษาและระยะเวลาที่ทำการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน พบว่าประเทศที่ไปศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยนมากที่สุด คือ ออสเตรเลีย จำนวน 23 คน (ร้อยละ 85.19) รองลงมา คือ สิงคโปร์ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 11.11) และน้อยที่สุด คือ แคนาดา จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

ระยะเวลาที่ทำการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยนมากที่สุด คือ 1 ภาคการศึกษา จำนวน 25 คน (ร้อยละ 92.59) และน้อยที่สุด คือ 1 ปีการศึกษา จำนวน 2 คน (ร้อยละ 7.41)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลแสดงลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

2.1 ลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ลักษณะการปรับตัว ของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- การปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาให้มากที่สุด	5	18.52
- การปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทย	13	48.15
- การปรับตัวโดยพยายามคงความเป็นวัฒนธรรมไทยและทำให้ต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทย	1	3.70
- การปรับตัวโดยไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมใดเฉพาะ แต่คงความเป็นตัวเองมากกว่า	7	25.93
- การปรับตัวตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์	1	3.70
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่านิสิตโครงการแลกเปลี่ยนมีการปรับตัว โดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทยมากที่สุด จำนวน 13 คน (ร้อยละ 48.15) รองลงมา คือ การปรับตัวโดยไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมใดเฉพาะ แต่คงความเป็นตัวเองมากกว่า จำนวน 7 คน (ร้อยละ 25.93) และน้อยที่สุด คือ การปรับตัวโดยพยายามคงความเป็นวัฒนธรรมไทยและทำให้ต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทย และการปรับตัวตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

2.2 ระยะเวลาในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในแต่ละขั้นตอน

ข้อมูลจากการสอบถามระยะเวลาในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในแต่ละขั้นตอน พบผลวิจัยตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงขั้นตอนและระยะเวลาในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ขั้นตอนและระยะเวลาในการปรับตัว	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
ขั้นตอนที่ 1				
ความรู้สึกลึบแน่นและยินดีในการได้ไปศึกษาในประเทศนั้น	23	85.19	4	14.81
ระยะเวลา				
1 สัปดาห์	4	17.39	-	-
2 สัปดาห์	6	26.09	-	-
3 สัปดาห์	4	17.39	-	-
4 สัปดาห์	4	17.39	-	-
2 เดือน	1	4.35	-	-
5 เดือน	1	4.35	-	-
6 เดือน	3	13.04	-	-
รวม	23	100.00	-	-
ขั้นตอนที่ 2				
ความรู้สึกละเลย รู้สึกไม่สบายกายและสบายใจ	21	77.78	6	22.22
ระยะเวลา				
1 สัปดาห์	8	38.10	-	-
2 สัปดาห์	8	38.10	-	-
3 สัปดาห์	2	9.52	-	-
4 สัปดาห์	2	9.52	-	-
5 สัปดาห์	1	4.76	-	-
รวม	21	100.00	-	-

ขั้นตอนและระยะเวลาในการปรับตัว	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
ขั้นตอนที่ 3				
ความพยายามในการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม	24	88.89	3	11.11
ระยะเวลา				
1 สัปดาห์	1	4.17	-	-
2 สัปดาห์	5	20.83	-	-
3 สัปดาห์	2	8.33	-	-
4 สัปดาห์	10	41.67	-	-
2 เดือน	4	16.67	-	-
5 เดือน	2	8.33	-	-
รวม	24	100.00	-	-

หน่วย : คน

จากตารางที่ 4 แสดงขั้นตอนและระยะเวลาในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่าขั้นตอนที่ 1 ความรู้สึกตื่นเต้นและยินดีในการได้ไปศึกษาในประเทศนั้นมีจำนวน 23 คน (ร้อยละ 85.19) และไม่มีความรู้สึกดังกล่าว จำนวน 4 คน (ร้อยละ 14.81) ส่วนระยะเวลาในการปรับตัวนั้นมากที่สุด 2 สัปดาห์ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 26.29) และน้อยที่สุด คือ 2 เดือน และ 5 เดือน จำนวน 1 คน (ร้อยละ 4.35)

ขั้นตอนที่ 2 ความรู้สึกแปลกถิ่นรู้สึกไม่สบายกายและสบายใจนั้นมีจำนวน 21 คน (ร้อยละ 77.78) และไม่มีความรู้สึกดังกล่าว จำนวน 6 คน (ร้อยละ 22.22) ส่วนระยะเวลาในการปรับตัวนั้นมากที่สุด 1 และ 2 สัปดาห์ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 38.10) และน้อยที่สุด คือ 5 สัปดาห์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 4.76)

ขั้นตอนที่ 3 ความพยายามในการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมนั้นมีจำนวน 24 คน (ร้อยละ 88.89) และไม่มีความรู้สึกดังกล่าว จำนวน 3 คน (ร้อยละ 11.11) ส่วนระยะเวลาในการปรับตัวนั้นมากที่สุด 4 สัปดาห์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 41.67) และน้อยที่สุด คือ 1 สัปดาห์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 4.17)

2.3 ความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็น การประเมินความสามารถในการปรับตัวในด้านต่างๆของตัวนิสิตเอง พบผลวิจัยตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ความสามารถในการสื่อความหมายและพูดกับคนต่างชาติได้อย่างเข้าใจ	การเข้าหาและรวมกลุ่มกับคนท้องถิ่นและคนต่างชาติ	ความพึงพอใจและความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิต	ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมโดยรวม	ค่าเฉลี่ยรวมความสามารถในการปรับตัว
ES*1	4	4	5	5	4.50
ES2	4	4	4	3	3.75
ES3	4	4	5	5	4.50
ES4	5	5	4	4	4.50
ES5	5	5	5	5	5.00
ES6	5	5	5	5	5.00
ES7	5	4	5	5	4.75
ES8	4	4	4	3	3.75
ES9	3	3	5	5	4.00
ES10	4	4	5	5	4.50
ES11	4	4	5	5	4.50
ES12	5	4	5	5	4.75
ES13	5	5	5	5	5.00
ES14	5	5	5	5	5.00
ES15	4	4	5	5	4.50
ES16	4	4	5	5	4.50
ES17	4	4	3	3	3.75
ES18	5	5	5	5	5.00
ES19	4	4	5	4	4.25
ES20	4	3	4	5	4.00
ES21	4	3	4	5	4.00
ES22	4	3	4	5	4.00
ES23	5	3	4	4	4.00
ES24	4	3	5	4	4.00
ES25	4	3	4	5	4.00
ES26	4	3	4	5	4.00
ES27	4	4	5	4	4.25
ค่าเฉลี่ย	4.30	3.93	4.63	4.59	4.36

* ES หมายถึง EXCHANGE STUDENT (นิสิตโครงการแลกเปลี่ยน)

จากตารางที่ 5 แสดงความสามารถในการปรับตัวของนิสิตของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน โดยการประเมินความสามารถในการปรับตัวด้วยตัวนิสิตเอง จำนวน 27 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดมีจำนวน 5 คน คือ ES5 ES6 ES13 ES14 และ ES18 (ค่าเฉลี่ย 5.00) และกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ยรวมต่ำสุดมีจำนวน 3 คน คือ ES2 ES8 และ ES17 (ค่าเฉลี่ย 3.75)

นอกจากนั้นการประเมินความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนของตัวนิสิตเอง พบว่าการประเมินในด้านความพึงพอใจและความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63) และการประเมินในด้านการเข้าหาและรวมกลุ่มกับคนท้องถิ่นและคนต่างชาติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.93) และค่าเฉลี่ยรวมความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน (ค่าเฉลี่ย 4.36)

ผลการวิจัยสามารถสรุปภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	ร้อยละ
ลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	
- นิสิตมีการปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทยมากที่สุด	48.15
- นิสิตมีการปรับตัวโดยพยายามคงความเป็นวัฒนธรรมไทยและทำให้ต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทย และปรับตัวตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์น้อยที่สุด	3.70
ระยะเวลาในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในแต่ละขั้นตอน	
- นิสิตมีขั้นตอนในความพยายามที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษามากที่สุด	88.89
- นิสิตใช้ระยะเวลาในการปรับตัว 4 สัปดาห์ในความพยายามที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษามากที่สุด	41.67
- นิสิตไม่มีความรู้สึกแปลกถิ่น ไม่รู้สึกไม่สบายกายและสบายใจในการปรับตัวมากที่สุด	22.22

การประเมินความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	ค่าเฉลี่ย
-การประเมินในด้านความพึงพอใจและความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด	4.63
- การประเมินในด้านการเข้าหาและรวมกลุ่มกับคนท้องถิ่นและคนต่างชาติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด	3.93
- ค่าเฉลี่ยรวมการประเมินความสามารถในการปรับตัวในด้านต่างๆของตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนซึ่งประเมินด้วยตนเองอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	4.36

จากตารางที่ 6 แสดงภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่านิสิตมีการปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทยมากที่สุด (ร้อยละ 48.15)

นอกจากนั้นนิสิตมีขั้นตอนในความพยายามที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 88.89) และค่าเฉลี่ยรวมการประเมินความสามารถในการปรับตัวในด้านต่างๆของตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนซึ่งประเมินด้วยตนเองอยู่ในระดับดีถึงดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลแสดงเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

Ting-Toomey (1999) กล่าวว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรม (Intercultural Adaptation) นั้นสามารถพิจารณาได้จากปัจจัยเหตุที่จะก่อให้เกิดการปรับตัว (Antecedent Factors) คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของคนแปลกถิ่น ซึ่งปัจจัยสาเหตุนั้นจะพิจารณาได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล (Individual-Level Factors) และปัจจัยระดับระหว่างบุคคล (Interpersonal-Level Factors)

3.1 เครือข่ายทางการสื่อสาร

Ting-Toomey (1999) กล่าวว่า เครือข่ายทางการสื่อสารและปัจจัยระดับระหว่างบุคคลที่นิสิตติดต่อด้วยมีบทบาทสำคัญ 3 ประการ คือ ช่วยเหลือทางด้านจิตใจและความรู้สึก (Affective Support) ช่วยเหลือด้านการงาน (Instrumental Support) และช่วยเหลือทางการให้ข้อมูล (Informational Support)

ผู้วิจัยจึงได้สำรวจบทบาทสำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าว และผลการวิเคราะห์สามารถสรุปเครือข่ายทางการสื่อสารที่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ในบทบาทสำคัญ 3 ประการได้ ดังต่อไปนี้

3.1.1 บุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องการเรียนและการทำงาน

ข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องการเรียนและการทำงาน พบผลวิจัยตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องการเรียนและการทำงาน

บุคคลที่สื่อสาร ในเรื่องการเรียนและการทำงาน	1 (ไม่เคย)	2 (น้อย)	3 (พอ สมควร)	4 (บ่อย)	5 (บ่อย มาก)	ค่าเฉลี่ย
1. คนไทย						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	3	10	6	4	4	2.85
- ในโครงการ	3	6	5	7	6	3.26
- นอกโครงการ	4	12	3	8	-	2.56
รวมทั้งหมด	10	22	14	19	10	2.89
2. คนต่างชาติ						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	-	4	13	8	2	3.30
- ในโครงการ	4	5	9	7	2	2.93
- นอกโครงการ	3	7	9	7	1	2.85
รวมทั้งหมด	7	16	31	22	5	3.02

หน่วย : คน

จากตารางที่ 7 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องการเรียนและการทำงาน พบว่านิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกันในเรื่องการเรียนและการทำงานมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.30) รองลงมา คือ นิสิตสื่อสารกับคนไทยในโครงการแลกเปลี่ยน (ค่าเฉลี่ย 3.26) และนิสิตสื่อสารกับคนไทยนอกโครงการแลกเปลี่ยนน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.56)

ในภาพรวมพบว่าบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องการเรียนและการทำงานมากที่สุด คือ คนต่างชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.02)

3.1.2 บุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก

ข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก พบผลวิจัยตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก

บุคคลที่สื่อสาร เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก	1 (ไม่เคย)	2 (น้อย)	3 (พอสมควร)	4 (บ่อย)	5 (บ่อยมาก)	ค่าเฉลี่ย
1. คนไทย						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	6	7	6	3	5	2.78
- ในโครงการ	2	7	6	6	6	3.26
- นอกโครงการ	6	10	8	3	-	2.30
รวมทั้งหมด	14	24	20	12	11	2.78
2. คนต่างชาติ						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	6	10	8	3	-	2.30
- ในโครงการ	10	9	7	1	-	1.96
- นอกโครงการ	8	9	8	2	-	2.15
รวมทั้งหมด	24	28	23	6	-	2.14

หน่วย : คน

จากตารางที่ 8 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก พบว่านิสิตสื่อสารกับคนไทยในโครงการแลกเปลี่ยนเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึกมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.26) รองลงมา คือ นิสิตสื่อสารกับคนไทยที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 2.78) และนิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติในโครงการแลกเปลี่ยนน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.96)

ในภาพรวมพบว่าบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึกมากที่สุด คือ คนไทย (ค่าเฉลี่ย 2.78)

3.1.3 บุคคลที่สื่อสาร และความถี่ในการสื่อสารในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป

ข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป พบผลวิจัยตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป

บุคคลที่สื่อสาร ในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป	1 (ไม่เคย)	2 (น้อย)	3 (พอสมควร)	4 (บ่อย)	5 (บ่อยมาก)	ค่าเฉลี่ย
1. คนไทย						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	4	6	8	5	4	2.96
- ในโครงการ	1	4	6	8	8	3.67
- นอกโครงการ	5	7	10	4	1	2.59
รวมทั้งหมด	11	17	24	18	13	3.07
2. คนต่างชาติ						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	3	9	10	5	-	2.63
- ในโครงการ	7	9	5	6	-	2.37
- นอกโครงการ	5	6	8	6	2	2.78
รวมทั้งหมด	15	24	23	17	2	2.59

หน่วย : คน

จากตารางที่ 9 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป พบว่านิสิตสื่อสารกับคนไทยในโครงการแลกเปลี่ยนในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไปมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.67) รองลงมา คือ นิสิตสื่อสารกับคนไทยที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 2.96) และนิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติในโครงการแลกเปลี่ยนน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.37)

ในภาพรวมพบว่าบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไปมากที่สุด คือ คนไทย (ค่าเฉลี่ย 3.07)

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปภาพรวมในด้านบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน เวลาที่มีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก และในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป โดยแยกเป็นนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน และสื่อสารกับคนต่างชาติ พบผลวิจัยตามตารางที่ 10 และ 11

ตารางที่ 10 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน

นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน สื่อสารกับคนไทยด้วยกัน	1 (ไม่เคย)	2 (น้อย)	3 (พอ สมควร)	4 (บ่อย)	5 (บ่อย มาก)	ค่าเฉลี่ย
1. ในเรื่องการเรียนและการทำงาน						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	3	10	6	4	4	2.85
- ในโครงการ	3	6	5	7	6	3.26
- นอกโครงการ	4	12	3	8	-	2.56
รวมทั้งหมด	10	22	14	19	10	2.89
2. เวลาที่มีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	6	7	6	3	5	2.78
- ในโครงการ	2	7	6	6	6	3.26
- นอกโครงการ	6	10	8	3	-	2.30
รวมทั้งหมด	14	24	20	12	11	2.78
3. ในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	4	6	8	5	4	2.96
- ในโครงการ	1	4	6	8	8	3.67
- นอกโครงการ	5	7	10	4	1	2.59
รวมทั้งหมด	11	17	24	18	13	3.07
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						2.91

หน่วย : คน

จากตารางที่ 10 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน พบว่านิสิตสื่อสารกับคนไทยในเรื่องการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไปมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.07) รองลงมา คือ นิสิตสื่อสารกับคนไทยในเรื่องการเรียนและการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 2.89) และนิสิตสื่อสารกับคนไทยเวลาที่มีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึกน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.78)

ในภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกันในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน เวลาที่มีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก และในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.91)

ตารางที่ 11 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติ

นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน สื่อสารกับคนต่างชาติ	1 (ไม่เคย)	2 (น้อย)	3 (พอ สมควร)	4 (บ่อย)	5 (บ่อย มาก)	ค่าเฉลี่ย
1. ในเรื่องการเรียนและการทำงาน						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	-	4	13	8	2	3.30
- ในโครงการ	4	5	9	7	2	2.93
- นอกโครงการ	3	7	9	7	1	2.85
รวมทั้งหมด	7	16	31	22	5	3.02
2. เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	6	10	8	3	-	2.30
- ในโครงการ	10	9	7	1	-	1.96
- นอกโครงการ	8	9	8	2	-	2.15
รวมทั้งหมด	24	28	23	6	-	2.14
3. ในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	3	9	10	5	-	2.63
- ในโครงการ	7	9	5	6	-	2.37
- นอกโครงการ	5	6	8	6	2	2.78
รวมทั้งหมด	15	24	23	17	2	2.59
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						2.58

หน่วย : คน

จากตารางที่ 11 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติ พบว่านิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติในเรื่องการเรียนและการทำงานมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.02) รองลงมา คือ นิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.59) และ นิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึกน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.14)

ในภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก และในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.58)

นอกจากนั้นข้อมูลจากการสอบถามนิสิต โดยให้ระบุในเรื่องการติดต่อสื่อสารกับใครมากที่สุด ในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงบุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในช่วงเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

บุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยเดียวกัน	22	81.48
- เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนก่อนหน้านี้	2	7.41
- เพื่อนคนไทยที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเดียวกัน	1	3.70
- คนไทยนอกโครงการที่อยู่ในประเทศที่นิสิตศึกษา	1	3.70
- คนต่างชาติในประเทศที่นิสิตศึกษา	1	3.70
- อาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยในเมืองไทย	-	-
- อาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ	-	-
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 12 แสดงบุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในช่วงเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบว่าบุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในช่วงเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน คือ เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยเดียวกัน จำนวน 22 คน (ร้อยละ 81.48) รองลงมา คือ เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนก่อนหน้านี้ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 7.41) และน้อยที่สุด คือ เพื่อนคนไทยที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเดียวกัน คนไทยนอกโครงการที่อยู่ในประเทศที่นิสิตศึกษา และคนต่างชาติในประเทศที่นิสิตศึกษา จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

3.2 ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ปัจจัยระดับบุคคล (Individual-Level Factors) มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาในด้านแรงจูงใจ (Motivation Orientation) คือ แรงจูงใจที่จะย้ายออกจากวัฒนธรรมของตนเองเพื่อที่จะเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ และด้านความคาดหวัง (Individual Expectation) คือ ความคาดหวังถึงเหตุการณ์จะเกิดขึ้น และผลเหตุการณ์นั้น ซึ่งความคาดหวังที่จะช่วยให้เกิดการปรับตัวก็คือ ความคาดหวังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงและความคาดหวังในเชิงบวก หรือมองโลกในแง่ดี

ผู้วิจัยจึงได้สำรวจในประเด็นด้านแรงจูงใจและด้านความคาดหวัง ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถสรุปเครือข่ายทางการสื่อสารที่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามนิสิตถึงสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจทำให้นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนคือใคร พบผลวิจัยตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

สาเหตุบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- ตัวนิสิตเอง	25	92.60
- ครอบครัว	1	3.70
- เพื่อนของนิสิต	1	3.70
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 13 แสดงสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจทำให้นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนพบว่าสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจมากที่สุด คือ ตัวนิสิตเอง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 92.59) รองลงมาคือ ครอบครัวและเพื่อนของนิสิตเอง จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

3.2.2 ความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามนิสิตถึงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยนคืออะไร พบผลวิจัยตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ความคาดหวังของนิสิต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- ด้านการพัฒนาตนเองในการใช้ชีวิตในต่างประเทศ	22	81.48
- ด้านการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	3	11.11
- ด้านความต้องการในการใช้ชีวิตในต่างประเทศ	1	3.70
- ด้านการศึกษาในวิชาที่ยังไม่ได้ศึกษาหรือเรียนรู้	1	3.70
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 14 แสดงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบว่านิสิตมีความคาดหวังด้าน การพัฒนาตนเองในการใช้ชีวิตในต่างประเทศมากที่สุด จำนวน 22 คน (ร้อยละ 81.48) รองลงมา คือ ความคาดหวังด้าน การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน

(ร้อยละ 11.11) และด้านความต้องการในการใช้ชีวิตในต่างประเทศ และด้านการศึกษาในวิชาที่ยังไม่ได้ศึกษาหรือเรียนรู้น้อยที่สุด จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

3.2.3 คะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ภาพรวมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน อ้างอิงข้อมูลจากคะแนนทดสอบภาษาอังกฤษ (TOEFL, IELTS, CU-TEP) โดยนำคะแนนเปรียบเทียบระหว่างข้อสอบของทั้งหมด ซึ่งเป็นคะแนนตรงเพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและคาดเดาผลคะแนนที่ถูกต้องและแม่นยำเมื่อเปรียบเทียบกับข้อสอบอื่นๆ ตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงคะแนนทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

TOEFL	ค่าระดับ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
500-559	ระดับต่ำ	8	26.93
560-619	ระดับกลาง	10	37.04
620-679	ระดับสูง	9	29.63
รวมทั้งหมด		27	100.00

* ในส่วนของคะแนน CU-TEP จะไม่มีคะแนนในส่วนการพูด

จากตารางที่ 15 แสดงคะแนนทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) พบว่าคะแนนรวมมากที่สุดอยู่ในระดับกลางเทียบเท่าคะแนน TOEFL ช่วงคะแนน 560-619 จำนวน 10 คน (ร้อยละ 37.04) รองลงมาในระดับสูง เทียบเท่าคะแนน TOEFL ช่วงคะแนน 620-679 และระดับต่ำ เทียบเท่าคะแนนคะแนน TOEFL ช่วงคะแนน 500-559 จำนวน 8 คน (ร้อยละ 26.93)

3.2.4 บุคลิกภาพ

หากเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี สามารถเข้ากับคนได้ง่าย มีความช่างสังเกต ชอบเรียนรู้ เปิดกว้างและยืดหยุ่น ก็จะประสบปัญหาในการปรับตัวและตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมได้น้อยลง หรือประสบถ้าประสบความรุนแรงก็จะน้อยลง ในทางตรงข้ามหากบุคคลนั้นเป็นคนที่มึนดีมองโลกในแง่ร้าย เข้ากับคนยาก ไม่รู้จักยืดหยุ่น บุคคลนั้นก็จะประสบกับปัญหาการปรับตัวอย่างรุนแรง เพราะเมื่อพบกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม คนที่มีมองโลกในแง่ร้าย จะรู้สึกแยะ ระวัง และวิตกกังวลมากกว่าคนที่มองโลกในดี

การประเมินบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามการประเมินบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน จากแบบสอบถามของเพื่อนนิสิต พบผลวิจัยตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงการประเมินบุคลิกภาพของนิสิตจากการประเมินของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

บุคลิกภาพ	ES*1	ES2	ES3	ES4	ES5	ES6	ES7	ES8	ES9	ES10	ES11	ES12	ES13	ES14
บุคลิกภาพเชิงบวก														
1. มองโลกในแง่ดี	3.00	4.33	3.33	4.33	3.67	2.67	3.00	3.00	3.00	2.67	2.67	3.00	3.33	2.33
2. มีกิริยาวาจาสุนภาพ	3.00	2.67	2.67	2.67	3.33	3.00	3.00	2.67	2.33	2.67	2.67	2.67	3.67	3.00
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส	3.33	3.33	3.00	3.33	3.00	4.00	3.33	3.67	2.67	3.00	3.33	3.00	4.33	3.00
4. มีน้ำใจไมตรี	3.00	3.00	3.00	3.67	3.33	3.33	3.00	3.00	3.00	3.67	2.67	3.33	3.33	2.33
5. เข้ากับคนอื่นได้ง่าย	2.67	3.00	3.00	2.67	3.00	3.67	3.67	3.33	3.00	3.00	2.67	3.33	4.33	2.67
6. เป็นคนช่างสังเกต	3.67	3.33	3.67	3.00	3.00	3.33	3.33	4.00	3.33	3.67	3.00	3.00	3.33	3.00
7. ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่	3.00	3.00	3.00	4.00	3.33	3.00	3.00	3.33	3.00	3.33	3.00	3.67	3.67	3.00
8. มีความยืดหยุ่นในเรื่องต่างๆ	3.33	2.67	3.00	3.00	3.00	4.33	3.67	3.67	2.67	3.00	2.67	3.33	3.33	2.67
9. ชอบเข้าสังคม	4.33	3.67	3.33	3.67	2.67	2.67	3.33	3.33	3.67	4.33	3.67	3.67	3.00	3.33
10. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	2.67	3.00	3.00	4.00	3.67	3.33	3.33	3.33	3.00	2.67	3.00	3.33	3.67	2.33
11. มีความละเอียดรอบคอบ	3.33	3.33	2.67	3.00	3.00	3.67	3.00	3.00	3.33	3.33	3.67	3.00	3.33	3.00
12. มีความรับผิดชอบสูง	4.33	2.67	3.67	3.00	3.33	2.67	3.00	3.00	3.67	3.67	4.00	2.67	3.33	3.00
13. ชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น	2.67	3.00	3.00	3.33	3.33	3.00	3.67	3.67	2.67	2.67	3.33	3.33	3.67	2.67
14. เขาใจเขามาใส่ใจเรา	3.33	4.00	3.33	3.00	2.67	4.00	3.33	3.33	3.00	3.00	2.67	3.00	3.33	2.67
15. ไม่ชอบการโต้แย้ง	3.67	3.33	4.33	2.67	3.00	3.00	3.00	3.67	4.00	4.00	3.00	3.33	4.00	3.33
16. มีความคิดสร้างสรรค์	2.67	2.67	2.67	3.67	3.00	3.67	4.00	3.33	3.33	3.00	3.00	3.33	3.33	2.33
17. มีความเป็นผู้นำ	3.00	3.00	3.33	3.00	2.67	4.33	3.33	3.33	3.67	3.67	3.33	3.00	3.67	3.33
18. มีความกระตือรือร้น	4.00	4.00	3.33	3.33	3.00	2.67	3.00	3.33	3.00	3.33	3.33	3.33	3.67	3.33
ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงบวก	3.28	3.22	3.19	3.30	3.11	3.35	3.28	3.33	3.13	3.26	3.09	3.18	3.57	2.85
บุคลิกภาพเชิงลบ														
1. มักวิตกกังวลในเรื่องต่างๆเสมอ	3.67	1.67	2.33	3.67	2.67	3.00	2.67	2.67	2.67	2.33	2.33	2.67	2.33	2.33
2. เขาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่	3.67	4.33	3.67	1.67	1.33	2.67	3.00	2.67	3.33	2.67	2.00	2.67	2.00	1.67
3. ไม่ชอบสูงส่งกับใคร	2.67	3.33	3.00	3.33	2.33	3.33	2.67	3.00	3.00	2.67	1.67	2.67	2.33	2.33
ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงลบ	3.34	3.11	3.00	2.89	2.11	3.00	2.78	2.78	3.00	2.56	2.00	2.67	2.22	2.11

* ES หมายถึง EXCHANGE STUDENT (นิสิตโครงการแลกเปลี่ยน)

ตารางที่ 16 แสดงการประเมินบุคลิกภาพของนิสิตจากการประเมินของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน (ต่อ)

บุคลิกภาพ	ES15	ES16	ES17	ES18	ES19	ES20	ES21	ES22	ES23	ES24	ES25	ES26	ES27
บุคลิกภาพเชิงบวก													
1. มองโลกในแง่ดี	2.67	3.00	4.00	3.67	4.33	3.33	2.67	3.00	3.00	3.00	3.00	3.33	4.67
2. มีริ้วรอยจากสุขภาพ	3.67	2.67	4.00	3.67	4.67	2.67	2.33	3.00	3.00	3.33	3.67	3.67	5.00
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส	3.33	3.67	4.00	4.33	4.33	3.67	2.33	3.67	3.67	3.00	3.33	3.67	5.00
4. มีน้ำใจไมตรี	3.00	3.00	4.67	4.33	4.00	3.33	2.67	4.00	3.33	2.33	3.67	4.00	5.00
5. เข้ากับคนอื่นได้ง่าย	3.33	3.00	4.00	4.67	3.67	3.33	2.33	2.67	3.33	2.67	3.00	4.33	5.00
6. เป็นคนช่างสังเกต	3.67	3.33	3.33	3.33	4.00	3.33	2.67	3.00	3.33	3.33	3.67	4.00	4.67
7. ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่	4.00	3.67	3.67	4.67	4.00	4.00	3.33	3.33	3.33	3.67	3.67	4.33	5.00
8. มีความยืดหยุ่นในเรื่องต่างๆ	4.00	3.00	3.67	4.33	3.33	4.00	3.00	3.33	3.33	2.33	3.33	2.67	5.00
9. ชอบเข้าสังคม	4.00	3.67	3.33	4.00	3.00	3.00	3.00	3.33	3.33	2.67	3.33	2.33	4.33
10. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.00	3.33	4.00	4.00	3.67	3.67	2.67	3.67	3.00	2.67	3.00	4.00	4.67
11. มีความละเอียดรอบคอบ	4.33	3.00	4.00	3.33	4.67	3.33	2.67	3.33	3.00	2.67	3.67	4.67	3.67
12. มีความรับผิดชอบสูง	4.00	3.33	4.33	3.67	5.00	3.33	2.00	3.33	3.33	2.67	3.67	4.67	4.67
13. ชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น	3.33	3.33	4.33	4.33	4.00	3.33	2.33	4.00	3.00	2.67	3.33	3.67	4.67
14. เอาใจเขามาใส่ใจเรา	3.67	3.33	4.00	3.67	4.33	3.33	2.67	3.33	3.67	2.33	3.67	3.00	4.67
15. ไม่ชอบการโต้แย้ง	3.67	3.00	4.00	3.00	3.33	2.33	3.00	3.67	3.00	2.67	3.67	3.33	3.33
16. มีความคิดสร้างสรรค์	3.33	3.33	4.33	4.00	3.67	3.00	2.67	3.33	3.00	2.67	3.33	3.00	4.33
17. มีความเป็นผู้นำ	4.00	3.67	3.67	3.33	3.67	3.67	3.33	4.00	3.00	3.00	3.33	3.33	4.00
18. มีความกระตือรือร้น	4.00	3.00	4.00	4.00	4.33	3.33	2.67	3.67	3.33	3.00	4.33	5.00	4.00
ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงบวก	3.67	3.24	3.96	3.91	4.00	3.33	2.69	3.43	3.22	2.82	3.48	3.72	4.54
บุคลิกภาพเชิงลบ													
1. มักวิตกกังวลในเรื่องต่างๆเสมอ	2.67	2.67	2.00	2.00	2.67	2.33	2.33	2.00	2.67	2.67	2.67	2.67	2.67
2. เอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่	2.00	2.33	2.00	2.33	2.33	1.67	2.33	3.00	2.67	1.33	2.67	2.33	1.33
3. ไม่ชอบสูงลิ้งกับใคร	2.00	2.67	2.67	2.67	2.00	2.33	2.67	2.00	2.33	2.33	2.33	1.67	3.00
ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงลบ	2.22	2.56	2.22	2.33	2.33	2.11	2.44	2.33	2.56	2.11	2.56	2.22	2.33

จากตารางที่ 16 แสดงการประเมินบุคลิกภาพของนิสิตจากการประเมินของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบว่าค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงบวกสูงสุด คือ ES27 (ค่าเฉลี่ย 4.54) และค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงบวกต่ำสุด คือ ES21 (ค่าเฉลี่ย 2.69) ส่วนค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงลบสูงสุด คือ ES1 (ค่าเฉลี่ย 3.34) และค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพเชิงลบต่ำสุด คือ ES11 (ค่าเฉลี่ย 2.00)

ตารางที่ 17 แสดงการบุคลิกภาพเชิงบวกในด้านต่างๆ

บุคลิกภาพเชิงบวกเชิงบวก	ค่าเฉลี่ย
1. ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่	3.56
2. มีความกระตือรือร้น	3.53
3. ยึดมั่นแจ่มใส	3.49
4. มีความรับผิดชอบสูง	3.48
5. มีความเป็นผู้นำ	3.43
6. เป็นคนช่างสังเกต	3.42
7. ชอบเข้าสังคม	3.41
8. มีน้ำใจไมตรี	3.37
9. มีความละเอียดรอบคอบ	3.37
10. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.36
11. ชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น	3.35
12. เอาใจเขามาใส่ใจเรา	3.35
13. ไม่ชอบการโต้แย้ง	3.35
14. มีความยืดหยุ่นในเรื่องต่างๆ	3.32
15. เข้ากับคนอื่นได้ง่าย	3.31
16. มองโลกในแง่ดี	3.26
17. มีความคิดสร้างสรรค์	3.26
18. มีกิริยาวาจาสุภาพ	3.16
ค่าเฉลี่ยรวม	3.38

จากตารางที่ 17 แสดงการบุคลิกภาพเชิงบวกในด้านต่างๆ พบว่าบุคลิกภาพเชิงบวกสูงสุดของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน คือ ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.56) รองลงมา คือ ความกระตือรือร้น (ค่าเฉลี่ย 3.53) และต่ำสุด คือ กิริยาวาจาสุภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.16) ภาพรวมบุคลิกภาพเชิงบวก (ค่าเฉลี่ย 3.38)

ตารางที่ 18 แสดงการบุคลิกภาพเชิงลบในด้านต่างๆ

บุคลิกภาพเชิงลบ	ค่าเฉลี่ย
1. มักวิตกกังวลในเรื่องต่างๆเสมอ	2.56
2. ชอบอยู่คนเดียว ไม่ชอบสูงส่งกับใคร	2.56
3. เอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่	2.43
ค่าเฉลี่ย	2.51

จากตารางที่ 18 แสดงการบุคลิกภาพเชิงลบในด้านต่างๆ พบว่าบุคลิกภาพเชิงลบสูงสุดของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน คือ มักวิตกกังวลในเรื่องต่างๆเสมอ และชอบอยู่คนเดียว ไม่ชอบสูงส่งกับใคร (ค่าเฉลี่ย 2.56) และต่ำสุด คือ เอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 2.43) ภาพรวมบุคลิกภาพเชิงลบ (ค่าเฉลี่ย 2.51)

การเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง พบผลวิจัยตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง

ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพ (จากการประเมินของเพื่อนนิสิต)	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัว (จากการประเมินของนิสิตเอง)
ES24	2.47	4.00
ES14	2.48	5.00
ES11	2.55	4.50
ES21	2.57	4.00
ES5	2.61	5.00
ES20	2.72	4.00
ES22	2.88	4.00
ES23	2.89	4.00
ES13	2.90	5.00
ES16	2.90	4.50
ES10	2.91	4.50
ES12	2.93	4.75
ES15	2.95	4.50
ES26	2.97	4.00

ES25	3.02	4.00
ES7	3.03	4.75
ES8	3.06	3.75
ES9	3.07	4.00
ES17	3.09	3.75
ES3	3.10	4.50
ES4	3.10	4.50
ES18	3.12	5.00
ES2	3.17	3.75
ES19	3.17	4.25
ES6	3.18	5.00
ES1	3.31	4.50
ES27	3.44	4.25
ค่าเฉลี่ยรวม	2.95	4.36

จากตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างการประเมินค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง พบว่าค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตสูงสุด คือ ES27 (ค่าเฉลี่ย 3.44) และค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพต่ำสุด คือ ES24 (ค่าเฉลี่ย 2.47) โดยรวมค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 2.95) น้อยกว่าค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง (ค่าเฉลี่ย 4.36)

ตารางที่ 20 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต

ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต	ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพ (จากการประเมินของนิสิตเอง)	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัว (จากการประเมินของเพื่อนนิสิต)
ES2	0.58	3.75	3.17
ES17	0.66	3.75	3.09
ES8	0.69	3.75	3.06
ES27	0.81	4.25	3.44
ES9	0.93	4.00	3.07
ES25	0.98	4.00	3.02
ES26	1.03	4.00	2.97
ES19	1.08	4.25	3.17
ES23	1.11	4.00	2.89
ES22	1.12	4.00	2.88

ES1	1.19	4.5	3.31
ES20	1.28	4.00	2.72
ES3	1.40	4.50	3.1
ES4	1.40	4.50	3.1
ES21	1.43	4.00	2.57
ES24	1.53	4.00	2.47
ES15	1.55	4.50	2.95
ES10	1.59	4.50	2.91
ES16	1.60	4.50	2.9
ES7	1.72	4.75	3.03
ES6	1.82	5.00	3.18
ES12	1.82	4.75	2.93
ES18	1.88	5.00	3.12
ES11	1.95	4.50	2.55
ES13	2.10	5.00	2.90
ES5	2.39	5.00	2.61
ES14	2.52	5.00	2.48
ค่าเฉลี่ยรวม	1.41	4.36	2.95

จากตารางที่ 20 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ES14 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตนเองสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) กับค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 2.48) มีค่าความแตกต่างสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 2.52) และกลุ่มตัวอย่าง ES2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.75) กับค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 3.17) มีค่าความแตกต่างต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 0.58)

ตารางที่ 21 แสดงภาพรวมปัจจัยระดับบุคคลและระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ปัจจัยระดับบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	ร้อยละ
1.แรงจูงใจ	
-ต้องการเข้าร่วมด้วยตนเอง	92.60
-ครอบครัวชักชวน	3.70
-เพื่อนชักชวน	3.70
2.ความคาดหวัง	
-เอื้อต่อการปรับตัวโดยตรง	

ต้องการเรียนรู้ชีวิตในต่างประเทศ	81.48
ต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษ	11.11
-ไม่เอื้อต่อการปรับตัวโดยตรง	
ต้องการศึกษาวิชชาที่สนใจ	3.70
ต้องการพัฒนาความรู้	3.70
3.ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	
-ค่าคะแนนระดับสูง	33.33
-ค่าคะแนนระดับกลาง	37.04
-ค่าคะแนนระดับต่ำ	29.63
4.บุคลิกภาพ	
-เชิงบวก	
-สูง	37.04
-กลาง	62.96
-ต่ำ	0.00
-เชิงลบ	
-สูง	3.70
-กลาง	96.30
-ต่ำ	0.00
ปัจจัยระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	ร้อยละ
1.เครือข่ายการสื่อสาร	
- สัญชาติไทย	92.59
- ต่างชาติ	7.41
2.บทบาทของเครือข่ายสื่อสารทั้งไทยและต่างชาติในการช่วยเหลือนิสิต	
-ระดับสูง	88.89
-ระดับกลาง	7.41
-ระดับต่ำ	3.70
3.ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล	
-ระดับสูง	37.04
-ระดับกลาง	62.96
-ระดับต่ำ	0.00

ส่วนที่ 4 ข้อมูลแสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ในระหว่างที่นิสิตศึกษาอยู่ในโครงการแลกเปลี่ยนนั้น นิสิตมีความพยายามในการทำสิ่งเหล่านี้หรือไม่ พบผลวิจัยตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ลดความวิตกกังวลในการสื่อสารกับคนท้องถิ่น/เพื่อนต่างชาติ	12	44.44
- ทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา	17	62.96
- เรียนรู้ในภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้นๆเพิ่มมากขึ้น	16	59.26
- ติดต่อสื่อสารกับคนท้องถิ่นมากขึ้น	16	59.26
- พยายามทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมที่ผู้อื่นปฏิบัติต่างจากนิสิต	13	48.15
- มีการถามเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องต่างๆกับคนท้องถิ่น	14	51.85
- สังเกตพฤติกรรมที่คนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อรู้วิธีการปรับตัว	16	59.26

จากตารางที่ 22 แสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่า นิสิตมีความพยายามในการทำ ความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา จำนวน 17 คน (ร้อยละ 62.96) รองลงมา คือ ความพยายามเรียนรู้ภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้นๆเพิ่มมากขึ้น ความพยายามในการติดต่อสื่อสารกับคนท้องถิ่นมากขึ้น และความพยายามในการสังเกตพฤติกรรมที่คนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อรู้วิธีการปรับตัว จำนวน 16 คน (ร้อยละ 59.26) และน้อยที่สุด คือ ความพยายามลดความวิตกกังวลในการสื่อสารกับคนท้องถิ่น/เพื่อนต่างชาติ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.44)

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นจะแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1. นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 10 คน
2. อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศที่ดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 4 คน ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ชุดสัมภาษณ์นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 10 คน

ส่วนที่ 1 ลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

จากคำถามนำวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนเป็นอย่างไร ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สามารถสรุป ลักษณะ ปัญหาและอุปสรรค ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนได้ดังนี้

1. ทิศทางการปรับตัว

การปรับตัว

จากการสัมภาษณ์นิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้ระบุถึงการปรับตัวในขณะที่ทำการศึกษาอยู่ในต่างประเทศ โดยมีการปรับตัวในรูปแบบต่างดังต่อไปนี้

แบบรักษาชาติพันธุ์ตนเองไว้และมีการรับเอาวัฒนธรรมใหม่เข้ามาด้วย

การปรับตัวในแบบนี้เป็นการปรับตัวที่นิสิตมีการธำรงรักษา วัฒนธรรม ความเป็นไทยไว้ แต่ในขณะเดียวกัน การปรับตัวของนิสิต จำนวน 2 คน ได้มีการปรับตัวในรูปแบบนี้

“ถึงแม้จะเคยไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่อเมริกามาก่อน แล้วได้มาแลกเปลี่ยนที่ออสเตรเลียอีก แม้จะแค่เทอมเดียว แต่เราตั้งใจในการเปิดรับวัฒนธรรมออสเตรเลียมาด้วย ซึ่งหนึ่งเทอมก็ถือว่าได้สัมผัสวัฒนธรรมเต็มที่ แต่เรายังคงความเป็นไทยไว้ในเรื่องการรักษานวลสงวนตัว เพราะวัฒนธรรมฝรั่งการจับเนื้อต้องตัวกัน อาจจะเป็นเรื่องปกติ แต่เราก็ต้องรักษาความเป็นไทย ก็จะมีขอบเขตจำกัดให้กับเพื่อนออสซี่ หรือต่างชาติให้รู้ว่าเขาสามารถปฏิบัติกับเราได้แค่ไหน ”

ES MQU, 25 มีนาคม 2553

“แพชั่นที่สิงคโปร์ จะเป็นแบบ การใส่กางเกงสั้น ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย โดยจะนิยม นุ่งสั้นมาก ๆ แบบว่าใส่ที่เมืองไทยไม่ได้เลย ด้วยความที่ประเทศเขาปลอดภัย และต้องมีการเดินเยอะ พวกหนูก็มีการใส่บ้าง แต่ก็ไม่ได้สั้นเหมือนกับเขา เพราะเราก้ยังมีความเป็นไทยอยู่ ”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

2. ขั้นตอนการปรับตัว

ช่วงรู้สึกตื่นเต้น ตื่นตาคือใจ กับสิ่งแวดล้อมใหม่

เป็นช่วงนิสัยเกิดอยากรู้ อยากเห็นวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ที่ตนเพิ่งเข้ามาอยู่ แม้จะมีความรู้สึกคิดถึงบ้านก็ตาม โดยมีนิสิต 2 คนเกิดความรู้สึกในช่วงนี้

“ก่อนไปรู้สึกตื่นเต้นมากที่จะได้ไปออสเตรเลีย เพราะยังไม่เคยไปมาก่อน มีการสอบถามข้อมูลจากรุ่นพี่ที่เคยไปศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นๆ มาก่อนตั้งแต่ก่อนไป พอไปจริงก็สนุกสนานกับการที่ไปเรียนที่ออสเตรเลียมากเหมือนกับว่าเราได้ทั้งไปเรียนและได้ไปเที่ยวพร้อมๆกัน ”

ES UQ, 25 มีนาคม 2553

“เคยไปแลกเปลี่ยนที่สหรัฐอเมริกามาก่อนในตอน ม.5 แต่ไม่เคยไปออสเตรเลีย แล้วการไปเป็นปี ก็เลยตื่นเต้น รู้สึกแปลกไป กับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ลงจากเครื่องบินจนถึงที่พัก ”

ES U of Melbourne, 25 มีนาคม 2553

ช่วงการเกิดความไม่สบายใจและตระหนกทางวัฒนธรรม

เป็นขั้นตอนในการปรับตัวลำดับต่อมาจากขั้นตอนเกิดความตื่นเต้นมาแล้ว โดยอาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่การก้าวเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ดังเช่นนิสัยที่ไปทำการศึกษาในประเทศแคนาดา

“ช่วงที่หนูไป จะเป็นช่วงที่ยังไม่เปิดเทอม ดังนั้นก็จะไม่ค่อยเจอคนเลย ก็เลยรู้สึกตกใจนิดหน่อย อีกทั้งจะต้องไปอยู่หอพักคนเดียว เพื่อนก็ยังไม่เข้ามาทัน ”

ES BCU, 29 มีนาคม 2553

ช่วงเข้าที่เข้าทางมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น

ช่วงนี้เป็นช่วงที่นิสัยมีการพัฒนาในด้านภาษา และเริ่มที่จะออกมาใช้ชีวิต และผูกมิตรกับคนท้องถิ่นมากขึ้น โดยมีนิสิตที่ผ่านขั้นตอนนี้

“พอเราเริ่มที่ฟังสำเนียงออกสื่อออก ซึ่งก็ใช้เวลาประมาณ 3-4 สัปดาห์ ก็รู้สึกดีขึ้น ทีนี้เราก็มีการใช้คำศัพท์แลกเปลี่ยนกับเพื่อนชาวออสเตรเลียบ้าง ในวันหยุด เสาร์อาทิตย์ก็งานไปปาร์ตี้ BBQ กับเขาบ้างซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่ปรับตัวได้เต็มที่ ”

ES RMIT, 28 มีนาคม 2553

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ อุปสรรคด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive) อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Affective) และอุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavioral)

อุปสรรคด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive) ได้แก่

ความเข้าใจในภาษา การที่นิสิตมีอุปสรรคในด้านภาษา ซึ่งอาจจะเป็น สำเนียงท้องถิ่นที่ใช้ในประเทศที่ไปทำการศึกษาก็ถือเป็นอุปสรรคต่อตัวนิสิตเองได้

“ ในวิชา *Brand Management* อาจารย์ที่สอนเป็นคนออสเตรเลีย ซึ่งมีสำเนียงที่เรียกว่าสำเนียงออสเตรเลีย ซึ่งต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากในการฟังสำเนียงนั้น คือเวลาฟังต้องตั้งใจ เป็นอย่างมากในวิชานั้นถึงจะเข้าใจได้ บางครั้งก็ต้องถามเพื่อนที่นั่นบ้าง ”

ES UQ, 25 มีนาคม 2553

“ สำหรับวิชาเรียนปกติที่เป็นอาจารย์ฝรั่งไม่มีปัญหาในการเข้าใจเท่าไร แต่ในบางครั้งวิชาที่เรียนต้องมีแขกรับเชิญมาบรรยายในห้องเรียน ก็จะเป็นคนท้องถิ่นมาบรรยาย ก็จะไม่ค่อยเข้าใจในสำเนียง *Singlish* เท่าไรนัก ”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Affective) ได้แก่

ปัญหาด้านทัศนคติที่นิสิตรู้สึกในขณะที่ทำการศึกษาในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติที่เป็นอคติหรือโน้มเอียง หรือ อารมณ์ ความรู้สึก ก็มีผลต่อการปรับตัวของนิสิต โดยนิสิตจำนวน 3 คนได้พบอุปสรรคนี้

“ จะมีปัญหาเรื่องห้องพักที่เป็นห้อง 4 คน ซึ่งทุกคนมีห้องนอนเป็นของตนเองแต่ต้องแชร์ห้องนั่งเล่น ห้องน้ำ ซึ่งอยู่ข้างนอกแล้วรวมเมทที่เป็นคนฮ่องกงก็มักจะพาเพื่อนผู้ชายมาปาร์ตี้บ่อยๆ แล้วเราก็รู้สึกไม่สะดวก ไม่สบายใจนัก เพราะเราก็อยากมีพื้นที่ของเราในการใช้พื้นที่ส่วนกลาง เราเป็นผู้หญิงก็ไม่สะดวกที่จะออกมาใช้ห้องน้ำ มาอาบน้ำ หรือนั่งเล่นดูโทรทัศน์ข้างนอกในตอนที่เราพาเพื่อนมา ก็เลยต้องอยู่แต่ในห้อง ”

ES UNSW, 27 มีนาคม 2553

“ที่เลือกไปที่สิงคโปร์เนื่องจาก คิดว่าหากเราไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน ในประเทศที่เป็นฝรั่งหัวทองเลย ก็อาจจะเข้ากับเขาไม่ได้ เลยเลือกไปเรียนที่ สิงคโปร์เพราะอย่างน้อยก็เป็นประเทศเอเชีย ที่หัวดำเหมือนกัน”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

“การได้ไปแลกเปลี่ยนครั้งนี้ ถือว่าทำให้เกิดทัศนคติดีขึ้นกับออสเตรเลีย มาก เพราะแต่ก่อน คิดอยากจะเรียนต่อโทเมื่อจบการศึกษาไม่มหาวิทยาลัยใน อังกฤษก็ในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ตอนนี้ก็มีมหาวิทยาลัยใน ออสเตรเลียมาเป็นตัวเลือก 1 ใน 3 ประเทศที่อยากไปศึกษาต่อ”

ES UQ, 25 มีนาคม 2553

อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavioral) ได้แก่

ลักษณะทางพฤติกรรมบางอย่างที่นิสัยมีมาตั้งแต่ก่อนไปศึกษาในต่างประเทศก็ถือว่าเป็น อุปสรรคในการสื่อสารที่เกิดขึ้นได้

“ ด้วยความที่ตนเองไม่ชอบที่เริ่มต้นในการสนทนากับใครก่อน บางครั้ง เขามีงานเลี้ยงได้หอบ ใจจริงเราก็อยากที่ร่วมงานกับเขา แต่เราก็ไม่รู้จะเข้าไปหา ไปพูดกับเขาอย่างไรดี สรุปกี่เลยไม่ได้ไปร่วมเลี้ยงกับเขา ”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

ส่วนที่ 2 เครื่องข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่าง บุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

จากคำถามนำวิจัยข้อที่ 2 เครื่องข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและ ระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจากการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สามารถสรุป เครื่องข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งใน ระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ได้ดังนี้

เครือข่ายการสื่อสาร

เครือข่ายการสื่อสารในส่วนนี้ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารที่นิสิต มีการ ติดต่อด้วย โดยดูถึงบุคคลที่นิสิตติดต่อ เรื่องที่ติดต่อ และ ความถี่ในการติดต่อสื่อสาร

“คือตอนนั้นรู้สึกเหงามาก เลยชวนเพื่อนชาวต่างชาติอีกคนที่เป็น EXCHANGE เหมือนกันไปซื้อของ เพื่อนคนนั้นก็บอกว่าจะชวนเพื่อนอีกคนไปด้วย เพราะคนนั้นก็เหงาเหมือนกัน เหมือนรู้ๆกัน สรุปเลยได้ไปซื้อของกับเพื่อนที่เหงาๆเหมือนกัน ก็สนุกดี ต่อไปใครเหงา ใครเศร้าก็เป็นอันรู้กัน ก็ชวนกันไป”

ES UNSW, 27 มีนาคม 2553

“ช่วงแรกๆที่ไปตอนนั้นมีปัญหาเรื่องที่พัก กำลังหาบ้านอยู่ แล้วเผชิญได้ยินเสียงของคนไทยพูดโทรศัพท์ ก็เลยไปขอความช่วยเหลือ แล้วบังเอิญที่พี่เค้าจบจากจุฬาก็ได้แนะนำพี่อีกคนที่จบนิเทศ จุฬา ที่มาเรียนต่อโท ก็เลยเข้ากันได้ง่าย และได้ช่วยเหลือกันตลอดระยะเวลาที่อยู่ที่นี่”

ES UQ, 25 มีนาคม 2553

“ที่มหาวิทยาลัยจะมีเด็กแลกเปลี่ยนเยอะมาก ประมาณ 500 คนได้ เราก็จะรู้จักกัน ในวันปฐมนิเทศ ก็เลยจะไปกับเด็ก Exchange เหมือนกันเพราะคิดว่าเขาก็ต้องการที่จะหาเพื่อนเหมือนกัน ”

ES Latrobe U, 28 มีนาคม 2553

“ ตอนนี้ก็ยังมีติดต่อกับเพื่อนอยู่ เมื่อเดือนที่แล้วเพื่อนจากสิงคโปร์ก็ได้มาเที่ยวเมืองไทย 2 คน มาซื้อของ ก็เลยมานอนที่บ้านของหนู ”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

ปัจจัยระดับบุคคลในการสร้างแรงจูงใจในการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่

แรงจูงใจที่อยากที่ย้ายออกจากวัฒนธรรมเดิมในการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโดยนิตินิยมมีความคาดหวังในเรื่องที่ต่างกัน และสร้างแรงบันดาลใจในการเริ่มเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่

“คือเราจะมีการตกลงกับเพื่อนทั้ง 4 คนอยู่แล้วว่า การมาเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนก็เพื่อจะเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น มาฝึกภาษา แล้วมาทอมหนึ่งก็สั้นอยู่แล้ว ก็อยากใช้เวลาให้เต็มที่เพื่อพัฒนาภาษา เพราะฉะนั้นต้องเข้าใจว่าเราไม่จำเป็นต้องไปไหนด้วยกันตลอดเวลา อย่ามาโกรธกันนะถ้าไม่ได้ไปไหนด้วยกัน คือพูดตกลงกันก่อน แบบแพร์ ๆ ไปเลย แล้วทุกคนก็เข้าใจดี”

ES MQU, 25 มีนาคม 2553

“ตอนสมัยมัธยมได้มีโอกาสไป Summer ที่ Gold Coast ออสเตรเลีย เลย ทำให้มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมออสเตรเลียอยู่บ้าง แล้วเมื่อไปเรียนแม้จะไปเรียนที่ Melbourne ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะแค่เปลี่ยนเมือง แต่วัฒนธรรมอื่นๆก็มีความเหมือนกัน”

ES Latrobe, 28 มีนาคม 2553

ปัจจัยระดับบุคคลในการคาดหวังเชิงบวกในการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่

ความคิดในแง่บวกถือว่ามีส่วนช่วยในการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ได้ไม่ยากนัก เนื่องจากพื้นฐานที่ไม่อคติ และมองทุกอย่างเป็นเรื่องบวก

“คือต้องทำใจตั้งแต่แรกว่าเรามาเรียนไม่ได้สบาย คือห้องน้ำก็ต้องอาบน้ำรวม แอร์ที่ห้องก็ไม่มี ร้านอาหารข้างหอไม่มี ต้องเดินไปอีกไกล แต่คือหนูเป็นคนที่ไม่เรื่องมาก ทุกอย่างก็ผ่านพ้นไปได้ดี คือเราคิดในแง่บวกเอาไว้”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

ส่วนที่ 3 แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

จากคำถามนำวิจัยข้อที่ 3 แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนควรเป็นอย่างไร ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สามารถสรุป แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนควรเป็นอย่างไร ได้ดังนี้

ความสามารถในการพูดภาษาชาตินั้นได้

การมีความรู้ในภาษาต่างประเทศที่ใช้ในประเทศนั้นๆ จะมีส่วนช่วยผู้เข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ในการปรับตัวได้ดังเช่น นิสิตโครงการแลกเปลี่ยนที่มีความสามารถในภาษาท้องถิ่นที่ใช้ ทำให้มีการปรับตัวได้ดี

“ สิ่งหนึ่งที่ทำให้เลือกประเทศสิงคโปร์เนื่องจากความคุ้นเคย ด้านภาษาจีน เนื่องจากในตอนมัธยมศึกษาที่โรงเรียน ได้เลือกวิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือก การเลือกที่ไปแลกเปลี่ยนที่สิงคโปร์ ก็ได้ลงวิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือกทำให้การสื่อสารที่เราใช้สื่อสาร มีทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีน เมื่อเจอคนท้องถิ่นที่บางครั้งพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ เราก็สามารถพูดภาษาจีนได้ ”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

การถามเมื่อไม่รู้

เมื่อเกิดข้อสงสัยในเรื่องใดที่ไม่รู้ในวัฒนธรรมใหม่ที่เข้าไปอยู่ การถามจากผู้รู้ที่อยู่มาก่อนในวัฒนธรรมนั้นก็มีส่วนช่วยในการปรับตัวได้

“สิ่งที่อยากแนะนำน้องๆที่จะเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนรุ่นหลังคือ เมื่อเวลาเราไม่เข้าใจในสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียนหรือเรื่องทั่วไป ก็ให้ถามคนที่รู้ทันที ไม่ต้องอาย เพราะบางครั้งสิ่งที่เราไม่รู้และไม่เข้าใจ หากเรามีการตีความไปเอง บางครั้งอาจจะผิดไปได้ นิศัยคนไทยคือการไม่กล้าถามเมื่อสงสัย แต่เมื่อเรามีโอกาสไปเรียนต่างประเทศแล้ว นิศัยนี้อยากให้ทิ้งไป เพราะไม่ว่าจะเป็นอาจารย์หรือเพื่อนที่โน้น ก็ยินดีที่จะให้คำตอบอยู่แล้ว ”

ES MQU, 25 มีนาคม 2553

การมีเครือข่ายการติดต่อสื่อสารร่วมกับสมาชิกในกลุ่มวัฒนธรรมนั้น

การมีเครือข่ายการติดต่อโดยเฉพาะกับคนที่ถนัดถื่นยอมแสดงให้เห็นว่า นิศัยมีการปรับตัวในการเข้าอยู่วัฒนธรรมใหม่ได้แล้ว

“โชคดีที่คุณพ่อมีเพื่อนคนสิงคโปร์ แล้วเขามีหลานที่เรียนวิชาเดียวกันกับหนูที่มหาวิทยาลัย เลยได้สนิทกัน เขาก็จะแนะนำทั้งเรื่องเรียนและเรื่องการใช้ชีวิตอื่น และช่วยแนะนำเพื่อนชาวสิงคโปร์ ให้น้องรู้จักกันเป็นทอด ๆ ไปทำให้มีเพื่อนท้องถิ่นชาวสิงคโปร์เยอะ และได้ไปเที่ยวด้วยกัน เรียกว่าตลอดระยะเวลา 1 เทอมที่เรียนที่นั่น ได้ไปเที่ยวกับเพื่อนชาวสิงคโปร์ เกือบหมดเกาะสิงคโปร์แล้ว ”

ES NTU, 27 มีนาคม 2553

2. ชุดสัมภาษณ์อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 4 คน ทั้งในและต่างประเทศ

จากการสอบถามอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยนพบว่า การจัดปฐมนิเทศสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน สามารถช่วยในการปรับตัวได้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การจัดปฐมนิเทศ ของมหาวิทยาลัย เราจะจัดค่อนข้างใหญ่โต เรามีการจัดงานต้อนรับนักศึกษาต่างชาติใหม่ที่มาทำการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นักศึกษาท้องถิ่น หรือนักศึกษาแลกเปลี่ยน แล้วมีการจัดงานปฐมนิเทศอีกหนึ่งอาทิตย์สำหรับนักศึกษาแลกเปลี่ยนและนักศึกษาต่างชาติ”

STAFF Latrobe U, 29 มีนาคม 2553

“การจัดการประชุมนิเทศ ที่มีให้แก่บัณฑิตจะเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนั้น จะเป็นแบบไม่เป็นทางการมากนัก ซึ่งในปีต่อไปๆ เรามีนิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนมากขึ้น เราก็จะพยายามที่จะจัดทำกรประชุมนิเทศให้นิสิต ให้เป็นแบบทางการมากขึ้น มีการพบปะระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องที่ไปศึกษาที่เดียวกัน”

Staff Chula, 26 มีนาคม 2553

สำหรับความถี่และช่องทางที่ใช้ในการติดต่อนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนนั้น จะเป็นการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสาร

“ในช่วงปีถึงสองปีแรก เราอาจจะไม่ได้ติดตามว่าน้องนิสิตที่ไปอยู่ที่ไหน มีความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง แต่พอปีที่แล้วเราก็ได้มีการอีเมลไปทักทายถามไถ่ ว่าเป็นอย่างไร สบายดีหรือเปล่า หรือมีปัญหาอะไรบ้าง”

STAFF Chula, 29 มีนาคม 2553

“การติดต่อทาง E - mail เป็นวิธีการที่เราใช้มากที่สุด ในการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน เพราะจะช่วยให้ง่ายต่อการติดตามเกี่ยวกับคำถามและรวมทั้งช่วยให้เราสามารถบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะช่วยให้เป็นการประกันคุณภาพด้วย”

STAFF Latrobe U, 29 มีนาคม 2553

ในส่วนของเรื่องที่มีการติดต่อสื่อสารนั้น มีความหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนที่นิสิตมีการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ หรืออาจารย์

“เรื่องที่นักศึกษาแลกเปลี่ยนมาติดต่อกับเรานั้น จะหลากหลายทั้งเรื่อง กระบวนการในสมัครเข้าเรียน เรื่องที่พักอาศัยในเมลเบิร์น การลงทะเบียนเรียน หรือค่าครองชีพในเมลเบิร์น”

STAFF Latrobe U, 29 มีนาคม 2553

“การติดต่อสื่อสารกับเด็กในช่วงแรกๆ จะเป็นเรื่องการลงทะเบียนเรียนเป็นหลัก วิชาที่ลงทะเบียนที่โน้นต้องสามารถโอนมาใช้ที่จุฬาได้ ดังนั้นเมื่อเด็กอยู่ที่โน้น บางวิชาที่ได้เลือกไปแล้ว แต่พอไปถึงที่โน้นแล้ววิชาไม่เปิด เด็กก็จะโทรศัพท์หรืออีเมลมาปรึกษากับเรา”

Lecture Chula, 26 มีนาคม 2553

ตอนที่ 3 ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire)

จากการประเมินของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 81 คน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ การประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

การที่มีทักษะในการสื่อสารที่ดีและสามารถใช้ภาษาเจ้าของวัฒนธรรมที่เข้าไปอยู่ ย่อมสามารถช่วยลดปัญหาความไม่เข้าใจกับเจ้าของภาษาได้ อีกทั้งช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ง่ายขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สำรวจในประเด็น ด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยการวัดทักษะจากการประเมินจากแบบสอบถามของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน จำนวน 81 คน หลังจากนั้นได้นำค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิต มาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมจากการประเมินของนิสิตเอง ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

ข้อมูลจากการสอบถามการประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน จากแบบสอบถามของเพื่อนนิสิต พบผลวิจัยตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงการประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตจากการประเมินของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ศูนย์วิจัยทรัพยากรบุคคล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล	ES1	ES2	ES3	ES4	ES5	ES6	ES7	ES8	ES9
1. มีการพูดในเรื่องที่รู้จักจริง	2.67	3.67	2.67	3.33	3.00	3.33	3.00	3.00	3.67
2. สนใจในความรู้สึกกัน	3.33	4.00	2.00	2.67	2.33	3.33	3.00	3.00	3.67
3. มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา	3.67	3.33	3.33	4.00	2.67	3.67	3.33	3.33	4.00
4. มีการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันและกัน	3.00	2.67	2.67	3.67	3.33	3.00	3.00	3.33	2.67
5. มีการแบ่งบทบาทการเป็นผู้พูด ผู้ฟังอย่างเหมาะสม	2.33	3.33	4.00	4.00	3.67	2.33	3.33	3.00	2.33
6. รู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนไม่ควรพูด	4.00	3.67	3.67	3.33	3.33	3.33	3.33	3.67	2.00
7. ใช้ภาษาที่เป็นกันเองระหว่างการสนทนา	3.67	3.00	4.00	3.33	3.33	2.67	3.33	3.33	3.00
8. ใช้สีหน้า ท่าทางในการสื่อสารที่เหมาะสม	4.00	2.33	3.33	2.67	3.67	3.33	3.33	3.00	3.00
ค่าเฉลี่ย	3.33	3.25	3.21	3.38	3.17	3.12	3.21	3.21	3.04
ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล	ES10	ES11	ES12	ES13	ES14	ES15	ES16	ES17	ES18
1. มีการพูดในเรื่องที่รู้จักจริง	2.00	2.67	2.33	3.00	2.67	3.33	3.00	3.67	4.00
2. สนใจในความรู้สึกกัน	2.67	2.67	2.67	4.00	2.33	3.67	3.00	3.67	4.00
3. มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา	3.00	2.67	3.00	3.00	2.00	3.33	3.00	4.00	4.33
4. มีการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันและกัน	3.33	3.33	3.33	3.33	3.00	4.00	3.00	3.67	4.33
5. มีการแบ่งบทบาทการเป็นผู้พูด ผู้ฟังอย่างเหมาะสม	3.00	3.67	3.33	3.33	3.33	4.00	3.00	4.00	4.00
6. รู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนไม่ควรพูด	3.67	3.00	3.00	3.67	2.67	4.33	3.00	3.33	3.33
7. ใช้ภาษาที่เป็นกันเองระหว่างการสนทนา	3.00	2.67	3.00	3.67	4.00	4.00	3.00	3.67	4.00
8. ใช้สีหน้า ท่าทางในการสื่อสารที่เหมาะสม	3.33	2.67	3.00	3.33	3.00	4.00	3.00	4.00	3.67
ค่าเฉลี่ย	3.00	2.92	2.96	3.42	2.88	3.83	3.00	3.75	3.96

ตารางที่ 23 แสดงการประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตจากการประเมินของเพื่อน
นิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน (ต่อ)

ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล	ES19	ES20	ES21	ES22	ES23	ES24	ES25	ES26	ES27
1. มีการพูดในเรื่องที่รู้จักจริง	3.67	3.33	2.67	3.33	3.00	3.00	3.33	4.33	4.33
2. สนใจในความรู้สึกกัน	4.00	3.00	2.00	3.33	3.00	2.33	3.33	3.67	4.67
3. มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา	3.67	3.33	2.67	3.33	3.67	2.00	3.67	3.33	4.67
4. มีการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันและกัน	4.67	3.00	2.33	3.00	3.33	2.67	3.33	4.00	4.67
5. มีการแบ่งบทบาทการเป็นผู้พูด ผู้ฟังอย่างเหมาะสม	4.33	3.67	2.33	3.33	3.33	2.67	3.67	4.00	4.33
6. รู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนไม่ควรพูด	4.33	3.33	2.33	3.33	3.00	2.33	3.67	4.00	4.67
7. ใช้ภาษาที่เป็นกันเองระหว่างการสนทนา	3.67	4.00	2.67	3.67	3.67	3.00	3.67	4.00	5.00
8. ใช้สีหน้า ท่าทางในการสื่อสารที่เหมาะสม	4.33	3.33	2.33	3.33	3.33	2.33	3.33	3.67	4.33
ค่าเฉลี่ย	4.08	3.37	2.42	3.33	3.29	2.54	3.50	3.88	4.58

จากตารางที่ 23 แสดงการประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตจากการประเมินของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบว่าค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงสุด คือ ES27 (ค่าเฉลี่ย 4.58) และค่าเฉลี่ยการสื่อสารระหว่างบุคคลต่ำสุด คือ ES21 (ค่าเฉลี่ย 2.42)

ตารางที่ 24 แสดงทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ

ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล	ค่าเฉลี่ย
1. ใช้ภาษาที่เป็นกันเองระหว่างการสนทนา	3.48
2. มีการแบ่งบทบาทการเป็นผู้พูด ผู้ฟังอย่างเหมาะสม	3.39
3. รู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนไม่ควรพูด	3.38
4. มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา	3.33
5. มีการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันและกัน	3.32
6. ใช้สีหน้า ท่าทางในการสื่อสารที่เหมาะสม	3.3
7. มีการพูดในเรื่องที่รู้จักจริง	3.19
8. สนใจในความรู้สึกกัน	3.16
ค่าเฉลี่ย	3.32

จากตารางที่ 24 แสดงทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ พบว่าทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงสุดของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน คือ การใช้ภาษาที่เป็นกันเองระหว่างการสนทนา (ค่าเฉลี่ย 3.48) รองลงมา คือ การแบ่งบทบาทการเป็นผู้พูด ผู้ฟังอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.39) และต่ำสุด คือ การสนใจในความรู้สึกกัน (ค่าเฉลี่ย 3.16) ภาพรวมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.32)

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง พบผลวิจัยตามตารางที่ 25

ตารางที่ 25 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง

ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (จากการประเมินของเพื่อนนิสิต)	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัว (จากการประเมินของนิสิตเอง)
ES21	2.42	4.00
ES24	2.54	4.00
ES14	2.88	5.00
ES11	2.92	4.50
ES12	2.96	4.75
ES10	3.00	4.50
ES16	3.00	4.50
ES9	3.04	4.00
ES6	3.12	5.00
ES5	3.17	5.00
ES3	3.21	4.50
ES7	3.21	4.75
ES8	3.21	3.75
ES2	3.25	3.75
ES23	3.29	4.00
ES1	3.33	4.50
ES22	3.33	4.00
ES20	3.37	4.00
ES4	3.38	4.50
ES13	3.42	5.00
ES25	3.50	4.00
ES17	3.75	3.75
ES15	3.83	4.50
ES26	3.88	4.00
ES18	3.96	5.00
ES19	4.08	4.25
ES27	4.58	4.25
ค่าเฉลี่ย	3.32	4.36

จากตารางที่ 25 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง พบว่าค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิตสูงสุด คือ ES27 (ค่าเฉลี่ย 4.58) และค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลต่ำสุด คือ ES21 (ค่าเฉลี่ย 2.42)

โดยรวมค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 3.32) น้อยกว่าค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง (ค่าเฉลี่ย 4.36)

ตารางที่ 26 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต

ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัว (จากการประเมินของนิสิตเอง)	ค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (จากการประเมินของเพื่อนนิสิต)
ES27	-0.33	4.25	4.58
ES17	0.00	3.75	3.75
ES26	0.12	4.00	3.88
ES19	0.17	4.25	4.08
ES2	0.50	3.75	3.25
ES25	0.50	4.00	3.50
ES8	0.54	3.75	3.21
ES20	0.63	4.00	3.37
ES15	0.67	4.50	3.83
ES22	0.67	4.00	3.33
ES23	0.71	4.00	3.29
ES9	0.96	4.00	3.04
ES18	1.04	5.00	3.96
ES4	1.12	4.50	3.38
ES1	1.17	4.50	3.33
ES3	1.29	4.50	3.21
ES24	1.46	4.00	2.54
ES10	1.50	4.50	3.00
ES16	1.50	4.50	3.00
ES7	1.54	4.75	3.21
ES11	1.58	4.50	2.92
ES13	1.58	5.00	3.42
ES21	1.58	4.00	2.42
ES12	1.79	4.75	2.96
ES5	1.83	5.00	3.17
ES6	1.88	5.00	3.12
ES14	2.12	5.00	2.88
ค่าเฉลี่ย	1.04	4.36	3.32

จากตารางที่ 26 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ES14 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตัวเองสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) กับค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 2.88) มีค่าความแตกต่างสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 2.12) และกลุ่มตัวอย่าง ES27 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตัวเอง (ค่าเฉลี่ย 4.25) กับค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 4.58) มีค่าความแตกต่างต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย -0.33)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน และแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research) มีการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire) รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยนำมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

คำถามนำวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนเป็นอย่างไร

ลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน รวมทั้งหมด 27 คน โดยแบ่งเป็น มหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย จำนวน 23 คน มหาวิทยาลัยในประเทศสิงคโปร์ จำนวน 3 คน และมหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดา จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 27 คน ผลการศึกษาพบว่านิสิตโครงการแลกเปลี่ยนมีการปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทยมากที่สุด รองลงมา คือ การปรับตัวโดยไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมใดเฉพาะ แต่คงความเป็นตัวเองมากกว่า พบผลวิจัยตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ลักษณะการปรับตัว ของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- การปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมใน ประเทศที่นิสิตไปศึกษาให้มากที่สุด	5	18.52
- การปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมใน ประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทย	13	48.15
- การปรับตัวโดยพยายามคงความเป็นวัฒนธรรมไทย และทำให้ต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทย	1	3.70
- การปรับตัวโดยไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมใดเฉพาะ แต่ คงความเป็นตัวเองมากกว่า	7	25.93
- การปรับตัวตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์	1	3.70
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 27 แสดงลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่านิสิตโครงการแลกเปลี่ยนมีการปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทยมากที่สุด จำนวน 13 คน (ร้อยละ 48.15) รองลงมา คือ การปรับตัวโดยไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมใดเฉพาะ แต่คงความเป็นตัวเองมากกว่า จำนวน 7 คน (ร้อยละ 25.93) และน้อยที่สุด คือ การปรับตัวโดยพยายามคงความเป็นวัฒนธรรมไทยและทำให้ต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทย และการปรับตัวตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 28

ตารางที่ 28 แสดงภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	ร้อยละ
ลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	
- นิสิตมีการปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทยมากที่สุด	48.15
- นิสิตมีการปรับตัวโดยพยายามคงความเป็นวัฒนธรรมไทยและทำให้ต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทย และปรับตัวตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์น้อยที่สุด	3.70
ระยะเวลาในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนในแต่ละขั้นตอน	
- นิสิตมีขั้นตอนในความพยายามที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษามากที่สุด	88.89
- นิสิตใช้ระยะเวลาในการปรับตัว 4 สัปดาห์ในความพยายามที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษามากที่สุด	41.67
- นิสิตไม่มีความรู้สึกแปลกถิ่น ไม่รู้สึกไม่สบายกายและสบายใจในการปรับตัวมากที่สุด	22.22
การประเมินความสามารถในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	
- การประเมินในด้านความพึงพอใจและความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด	4.63
- การประเมินในด้านกรเข้าหาและรวมกลุ่มกับคนท้องถิ่นและคนต่างชาติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด	3.93
- ค่าเฉลี่ยรวมการประเมินความสามารถในการปรับตัวในด้านต่างๆของตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนซึ่งประเมินด้วยตนเองอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	4.36

จากตารางที่ 28 แสดงภาพรวมด้านลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่านิสิตมีการปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทยมากที่สุด (ร้อยละ 48.15)

นอกจากนั้นนิสิตมีขั้นตอนในความพยายามที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 88.89) และค่าเฉลี่ยรวมการประเมินความสามารถในการปรับตัวในด้านต่างๆของตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนซึ่งประเมินด้วยตนเองอยู่ในระดับดีถึงดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36)

ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) กลุ่มนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนทั้งหมด 10 คน พบว่าทิศทางการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน จะเป็นการปรับตัวแบบรักษาชาติพันธุ์ตนเองไว้และมีการรับเอาวัฒนธรรมใหม่เข้ามาด้วย ส่วนขั้นตอนการปรับตัว ช่วง

รู้สึกตื่นเต้น ตื่นตาตื่นใจ กับสิ่งแวดล้อมใหม่ มีมากที่สุด ตามมาด้วยช่วงเช้าที่เข้าทางและมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น ส่วนในช่วงเกิดความไม่สบายใจและตระหนักทางวัฒนธรรมมีน้อยที่สุด ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน โดยอุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Affective) มีมากที่สุด ส่วนอุปสรรคด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive) ได้แก่ ความเข้าใจในภาษาเป็นลำดับต่อมา และสุดท้ายอุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavioral) มีน้อยที่สุด

คำถามนำวิจัยข้อที่ 2 เครื่องข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนหรือไม่ อย่างไร

เครือข่ายทางการสื่อสารและปัจจัยระดับบุคคล

ปัจจัยระดับบุคคล (Individual-Level Factors) มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาในด้านแรงจูงใจ (Motivation Orientation) คือ แรงจูงใจที่จะย้ายออกจากวัฒนธรรมของตนเองเพื่อที่จะเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ และด้านความคาดหวัง (Individual Expectation) คือ ความคาดหวังถึงเหตุการณ์จะเกิดขึ้น และผลเหตุการณ์นั้น ซึ่งความคาดหวังที่จะช่วยให้เกิดการปรับตัวก็คือความคาดหวังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงและความคาดหวังในเชิงบวก หรือมองโลกในแง่ดี

ผู้วิจัยจึงได้สำรวจในประเด็นด้านแรงจูงใจและด้านความคาดหวัง ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถสรุปเครือข่ายทางการสื่อสารที่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนทั้ง 2 ด้านได้ ดังต่อไปนี้

1. สื่อบุคคลที่เป็นแรงจูงใจทำให้นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามนิสิตถึงสื่อบุคคลที่เป็นแรงจูงใจทำให้นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนคือใคร พบผลวิจัยตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 แสดงแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

สื่อบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- ตัวนิสิตเอง	25	92.59
- ครอบครัว	1	3.70
- เพื่อนของนิสิต	1	3.70
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 29 แสดงสื่อบุคคลที่เป็นแรงจูงใจทำให้นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบว่าสื่อบุคคลที่เป็นแรงจูงใจมากที่สุด คือ ตัวนิสิตเอง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 92.59) รองลงมา คือ ครอบครัวและเพื่อนของนิสิตเอง จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

2. ความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามนิสิตถึงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยนคืออะไร พบผลวิจัยตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 แสดงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ความคาดหวังของนิสิต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- ด้านการพัฒนาตนเองในการใช้ชีวิตในต่างประเทศ	22	81.48
- ด้านการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	2	7.41
- ด้านการพัฒนาความรู้ทั่วไป	1	3.70
- ด้านความต้องการในการใช้ชีวิตในต่างประเทศ	1	3.70
- ด้านการศึกษาในวิชาที่ยังไม่ได้ศึกษาหรือเรียนรู้อยู่	1	3.70
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 30 แสดงความคาดหวังของนิสิตในการร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบว่านิสิตมีความคาดหวังด้านการพัฒนาตนเองในการใช้ชีวิตในต่างประเทศมากที่สุด จำนวน 22 คน (ร้อยละ 81.48) รองลงมา คือ ความคาดหวังด้านการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 7.41) และความคาดหวังด้านการพัฒนาความรู้ทั่วไป ด้านความต้องการในการใช้ชีวิตในต่างประเทศ และด้านการศึกษาในวิชาที่ยังไม่ได้ศึกษาหรือเรียนรู้อยู่ น้อยที่สุด จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

เครือข่ายทางการสื่อสารและปัจจัยระดับระหว่างบุคคล

Ting-Toomey (1999) กล่าวว่า เครือข่ายทางการสื่อสารและปัจจัยระดับระหว่างบุคคลที่นิสิตติดต่อด้วยมีบทบาทสำคัญ 3 ประการ คือ ช่วยเหลือทางด้านจิตใจและความรู้สึก (Affective Support) ช่วยเหลือด้านการทำงาน (Instrumental Support) และช่วยเหลือทางด้านกรให้ข้อมูล (Informational Support)

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปภาพรวมในด้านบุคคลที่สื่อสารและความถี่ในการสื่อสารในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก และในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป โดยแยกเป็นนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน และสื่อสารกับคนต่างชาติ พบผลวิจัยตามตารางที่ 31 และ 32

ตารางที่ 31 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน

นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน	1 (ไม่เคย)	2 (น้อย)	3 (พอสมควร)	4 (บ่อย)	5 (บ่อยมาก)	ค่าเฉลี่ย
1. ในเรื่องการเรียนและการทำงาน						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	3	10	6	4	4	2.85
- ในโครงการ	3	6	5	7	6	3.26
- นอกโครงการ	4	12	3	8	-	2.56
รวมทั้งหมด	10	22	14	19	10	2.89
2. เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	6	7	6	3	5	2.78
- ในโครงการ	2	7	6	6	6	3.26
- นอกโครงการ	6	10	8	3	-	2.30
รวมทั้งหมด	14	24	20	12	11	2.78
3. ในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	4	6	8	5	4	2.96
- ในโครงการ	1	4	6	8	8	3.67
- นอกโครงการ	5	7	10	4	1	2.59
รวมทั้งหมด	11	17	24	18	13	3.07
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						2.91

หน่วย : คน

จากตารางที่ 31 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน พบว่านิสิตสื่อสารกับคนไทยในเรื่องการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไปมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.07) รองลงมา คือ นิสิตสื่อสารกับคนไทยในเรื่องการเรียนและการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 2.89) และนิสิตสื่อสารกับคนไทยเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึกน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.78)

ในภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนไทยด้วยกันในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก และในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.91)

ตารางที่ 32 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติ

นิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติ	1 (ไม่เคย)	2 (น้อย)	3 (พอสมควร)	4 (บ่อย)	5 (บ่อยมาก)	ค่าเฉลี่ย
1. ในเรื่องการเรียนและการทำงาน						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	-	4	13	8	2	3.30
- ในโครงการ	4	5	9	7	2	2.93
- นอกโครงการ	3	7	9	7	1	2.85
รวมทั้งหมด	7	16	31	22	5	3.02
2. เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	6	10	8	3	-	2.30
- ในโครงการ	10	9	7	1	-	1.96
- นอกโครงการ	8	9	8	2	-	2.15
รวมทั้งหมด	24	28	23	6	-	2.14
3. ในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป						
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน	3	9	10	5	-	2.63
- ในโครงการ	7	9	5	6	-	2.37
- นอกโครงการ	5	6	8	6	2	2.78
รวมทั้งหมด	15	24	23	17	2	2.59
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						2.58

หน่วย : คน

จากตารางที่ 32 แสดงภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติ พบว่า นิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติในเรื่องการเรียนและการทำงานมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.02) รองลงมา คือ นิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.59) และ นิสิตสื่อสารกับคนต่างชาติเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึกน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.14)

ในภาพรวมของนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนสื่อสารกับคนต่างชาติในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน เวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึก และในการให้ข้อมูลของการใช้ชีวิตทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.58)

นอกจากนั้นข้อมูลจากการสอบถามนิสิต โดยให้ระบุในเรื่องการติดต่อสื่อสารกับใครมากที่สุด ในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 33

ตารางที่ 33 แสดงบุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

บุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยเดียวกัน	22	81.48
- เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนก่อนหน้านี้	2	7.41
- เพื่อนนิสิตคนไทยที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเดียวกัน	1	3.70
- คนไทยนอกโครงการที่อยู่ในประเทศที่นิสิตศึกษา	1	3.70
- คนต่างชาติในประเทศที่นิสิตศึกษา	1	3.70
- อาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยในเมืองไทย	-	-
- อาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ	-	-
รวมทั้งหมด	27	100.00

จากตารางที่ 33 แสดงบุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน พบว่า บุคคลที่นิสิตติดต่อสื่อสารมากที่สุดในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน คือ เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยเดียวกัน จำนวน 22 คน (ร้อยละ 81.48) รองลงมา คือ เพื่อนนิสิตคนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนก่อนหน้านี้ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 7.41) และ น้อยที่สุด คือ เพื่อนนิสิตคนไทยที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเดียวกัน คนไทยนอกโครงการที่อยู่ในประเทศที่นิสิตศึกษา และคนต่างชาติในประเทศที่นิสิตศึกษา จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.70)

ผลการวิจัยสามารถสรุปภาพรวมด้านเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล (Individual-Level Factors) และระหว่างบุคคล (Interpersonal-Level Factors) ซึ่งมีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 34

ตารางที่34 แสดงภาพรวมปัจจัยระดับบุคคลและระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ปัจจัยระดับบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	ร้อยละ
1.แรงจูงใจ	
-ต้องการเข้าร่วมด้วยตนเอง	92.60
-ครอบครัวชักชวน	3.70
-เพื่อนชักชวน	3.70
2.ความคาดหวัง	
-เื่อต่อการปรับตัวโดยตรง	
ต้องการเรียนรู้ชีวิตในต่างประเทศ	81.48
ต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษ	11.11
-ไม่เื่อต่อการปรับตัวโดยตรง	
ต้องการศึกษาวิชาที่สนใจ	3.70
ต้องการพัฒนาความรู้	3.70
3.ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	
-ค่าคะแนนระดับสูง	33.33
-ค่าคะแนนระดับกลาง	37.04
-ค่าคะแนนระดับต่ำ	29.63
4.บุคลิกภาพ	
-เชิงบวก	
-สูง	37.04
-กลาง	62.96
-ต่ำ	0.00
-เชิงลบ	
-สูง	3.70
-กลาง	96.30
-ต่ำ	0.00

ปัจจัยระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	ร้อยละ
1.เครือข่ายการสื่อสาร	
- สัญชาติไทย	92.59
- ต่างชาติ	7.41
2.บทบาทของเครือข่ายสื่อสารทั้งไทยและต่างชาติในการช่วยเหลือนิสิต	
-ระดับสูง	88.89
-ระดับกลาง	7.41
-ระดับต่ำ	3.70
3.ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล	
-ระดับสูง	37.04
-ระดับกลาง	62.96
-ระดับต่ำ	0.00

ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) กลุ่มนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนทั้งหมด 10 คน พบว่า นิสิตโครงการแลกเปลี่ยนมีการติดต่อสื่อสารกับคนต่างชาติในเรื่องของการปรึกษาปัญหาด้านการเรียนมากที่สุด แต่เมื่อนิสิตมีปัญหาทางจิตใจ นิสิตจะมีพูดคุยกับเพื่อนคนไทยที่เข้าร่วมในโครงการเดียวกันมากที่สุด

คำถามนำวิจัยข้อที่ 3 แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนควรเป็นอย่างไร

แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการสอบถามแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ในระหว่างที่นิสิตศึกษาอยู่ในโครงการแลกเปลี่ยนนั้น นิสิตมีความพยายามในการทำสิ่งเหล่านี้หรือไม่ พบผลวิจัยตามตารางที่ 35

ตารางที่ 35 แสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ลดความวิตกกังวลในการสื่อสารกับคนท้องถิ่น/เพื่อนต่างชาติ	12	44.44
- ทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา	17	62.96
- เรียนรู้ในภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้นๆเพิ่มมากขึ้น	16	59.26
- ติดต่อสื่อสารกับคนท้องถิ่นมากขึ้น	16	59.26

- พยายามทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมที่ผู้อื่นปฏิบัติต่างจากนิสิต	13	48.15
- มีการถามเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องต่างๆกับคนท้องถิ่น	14	51.85
- สังเกตพฤติกรรมที่คนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อรู้วิธีการปรับตัว	16	59.26

จากตารางที่ 35 แสดงแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่า นิสิตมีความพยายามในการทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา จำนวน 17 คน (ร้อยละ 62.96) รองลงมา คือ ความพยายามเรียนรู้ภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้นๆเพิ่มมากขึ้น ความพยายามในการติดต่อสื่อสารกับคนท้องถิ่นมากขึ้น และความพยายามในการสังเกตพฤติกรรมที่คนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อรู้วิธีการปรับตัว จำนวน 16 คน (ร้อยละ 59.26) และน้อยที่สุด คือ ความพยายามลดความวิตกกังวลในการสื่อสารกับคนท้องถิ่น/เพื่อนต่างชาติ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.44)

ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) กลุ่มนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนทั้งหมด 10 คน จากการสัมภาษณ์พบว่า การถามเมื่อไม่รู้ จะสามารถช่วยในเรื่องการปรับตัวของนิสิตมากที่สุด ลำดับต่อมาคือความสามารถในการพูดภาษาชาตินั้นได้ และสุดท้าย การมีเครือข่ายการติดต่อสื่อสารร่วมกับสมาชิกในกลุ่มวัฒนธรรมนั้น

การประเมินบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

การเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง พบผลวิจัยตามตารางที่ 36

ตารางที่ 36 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง

ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต	ค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพ (จากการประเมินของนิสิตเอง)	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัว (จากการประเมินของเพื่อนนิสิต)
ES2	0.58	3.75	3.17
ES17	0.66	3.75	3.09
ES8	0.69	3.75	3.06
ES27	0.81	4.25	3.44
ES9	0.93	4.00	3.07
ES25	0.98	4.00	3.02
ES26	1.03	4.00	2.97
ES19	1.08	4.25	3.17
ES23	1.11	4.00	2.89
ES22	1.12	4.00	2.88

ES1	1.19	4.5	3.31
ES20	1.28	4.00	2.72
ES3	1.40	4.50	3.1
ES4	1.40	4.50	3.1
ES21	1.43	4.00	2.57
ES24	1.53	4.00	2.47
ES15	1.55	4.50	2.95
ES10	1.59	4.50	2.91
ES16	1.60	4.50	2.9
ES7	1.72	4.75	3.03
ES6	1.82	5.00	3.18
ES12	1.82	4.75	2.93
ES18	1.88	5.00	3.12
ES11	1.95	4.50	2.55
ES13	2.10	5.00	2.9
ES5	2.39	5.00	2.61
ES14	2.52	5.00	2.48
ค่าเฉลี่ยรวม	1.41	4.36	2.95

จากตารางที่ 36 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ES14 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตัวเองสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) กับค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 2.48) มีค่าความแตกต่างสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 2.52) และกลุ่มตัวอย่าง ES2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตัวเอง (ค่าเฉลี่ย 3.75) กับค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 3.17) มีค่าความแตกต่างต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 0.58)

การประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลจากการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเองพบผลวิจัยตามตารางที่ 37

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิตกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเอง

ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัว (จากการประเมินของนิสิตเอง)	ค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (จากการประเมินของเพื่อนนิสิต)
ES27	-0.33	4.25	4.58
ES17	0.00	3.75	3.75
ES26	0.12	4.00	3.88
ES19	0.17	4.25	4.08
ES2	0.50	3.75	3.25
ES25	0.50	4.00	3.50
ES8	0.54	3.75	3.21
ES20	0.63	4.00	3.37
ES15	0.67	4.50	3.83
ES22	0.67	4.00	3.33
ES23	0.71	4.00	3.29
ES9	0.96	4.00	3.04
ES18	1.04	5.00	3.96
ES4	1.12	4.50	3.38
ES1	1.17	4.50	3.33
ES3	1.29	4.50	3.21
ES24	1.46	4.00	2.54
ES10	1.50	4.50	3.00
ES16	1.50	4.50	3.00
ES7	1.54	4.75	3.21
ES11	1.58	4.50	2.92
ES13	1.58	5.00	3.42
ES21	1.58	4.00	2.42
ES12	1.79	4.75	2.96
ES5	1.83	5.00	3.17
ES6	1.88	5.00	3.12
ES14	2.12	5.00	2.88
ค่าเฉลี่ย	1.04	4.36	3.32

จากตารางที่ 37 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการประเมินของนิสิตกับเพื่อนนิสิต พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ES14 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตัวเองสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) กับค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิต

(ค่าเฉลี่ย 2.88) มีค่าความแตกต่างสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 2.12) และกลุ่มตัวอย่าง ES27 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.25) กับค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิต (ค่าเฉลี่ย 4.58) มีค่าความแตกต่างต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย -0.33)

ผลการวิจัยสามารถสรุปภาพรวมด้านการประเมินบุคลิกภาพและการประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบผลวิจัยตามตารางที่ 38

ตารางที่ 38 แสดงภาพรวมด้านการประเมินบุคลิกภาพและการประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

การประเมินบุคลิกภาพและการประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนจากการประเมินของเพื่อนนิสิต	ค่าเฉลี่ย
การประเมินบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	
- ภาพรวมด้านบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนจากการประเมินของเพื่อนนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง	2.95
- บุคลิกภาพเชิงบวกสูงสุดของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน คือ ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่	3.56
- บุคลิกภาพเชิงลบสูงสุดของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน คือ มักวิตกกังวลในเรื่องต่างๆเสมอ และไม่ชอบสูงส่งกับใคร	2.56
- กลุ่มตัวอย่าง 1 คน ประเมินการปรับตัวของตัวเองสูงกว่าการประเมินบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิตซึ่งมีค่าความแตกต่างสูงสุดเกินกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม	2.52
- ค่าเฉลี่ยรวมความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเองมากกว่าค่าเฉลี่ยรวมบุคลิกภาพจากการประเมินของเพื่อนนิสิต	1.41
การประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน	
- ภาพรวมด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนจากการประเมินของเพื่อนนิสิตอยู่ในระดับปานกลางถึงดี	3.32
- ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงสุด คือ การใช้ภาษาที่เป็นกันเองระหว่างการสนทนา	3.48
- ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลด้านการแบ่งบทบาทการเป็นผู้พูด ผู้ฟังอย่างเหมาะสม และรู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนไม่ควรพูด มีความถี่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน	3.39
- กลุ่มตัวอย่าง 1 คน ประเมินความสามารถด้านการปรับตัวของตัวเองต่ำกว่าการประเมินของเพื่อนนิสิตด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและมีค่าความแตกต่างต่ำสุด	-0.33
- ค่าเฉลี่ยรวมความสามารถในการปรับตัวจากการประเมินของนิสิตเองมากกว่าค่าเฉลี่ยรวมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการประเมินของเพื่อนนิสิต	1.04

จากตารางที่ 38 แสดงภาพรวมด้านการประเมินบุคลิกภาพและการประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน พบว่าภาพรวมด้านบุคลิกภาพของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนจากการประเมินของเพื่อนนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.95) และภาพรวมด้านทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนจากการประเมินของเพื่อนนิสิตอยู่ในระดับปานกลางถึงดี (ค่าเฉลี่ย 3.32)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

จากผลการวิจัยพบว่านิสิตมีการปรับตัวได้ ค่อนข้างดีไม่มีปัญหา โดยเฉพาะทางด้านภาษาที่เป็นส่วนหนึ่งในการปรับตัว โดยนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน บางคนเคยเดินทางไปศึกษาในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโครงการ AFS หรือไปเรียนระยะสั้นในช่วงปิดเทอมในต่างประเทศ เรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ หรือเคยเรียนระดับมัธยมศึกษาในต่างประเทศมาก่อน ดังนั้นความสามารถในด้านภาษาจึงมีส่วนช่วยอย่างมาก ในการที่ช่วยนิสิตปรับตัวเมื่อไปศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน อาจจะมีเพียงเรื่องสำเนียงท้องถิ่นในประเทศที่ไปศึกษา ที่ต้องมีการปรับตัวในช่วงแรกเท่านั้น

2. เครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคล มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

จากการวิจัยพบว่านิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนในมีการติดต่อสื่อสารกับคนต่างชาติเรื่องในการเรียนและการทำงาน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า นิสิตเลือกที่ถามเมื่อมีปัญหาด้านการเรียนกับอาจารย์ที่สอน เนื่องจากนิสิตคิดว่า อาจารย์เป็นผู้สอนเป็นผู้ให้คำตอบได้ดีที่สุด และอาจารย์เป็นผู้ให้เกรด ดังนั้นการถามหรือปรึกษาเมื่อไม่เข้าใจก็จะเป็นการดีกว่าที่จะถามเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน และพบว่านิสิตสื่อสารกับคนไทยในโครงการแลกเปลี่ยนเวลามีปัญหาทางจิตใจและความรู้สึกมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนิสิตมีความรู้สึกสนิทใจมากกว่า เพราะนิสิตมีการรู้จักสนิทสนมกันมาก่อนแล้วในประเทศไทย และความรู้สึกว่าคนที่พูดภาษาเดียวกันย่อมเข้าใจมากกว่า นิสิตจึงเลือกที่จะคุยและปรึกษากับเพื่อนคนไทย

3. แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

จากการวิจัยพบว่า การปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน หากนิสิตมีความพยายามในการทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา ก็จะสามารถปรับตัวของนิสิต ส่วนความพยายามในการเรียนรู้ภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้นๆเพิ่มมากขึ้น ความพยายามในการติดต่อสื่อสารกับ

คนท้องถิ่นมากขึ้น และสุดท้ายความพยายามในการสังเกตพฤติกรรมที่คนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อเรียนรู้วิถีการปรับตัว

ซึ่งข้อมูลในส่วนของการการสัมภาษณ์ พบว่า หากมีการถามเมื่อไม่รู้ จะสามารถช่วยในเรื่องการปรับตัวของนิสิตมากที่สุด ลำดับต่อมาคือความสามารถในการพูดภาษาชาตินั้นได้ และสุดท้ายการมีเครือข่ายการติดต่อสื่อสารร่วมกับสมาชิกในกลุ่มวัฒนธรรม

ซึ่งจาก 3 แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ก็มีความสอดคล้องกันกับแบบสอบถาม ซึ่งทุกอย่างเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนเอง ที่ต้องมีการยึดถือและปฏิบัติ เพื่อที่จะสามารถปรับตัวในสภาวะแวดล้อมใหม่ ในประเทศที่ไปศึกษาได้

5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย

1. จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากโครงการแลกเปลี่ยนนิสิตของคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์ เป็นโครงการที่เพิ่งเกิดขึ้นเพียง 3 ปี กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ในจำนวน 3 ประเทศ คือออสเตรเลีย สิงคโปร์ และแคนาดา เท่านั้น จะมีเพียง 31 คน เท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการทดสอบค่าสถิติได้ ดังนั้นหากในอนาคตมีนิสิตที่เข้าร่วมโครงการที่มากขึ้น งานวิจัยก็จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2. การเก็บข้อมูล เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งได้จบการศึกษาแล้ว และผ่านการเข้าร่วมโครงการมาเป็นระยะเวลาประมาณ 2 ปี การตอบแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์จึงเป็นข้อมูลที่ต้องใช้ความคิดย้อนกลับไปใหม่ ทำให้ได้ข้อมูลที่อาจไม่เที่ยงตรง

3. การประเมินบุคลิกภาพและการสื่อสารระหว่างบุคคล ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนโดยเพื่อนของนิสิตนั้น อาจจะได้ข้อมูลที่ไมเที่ยงตรง เนื่องจากค่านิยมของคนไทยที่มีความเกรงอกเกรงใจกัน ทำให้ไม่กล้าประเมินตามความเป็นจริง

5.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับงานวิจัยในอนาคต

งานวิจัยเรื่อง เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน เป็นการศึกษาเฉพาะนิสิตที่ทำการศึกษาในโครงการภาษาอังกฤษเพียงเท่านั้น ดังนั้นหากงานวิจัยในอนาคตมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบในเรื่องการปรับตัว ของนิสิตที่ทำการศึกษาภาคปกติเปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบภาษาอังกฤษก็จะทำให้ ได้มุมมองในการศึกษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมระยะเวลาที่ไปทำการแลกเปลี่ยนหากมีการทำการวิจัยที่เปรียบเทียบในเรื่อง

ระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน เพื่อเปรียบเทียบระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนที่มีทั้ง 1 ภาคการศึกษา และ 1 ปี การศึกษา ก็จะทำให้เห็นความแตกต่างและเปรียบเทียบได้ถึงระยะเวลา

ข้อเสนอแนะเชิงประยุกต์ใช้สำหรับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

นิสิต หรือนักศึกษาทั่วไป ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในอนาคตสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพตนเองและเตรียมความพร้อมสำหรับตนเอง เพื่อที่เมื่อไปทำการศึกษาแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศจะสามารถมีความพร้อมในการปรับตัวทางวัฒนธรรม และจะสามารถใช้ชีวิตตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะเชิงประยุกต์ใช้สำหรับหน่วยงานที่ดำเนินงานโครงการแลกเปลี่ยน

หน่วยงานที่ทำการรับผิดชอบในโครงการแลกเปลี่ยน ซึ่งในปัจจุบันนี้มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งในประเทศไทยได้จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา รวมถึงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีหน่วยงานที่ดูแลโครงการแลกเปลี่ยนในระดับมหาวิทยาลัย คือสำนักวิรัชกิจ และในส่วนของคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีการส่งนิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในระดับคณะ โดยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ฝึกอบรมทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตโครงการแลกเปลี่ยนก่อนเข้าร่วมโครงการในปีต่อไป รวมถึงมีการเปลี่ยนกฎเกณฑ์บางอย่างเช่น ให้นิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน สามารถเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ได้เพียงมหาวิทยาลัยละ 1 คน เพื่อที่นิสิตที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมอย่างเต็มที่ในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับเพื่อนชาติอื่นๆ มากกว่าคนไทยที่อยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ธานีษฐ์ กองแก้ว. (2544). การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการ
แสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ. (2541). บทบาทสื่อมวลชนและสื่อบุคคล กับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ
นักเรียนแลกเปลี่ยนชาวต่างชาติ โครงการเอ เอฟ เอส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ ศรีอักษรพร เจริญงาม. (2541). ความสามารถในการสื่อสาร: แนวคิดเชิงวัฒนธรรมใน
องค์กรไทย. ใน กางนา แก้วเทพ, โลกของสื่อ. หน้า 23-24. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2548). การสื่อสารต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสาร
การแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักขณา ศรีวัฒน์. (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นส์เฮาส์.

วรากร เพ็ญศรีนุกูร. (2548). การสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยในโครงการ เวิร์คแอนด์
ทราเวล ยู เอส เอ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริช
วิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วินิจ เกตุขำ. (2522). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2551). การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการเวิร์ค แอนด์ โฮลดิเดย์ วีซ่า ไทย-ออสเตรเลีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา วาทยวิทยา ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

Barthelemy KJ, Fine MA (1995). The relations between resident hall climate and adjustment in college student; 29: 465-60

Kantima Kunjara. (1982). Communication Patterns of Thai Students in the Process of Acculturation. Doctoral of Dissertation .Department of Communication .The University of Oklahoma.

Leong FT, Bonz MH, Zachar P. Coping styles as predictors of college adjustment among freshmen. Conseling Psycho Quarterly 10 (1997): 211- 20

Rogers, E.M., and Kincaid, D.L (1981) Communication Networks: Toward a new paradigm for research. New York: Face press

Spitzberg, B.H. & Cupach, W.R. (1984) Interpersonal communication competence. Beverly Hills, CA: Sage

Swasburi, O. (2000). Subordinates's Perception of Thai Woman Leaders' Communication Competence and leadership Effectiveness .Doctoral Dissertation .Department of Communication. Bangkok University

Wiwat Rojjanaprapayon. (1997). Communication Patterns of Thai People in a Non-Thai Context. Doctoral Dissertation. Purdue University.

Wiseman, Richard L. (2003). Intercultural Communication Competence In Gudykunst, William B (ed.), Cross-Cultural and Intercultural Communication, 191-208, Thousand Oaks: Sage.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการทำวิจัยเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและสื่อสารการศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี เพื่อผลการวิจัยนี้จะก่อประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(กรุณาทำเครื่องหมาย X ในช่องสี่เหลี่ยม)

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 20 ปี 21 ปี 22 ปี
 23 ปี 24 ปี 25 ปี
3. ระดับชั้นปี ปี 3 ปี 4 จบการศึกษาแล้ว
4. ประเทศที่ไปศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน
 ออสเตรเลีย สิงคโปร์ แคนาดา
5. ระยะเวลาที่ทำการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยน
 1 ภาคการศึกษา 1 ปีการศึกษา
6. ท่านเคยทดสอบวัดระดับภาษาอังกฤษหรือไม่ พร้อมระบุคะแนน
 TOEFL _____ IELTS _____ TOEIC _____
 CU-TEP _____ TU-GET _____ SAT _____ อื่นๆ ระบุ _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและปัญหา อุปสรรค ในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

2.1 การปรับตัวของนิสิตในระหว่างทำการศึกษาในต่างประเทศเป็นแบบใดมากที่สุด

- ปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาให้มากที่สุด
- ปรับตัวโดยเน้นการทำตัวให้เหมือนวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาแต่น้อยกว่าการคง

ความเป็นไทย

- พยายามคงความเป็นวัฒนธรรมไทยและทำให้ต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมไทย
- ไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมใดเฉพาะ แต่คงความเป็นตัวเองมากกว่า
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

2.2 ในการปรับตัวของนิสิตในระหว่างศึกษาต่างประเทศในแต่ละขั้นตอนใช้เวลานานเท่าใด

2.2.1 ความรู้สึกตื่นเต้นและยินดีในการได้ไปศึกษาในประเทศนั้น

- ไม่มี มี เป็นระยะเวลา จำนวน _____ สัปดาห์ _____ เดือน

2.2.2 ความรู้สึกแปลกถิ่นรู้สึกไม่สบายกายและสบายใจ

จำนวน _____ สัปดาห์ _____ เดือน

2.2.3 ความพยายามในการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศที่ไปศึกษา

จำนวน _____ สัปดาห์ _____ เดือน

2.3 ในระหว่างทำการศึกษาในต่างประเทศนิสิตมีปัญหการปรับตัวและการสื่อสารตามหัวข้อ นี้อย่างไร

2.3.1 การเรียนการสอน

2.3.2 การเข้ากลุ่ม

2.3.3 การพูดคุย

**ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสารและปัจจัยต่างๆ ในระดับบุคคล
และระหว่างบุคคลและการผลต่อการปรับตัวนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน**

3.1 บุคคลที่สื่อสาร เรื่องที่สื่อสารและความถี่ที่สื่อสาร โปรดระบุระดับความถี่ของนิสิตจาก
สถานการณ์ต่างๆ (ในแต่ละข้อกรณณาทำเครื่องหมาย X ในตาราง)

ไม่เคยเลย น้อย = น้อยกว่า 30 นาที/วัน พอสมควร = 30 นาที - 2 ชม./วัน

บ่อย = มากกว่า 2 ชม. - 4 ชม./วัน บ่อยมาก = มากกว่า 4 ชม. - 6 ชม./วัน

บุคคลที่สื่อสาร ในเรื่องการเรียนและการทำงาน	ไม่เคย 1	น้อย 2	พอสมควร 3	บ่อย 4	บ่อยมาก 5
1) คนไทย					
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน					
- ในโครงการ					
- นอกโครงการ					
2) คนต่างชาติ					
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน					
- ในโครงการ					
- นอกโครงการ					
บุคคลที่สื่อสารเวลามีปัญหา ทางจิตใจและความรู้สึก	ไม่เคย 1	น้อย 2	พอสมควร 3	บ่อย 4	บ่อยมาก 5
1) คนไทย					
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน					
- ในโครงการ					
- นอกโครงการ					
2) คนต่างชาติ					
- ที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกัน					
- ในโครงการ					
- นอกโครงการ					

ส่วนที่ 4 แนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

4.1 ในระหว่างที่นิสิตศึกษาอยู่ในโครงการแลกเปลี่ยน นิสิตมีความพยายามในการทำสิ่งเหล่านี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ลดความวิตกกังวลในการสื่อสารกับคนท้องถิ่น/เพื่อนต่างชาติ
- ทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา
- เรียนรู้ในภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้นๆเพิ่มมากขึ้น
- ติดต่อสื่อสารกับคนท้องถิ่นมากขึ้น
- พยายามทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมที่ผู้อื่นปฏิบัติต่างจากนิสิต
- มีการถามเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องต่างๆกับคนท้องถิ่น
- สังเกตพฤติกรรมที่คนท้องถิ่นปฏิบัติกันเพื่อรู้วิธีการปรับตัว

ส่วนที่ 5 การประเมินผลและข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะให้กับนิสิตที่จะเข้าร่วมโครงการในอนาคต เพื่อช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรม (โปรดระบุ) _____

5.2 ข้อเสนอแนะให้กับทางคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตที่จะเข้าร่วมโครงการ (โปรดระบุ)

..... ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวิชาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับเพื่อนนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการทำวิจัยเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี เพื่อผลการวิจัยนี้จะก่อประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 บุคลิกภาพของเพื่อนนิสิตที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

ขอให้นิสิตโปรดระบุระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพเพื่อนของนิสิต ดังต่อไปนี้

(กรุณาทำเครื่องหมาย X ในตาราง)

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	= 2 คะแนน
เฉยๆ	= 3 คะแนน	เห็นด้วย	= 4 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน		

บุคลิกภาพ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. มองโลกในแง่ดี					
2. มีกิริยาวาจาสุภาพ					
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส					
4. มีน้ำใจไมตรี					
5. เข้ากับคนอื่นได้ง่าย					
6. เป็นคนช่างสังเกต					
7. ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่					
8. เปิดกว้างรับสิ่งใหม่ๆเสมอ					
9. มีความยืดหยุ่นในเรื่องต่างๆ					
10. มักวิตกกังวลในเรื่องต่างๆเสมอ					
11. เอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่					
12. ชอบเข้าสังคม					
13. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					

บุคลิกภาพ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. มีความละเอียดรอบคอบ					
15. มีความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆสูง					
16. ชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น					
17. เข้าใจความรู้สึกคนอื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา					
18. ไม่ชอบการโต้แย้ง					
19. ชอบความเป็นส่วนตัว ไม่ชอบสูงส่งกับใคร					
20. มีความคิดสร้างสรรค์					
21. ความเป็นผู้นำ					
22. มีความกระตือรือร้น					

ตอนที่ 2 การสื่อสารระหว่างบุคคล

ขอให้นิสิตโปรดระบุระดับความคิดเห็นต่อเพื่อนของนิสิตในการสื่อสารระหว่างบุคคล
ในสถานการณ์ดังต่อไปนี้ (กรุณาทำเครื่องหมาย X ในตาราง)

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	= 2 คะแนน
เฉย ๆ	= 3 คะแนน	เห็นด้วย	= 4 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน		

ชุดสถานการณ์	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. มีการพูดในเรื่องที่จริงจัง					
2. สนใจในความรู้สึกกัน					
3. มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา					
4. มีการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันและกัน					
5. มีการแบ่งบทบาทการเป็นผู้พูด ผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม					
6. รู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนไม่ควรพูด					
7. ใช้ภาษาที่เป็นกันเองระหว่างการสนทนา					
8. ใช้สีหน้า ท่าทางในการสื่อสารที่เหมาะสม					

ภาคผนวก ข

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทางวัฒนธรรมของนิติตโครงการ แลกเปลี่ยน

1. ท่านมีการติดต่อสื่อสารกับนิติตโครงการแลกเปลี่ยนบ่อยครั้งแค่ไหน
2. เรื่องที่ท่านติดต่อคือเรื่องอะไรบ้าง
3. ปัญหาที่นิติตโครงการแลกเปลี่ยนนำมาปรึกษาท่านคือเรื่องอะไร และท่านสามารถช่วยเหลือในการการแก้ไขปัญหาได้หรือไม่
4. หน่วยงานของท่านมีการจัดฝึกอบรมให้นิติตโครงการแลกเปลี่ยน
5. ช่องทางที่ท่านใช้ในการติดต่อสื่อสารกับนิติตโครงการแลกเปลี่ยนคืออะไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Question about an exchange student from the Faculty of Communication Arts,
Chulalongkorn University ,Thailand for University Staff

1. How often do you have to communicate with an exchange student ?

2. What are the topics that you discuss with an exchange student ?

3. What kinds of the problems would an exchange student want to consult you about and can you help them ?

4. Does your organization have an orientation for exchange students ?

5. What communication channel do you use to contact exchange students ?

THANK YOU

ภาคผนวก ค

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ

1. นิสิตเคยเดินทางไปยังประเทศที่นิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนมาก่อนหรือไม่ / ระยะเวลาสั้นเพียงใด
2. ในช่วงนิสิตเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนิสิตมีความรู้สึกตื่นเต้นหรือไม่
3. ความตื่นเต้นของนิสิตในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนั้นใช้เวลานานเพียงใดจึงผ่านพ้นไปได้
4. นิสิตมีความรู้สึกตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมในประเทศที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนหรือไม่
5. ในระหว่างทำการศึกษา นิสิตมีการปรับตัวหรือไม่
6. นิสิตเริ่มปรับตัวได้ตอนไหน
7. นิสิตมีเรื่องอะไรที่ปรับตัวได้ยากที่สุด
8. นิสิตมีปัญหาเรื่องการปรับตัวหรือไม่
9. การเรียนการสอนในประเทศที่นิสิตไปทำการศึกษาเป็นอย่างไร
9. นิสิตมีการทำตัวเพื่อกลมกลืนกับวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษาหรือไม่ อย่างไร และในด้านใดมากที่สุด
10. นิสิตยังคงรักษาความเป็นไทยไว้หรือไม่ อย่างไร
11. เมื่อนิสิตไปทำการศึกษา นิสิตมีความพยายามที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมบ้างหรือไม่
12. นิสิตมีปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม หรือไม่
13. นิสิตทราบโครงการแลกเปลี่ยนจากใคร
14. นิสิตมีการติดต่อสื่อสารกับใครบ้าง ในระหว่างเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน
15. นิสิตมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลเหล่านั้นอย่างไร
16. เรื่องที่นิสิตมีการติดต่อสื่อสารด้วยคือเรื่องอะไร
17. นิสิตมีการติดต่อกับบุคคลเหล่านั้นบ่อยครั้งเพียงไหน
18. นิสิตมีความสามารถเข้าร่วมการสนทนากับคนท้องถิ่นหรือไม่
19. นิสิตมีการทำกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัยที่ไปศึกษาหรือไม่
20. โอกาสไหนบ้างที่นิสิตได้เข้าร่วมในกิจกรรมนั้น
21. นิสิตมีข้อเสนอแนะอย่างไร ให้กับนิสิตที่จะเข้าร่วมในโครงการแลกเปลี่ยน รุ่นต่อไป

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอัครวัฒน์ แสนศรี เกิดเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2523 ที่จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและปลาย โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ สาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร

หลังจบการศึกษาเข้าทำงานที่บริษัท บีอีซี-เทโร เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) ตำแหน่ง TV PROGRAM COORDINATOR ระยะเวลา 4 ปี และในปี 2550 ได้เข้าร่วมโครงการ แลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างรัฐบาลไทยและออสเตรเลีย ในโครงการ Work and Holiday Visa ที่ ประเทศออสเตรเลีย ระยะเวลา 1 ปี หลังจากกลับมาที่ประเทศไทย เมื่อปี 2551 ได้รับทุนการศึกษาจากกระทรวงแรงงาน เพื่อศึกษาระดับประกาศนียบัตรในหลักสูตรธุรกิจการขนส่ง และการค้าระหว่างประเทศ โรงเรียนธุรกิจการขนส่งและการค้าระหว่างประเทศ ITBS หลังจากนั้น ได้เข้าศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะ นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างที่ศึกษาได้ทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ (Teacher Assistant) คณะนิเทศศาสตร์ หลักสูตรภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย